

Univerzita Karlova

Právnická fakulta

Mgr. Michaela Micková

**Daňové dopady vybraných korporátních transakcí kapitálových
společností**

Rigorózní práce

Konzultant rigorózní práce: Doc. JUDr. Radim Boháč, Ph.D.

Finanční právo

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 30. ledna 2017

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou rigorózní práci vypracovala samostatně za použití zdrojů a literatury v ní uvedených. Dále prohlašuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 5. února 2017

Mgr. Michaela Micková

Poděkování

Autorka této práce děkuje doc. JUDr. Radimu Boháčovi, Ph.D. za cenné podněty a připomínky při tvorbě této práce, jakož i za veskrze vstřícný přístup.

Obsah

Seznam použitých zkratk	6
Úvod	8
1 Korporátní transakce v kapitálových společnostech	10
1.1 Kapitálové společnosti	10
1.2 Korporátní transakce	12
2 Daňové souvislosti korporátních transakcí	14
2.1 Daně a daňová soustava	14
2.2 Daně v souvislosti s korporátními transakcemi	17
3 Převod účasti v kapitálové společnosti	18
3.1 Převod účasti ve společnosti s ručením omezeným	19
3.1.1 Náležitosti převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným	19
3.2 Převod účasti v akciové společnosti	20
3.2.1 Náležitosti převodu akcie vydané jako zaknihovaný cenný papír	20
3.2.2 Náležitosti převodu listinné akcie	21
3.3 Cena za převod podílu	22
3.4 Daňové povinnosti v souvislosti s převodem účasti v kapitálové společnosti	24
3.4.1 Nabývací cena podílu	24
3.4.2 Zvýšení nabývací ceny v případě vybraných skutečností	28

3.4.3	Snížení nabývací ceny v případě vybraných skutečností.....	28
3.4.4	Daň z příjmů fyzických osob v případě prodeje podílu.....	30
3.4.5	Osvobození od daně z příjmů fyzických osob	33
3.4.6	Oznámení o osvobozených příjmech fyzických osob.....	42
3.4.7	Základ a sazba daně z příjmů fyzických osob	43
3.4.8	Daň z příjmů právnických osob v případě prodeje podílu.....	44
3.4.9	Osvobození od daně z příjmů právnických osob	45
3.4.10	Základ a sazba daně z příjmů právnických osob	48
3.4.11	Daň z přidané hodnoty v případě prodeje podílu.....	49
3.4.12	Daň z nabytí nemovitých věcí v případě prodeje podílu	51
4	Převod závodu v kapitálové společnosti.....	52
4.1	Obecná charakteristika závodu	52
4.2	Náležitosti převodu závodu.....	53
4.3	Cena v případě převodu závodu.....	55
4.4	Daňové povinnosti v souvislosti s převodem závodu	55
4.4.1	Daň z příjmů na straně prodávajícího	55
4.4.2	Daň z příjmů na straně prodávajícího, který nevede účetnictví.....	56
4.4.3	Daň z příjmů na straně prodávajícího, který vede účetnictví	59
4.4.4	Daň z příjmů na straně kupujícího	59

4.4.5	Daň z příjmů na straně kupujícího, který nevede účetnictví.....	60
4.4.6	Daň z příjmů na straně kupujícího, který vede účetnictví	60
4.4.7	Daň z příjmů v případě vkladu závodu.....	62
4.4.8	Daň z přidané hodnoty v případě prodeje závodu	66
4.4.9	Daň z nabytí nemovitých věcí v případě prodeje závodu.....	66
5	Srovnání prodeje podílu a prodeje závodu v kapitálové společnosti.....	68
5.1	Základní charakteristika	68
5.2	Náležitosti kupní smlouvy.....	69
5.3	Souhlasy vyžadované zákonem nebo zakladatelským právním jednáním.....	69
5.4	Předmět prodeje	71
5.5	Veřejnoprávní licence	72
5.6	Právní rizika	73
5.7	Práva věřitelů	73
5.8	Daň z příjmů.....	74
5.8.1	Možnost osvobození od daně z příjmů	74
5.8.2	Zdanění příjmů na úrovni společníka	75
5.8.3	Zdanění na straně kupujícího v případě prodeje závodu	75
5.8.4	Daňová ztráta	76
5.9	Daň z přidané hodnoty	77

5.10	Daň z nabytí nemovitých věcí	78
6	Rozdělení zisku v kapitálové společnosti	81
6.1	Obecné předpoklady rozdělení zisku	81
6.2	Rozdělení zisku ve společnosti s ručením omezeným	84
6.3	Rozdělení zisku v akciové společnosti.....	85
6.4	Daňové povinnosti v souvislosti s rozdělením zisku	88
6.4.1	Daň z příjmů fyzických i právnických osob v případě rozdělení zisku plynoucího z České republiky.....	88
6.4.2	Daň z příjmů fyzických osob v případě rozdělení zisku plynoucího ze zahraničí.....	91
6.4.3	Daň z příjmů právnických osob v případě rozdělení zisku plynoucího ze zahraničí.....	91
6.4.4	Osvobození od daně z příjmů právnických osob v případě rozdělení zisku.	92
6.4.5	Osvobození od daně z příjmů fyzických osob v případě rozdělení zisku.	96
6.4.6	Daňová uznatelnost nákladů na správu podílů v dceřiných společnostech ..	97
6.5	Zálohy na podíl na zisku	100
6.5.1	Předpoklady vyplacení zálohy na podíl na zisku.....	100
6.5.2	Daňové povinnosti v souvislosti s vyplacením zálohy na podíl na zisku	103
7	Rozdělení jiných vlastních zdrojů v kapitálové společnosti.....	105

7.1	Vrácení příplatku ve společnosti s ručením omezeným.....	105
7.2	Rozdělení jiných vlastních zdrojů v akciové společnosti	107
7.3	Daňové povinnosti v souvislosti s rozdělením jiných vlastních zdrojů	109
7.3.1	Daň z příjmů fyzických a právnických osob v případě rozdělení jiných vlastních zdrojů.....	110
7.3.2	Osvobození od daně z příjmů	111
8	Srovnání rozdělení zisku a rozdělení jiných vlastních zdrojů v kapitálové společnosti	112
8.1	Obecné předpoklady pro rozdělení	112
8.1.1	Formální předpoklady pro rozdělení.....	112
8.1.2	Účetní předpoklady pro rozdělení a test insolvence	113
8.2	Zálohy	114
8.3	Daňové povinnosti	114
	Závěr	117
	Seznam použité literatury a zdrojů	120
	Abstrakt (v českém jazyce).....	129
	Abstract (v anglickém jazyce)	131
	Klíčová slova rigorózní práce	133

Seznam použitých zkratek

DPH	Daň z přidané hodnoty.
DŘ	Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.
InsZ	Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon), ve znění pozdějších předpisů.
Nářízení o ES	Nářízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE).
NOZ	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
ObchZ	Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.
ZDP	Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů.
ZDPH	Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.
ZEHS	Zákon č. 360/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
ZES	Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.
ZOK	Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

ZoNabNem	Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.
ZoÚ	Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.
ZPřem	Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.
ZVR	Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů.

Úvod

Daňové souvislosti bývají v oblasti práva obchodních společností významným aspektem, a to zejména při strukturaci transakcí, které právo upravuje a v jejichž důsledku dochází k přesunům majetku mezi jejich účastníky. Jelikož jedním z nejčastějších účelů, k jakým jsou obchodní společnosti v České republice zakládány, je dosažení zisku, pro společníky je otázka zdanění tohoto zisku, a to ať už na úrovni společnosti samotné, nebo na úrovni společníků, velice významná. Problematika zdanění se však prolíná nejen rozdělením zisku, ale i řadou dalších korporátních transakcí, jako jsou převody podílů v obchodních společnostech, nebo převody závodů a jejich částí.

Daňové souvislosti jsou v praxi natolik důležité, že se strany na základě nich často rozhodují, kterou transakci a jakou formou realizují, a jak se budou obecně vzato právně chovat. V krajních případech je pak daňový dopad, zejména generovaná úspora na dani, jediným motivem pro toto chování.

První část práce, za kterou lze považovat úvodní dvě kapitoly, se bude věnovat vymezení základních pojmů, které jsou v práci používány, a to pojem korporací, korporátních transakcí a daňových dopadů.

Druhá část práce bude sestávat ze tří hlavních kapitol. Kapitola třetí se bude zabývat převodem podílu, kapitola čtvrtá pak převodem závodu. Obě tyto korporátní transakce budou analyzovány z hlediska jejich formálně právních předpokladů a daňových dopadů, a v samostatné kapitole páté pak podrobeny srovnání, které zatím v odborné literatuře schází a které si klade za cíl upozornit na hlavní okruhy, které by strany při rozhodování, zda zvolit převod podílu nebo převod závodu, měly vzít v úvahu, a jakým způsobem tyto otázky zamýšlený převod ovlivní.

Třetí část práce se bude zabývat právními a daňovými souvislostmi dvou metod výplaty prostředků společníkům obchodních společností, a to cestou podílu na zisku na straně jedné (který bude analyzován v kapitole šesté), a podílu na jiných vlastních zdrojích na straně druhé (který bude předmětem kapitoly sedmé). Obě varianty budou předmětem srovnání v samostatné kapitole osmé, a to co do formálně právních předpokladů i daňových dopadů do sféry společníků – fyzických i právnických osob.

Pokud se týká jednotlivých typů daní, které tato práce bere v úvahu, jedná se o vybrané typy daní, nikoliv daňovou soustavu v její komplexnosti. Stranou jsou ponechány i případné poplatkové povinnosti, které v souvislosti s popsányými transakcemi mohou vznikat.

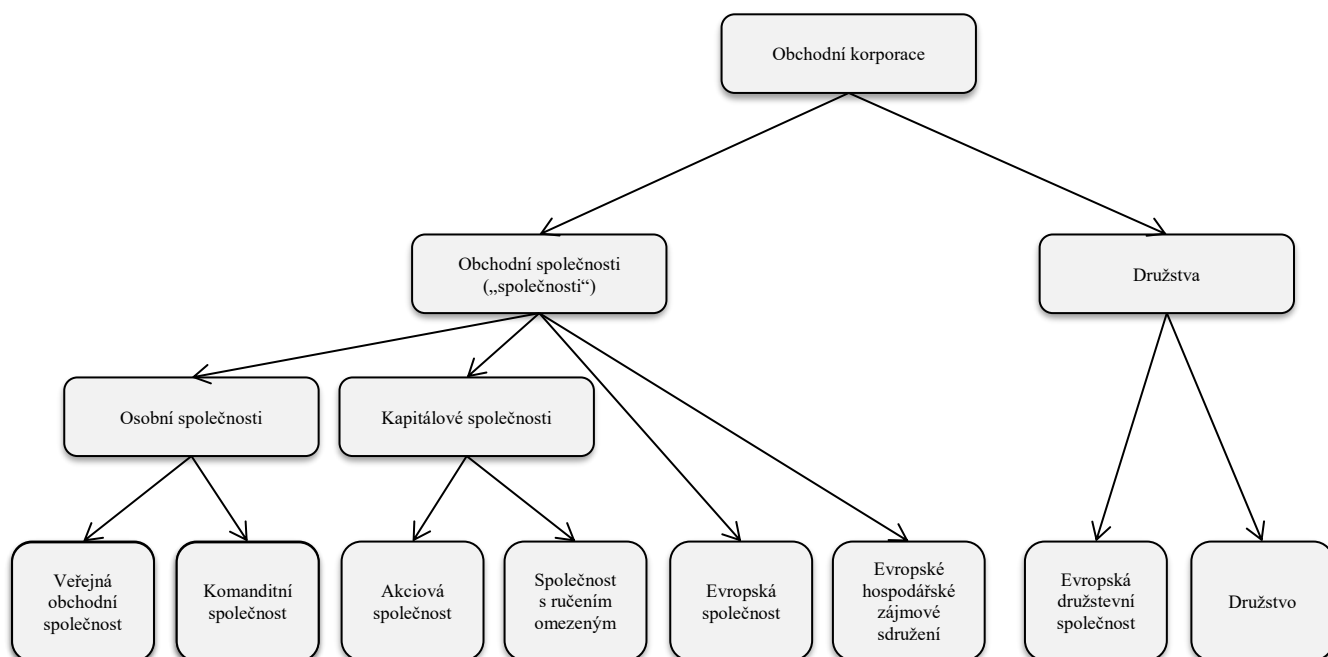
S ohledem na charakter práce bude mezi užitými metodami metoda popisná a analýza, a to v kapitolách, které hodnotí jednotlivé korporátní transakce z hlediska formálních předpokladů jejich realizace, a z hlediska daňových dopadů na jejich účastníky. V klíčových kapitolách, kterými jsou kapitola pátá a kapitola osmá, pak bude hlavní použitou metodou metoda komparace.

Cílem této práce je zhodnotit, jaké konkrétní daňové dopady mají vybrané transakce v rámci práva obchodních společností, a zejména pak srovnat jednotlivé varianty transakcí, které se poplatníkům nabízejí, co do právních a daňových souvislostí. Tato práce nemá za cíl analyzovat a podrobit srovnání veškeré korporátní transakce, které právní úprava zná, ale pouze vybrané z nich, které se v praxi realizují nejčastěji a které nabízí vhodnou formu komparace. Srovnání jednotlivých variant výše popsaných korporátních transakcí, které by mělo účastníkům právních vztahů poskytnout i zhodnocení a praktický návod, kterou z variant si s ohledem na dotčené aspekty zvolit, je hlavním cílem této rigorózní práce.

1 Korporátní transakce v kapitálových společnostech

1.1 Kapitálové společnosti

Rekodifikace českého soukromého práva vnesla do praxe nový pojem „obchodních korporací“, jimiž jsou podle ustanovení § 1 odst. 1 ZOK obchodní společnosti a družstva. Pro obchodní společnosti zákon zavádí legislativní zkratku „společnost“. Společnosti jsou v ZOK definovány výčtem přípustných právních forem, a dále členěny na společnosti osobní (jimiž jsou veřejná obchodní společnost a komanditní společnost) a společnosti kapitálové (jimiž jsou společnost s ručením omezeným a akciová společnost). Vedle toho samostatně stojí dvě další právní formy společností, upravené zejména přímo použitelnými předpisy Evropské unie, a to evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení.¹ Struktura pojmů je pro přehlednost zobrazena v následujícím diagramu.

¹ Ustanovení § 1 odst. 2 ZOK.

Pokud se týká rozdělení společností na osobní a kapitálové, jedná se o systematiku, kterou doktrína obchodního práva užívala i za účinnosti ObchZ, ačkoliv zákon tyto pojmy výslovně neupravoval. Základní rozdíl mezi osobními a kapitálovými společnostmi je ten, že zatímco všichni nebo alespoň někteří společníci osobních společností ručí za závazky společnosti neomezeně celým svým majetkem, společníci kapitálových společností neručí za závazky společnosti za trvání společnosti vůbec nebo je jejich ručení určitým způsobem omezeno.² Za základní znaky kapitálových společností se dále mimo jiné považují: (i) povinnost společníků vložit do společnosti určitý majetek (vklad), (ii) povinnost společnosti mít při založení a v průběhu své existence základní kapitál, jehož minimální přípustnou výši stanoví zákon, (iii) účast společníků na řízení společnosti prostřednictvím orgánů společnosti, a (iv) to, že ztráta společnosti se nerozděluje mezi společníky, ale nese ji společnost.³ Naproti tomu u osobních společností se společníci podílejí na jejich fungování napřímo (osobně), nemají (s výjimkou komanditistů u komanditní společnosti) povinnost vložit do společnosti vklad, a jejich účast ve společnosti je zatížena zpravidla neomezeným ručením za její závazky.

Pokud se týká evropské společnosti a evropského hospodářského zájmového sdružení, ZOK tyto právní formy společností nepřirazuje do žádné ze dvou výše zmíněných kategorií. I přesto však právní teorie evropskou společnost z její povahy přirazuje ke společnostem kapitálovým, a evropské hospodářské zájmové sdružení, zejména s ohledem na neomezené ručení jeho členů⁴, ke společnostem osobním⁵.

Evropská společnost se primárně řídí Nařízením o ES, jakožto přímo použitelným předpisem Evropské unie. Vedle nařízení jsou však další pravidla fungování, zejména

² ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. C. H. Beck. Praha: 2010, 1469 s., ISBN 978-80-7400-354-7, s. 212.

³ DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.; KŘÍŽ, R.; ČECH, P. Akciové společnosti. 7. přepracované vydání. C. H. Beck. Praha: 2012, 697 s., ISBN 978-80-7400-404-9, s. 3.

⁴ Podle ustanovení § 7 ZEHS „Členové evropského sdružení ručí za dluhy evropského sdružení jako společníci veřejné obchodní společnosti za závazky této společnosti.“

⁵ ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. C. H. Beck. Praha: 2010, 1469 s., ISBN 978-80-7400-354-7, s. 212. Obdobně i ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. C. H. Beck. Praha: 2013, 1008 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 3.

s ohledem na vazbu na národní právní úpravu kapitálových společností, stanovena v ZSE. Tomu, že evropská společnost je svou povahu společností kapitálovou, nasvědčuje i fakt, že zákon o evropské společnosti v řadě svých ustanovení odkazuje na použití příslušných ustanovení ZOK upravujících akciovou společnost⁶, a zejména také článek 10 Nařízení o ES, podle něhož „s výhradou tohoto nařízení se k SE (*evropské společnosti, pozn. autora*) v každém členském státě přistupuje tak, jako kdyby se jednalo o akciovou společnost založenou podle práva členského státu, ve kterém má sídlo“.

Ačkoliv je evropská společnost řazena vedle akciové společnosti a společnosti s ručením omezeným ke společnostem kapitálovým, tato práce se přidrží zákonem používaného vymezení kapitálových společností a bude se zabývat vybranými korporátními transakcemi pouze u dvou právních forem společností – společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti, zejména i z toho důvodu, že se v českém právním prostředí jedná o právní formy společností, které jsou pro podnikání nejčastěji využívány.

1.2 Korporátní transakce

Korporací NOZ rozumí právnickou osobu tvořenou společenstvím osob⁷. Korporace je tak odlišena od dalších dvou typů právnických osob upravených v NOZ, a to fundace na straně jedné, již zákon rozumí právnickou osobu vytvořenou majetkem vyčleněným k určitému účelu⁸, a ústavu na straně druhé, jenž je právnickou osobou ustavenou za účelem provozování činnosti užitečné společensky nebo hospodářsky s využitím své osobní a majetkové složky⁹. Jedním z typů korporací jsou pak obchodní korporace, tedy právnické osoby upravené výlučně v ZOK. I na obchodní korporace se však vedle speciální právní úpravy obsažené v ZOK použije subsidiárně i obecná právní úprava právnických osob obsažená v NOZ.

⁶ Např. ustanovení § 44 ZES.

⁷ Ustanovení § 210 odst. 1 NOZ.

⁸ Ustanovení § 303 NOZ.

⁹ Ustanovení § 402 NOZ.

I když je pojem korporace ve vztahu k obchodním společnostem v našem novodobém právním řádu relativně nový (přinesl jej až NOZ s účinností od 1. ledna 2014), teorie jej užívala i v minulosti. Oblast korporátního práva je v teorii i praxi chápána jako oblast práva, která upravuje postavení a fungování obchodních společností (a v extenzivním výkladu i družstev)¹⁰. Ve výše uvedeném smyslu, tedy jako související s obchodními společnostmi, je pojem „korporátní“ používán i v této práci.

Termín „transakce“ v právních předpisech nalezneme zejména ve smyslu legální definice „platební transakce“ podle zákona o platebním styku¹¹. Platební transakcí se rozumí vložení peněžních prostředků na platební účet, výběr peněžních prostředků z platebního účtu nebo převod peněžních prostředků, ledaže se nejedná o platební službu. V praxi (zejména té advokátní) je však pojem „transakce“ užíván v hojně míře v daleko širším smyslu. Rovněž komentářová a odborná literatura jej používá v širším smyslu¹², zejm. k označení převodů majetku v důsledku různých právních jednání.

Tato práce, ve smyslu výše uvedeného širšího chápání slova, užívá pojem transakce k označení vybraných právních jednání nebo souboru právních jednání, v jejichž důsledku dochází k přesunům peněžních prostředků či jiného majetku z jednoho subjektu na druhý. Mezi vybrané korporátní transakce, o nichž tato práce pojednává, patří převod účasti v kapitálové společnosti (ve formě akcií, podílů či kmenových listů), převod závodu a jiného majetku společnosti, a rozdělení zisku či jiných vlastních zdrojů mezi společníky kapitálové společnosti.

¹⁰ Viz např. ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. C. H. Beck. Praha: 2013, 1008 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 3.

¹¹ Zákon č. 284/2009 Sb. ze dne 4. září 2009, o platebním styku, ve znění pozdějších předpisů.

¹² Viz např. ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. C. H. Beck. Praha: 2013, 1008 s., ISBN 978-80-7400-480-3, s. 443: Pojem transakce zde označuje právní jednání ve smyslu ustanovení § 255 ZOK. V obdobném smyslu je pojem použit také v rozsudku velkého senátu Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. února 2012, sp. zn. 31 Cdo 3986/2009. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu*, 2012, číslo 5, s. 674. Obdobně v odborné literatuře v EICHLEROVÁ, K. Transakce s podstatnou částí obchodního závodu. In *Obchodněprávní revue* 9/2015, s. 249.

2 Daňové souvislosti korporátních transakcí

Stejně jako většina majetkových transferů mezi jednotlivými subjekty práva, i korporátní transakce mohou na straně zúčastněných subjektů vyvolat daňové povinnosti. U většiny případů se jedná o faktor ekonomicky velice významný, a nezdá se, že rozhodování subjektů ovlivňováno právě skutečností, zda transakce bude mít za svůj následek vznik konkrétní daňové povinnosti, či nikoliv.

2.1 Daně a daňová soustava

Daně jsou z právního hlediska platební povinností, kterou stát stanoví zákonem k získání příjmů pro úhradu celospolečenských potřeb, tj. pro veřejný rozpočet, aniž přitom poskytuje zdaňovaným subjektům ekvivalentní protiplnění¹³. Tím se daně odlišují od poplatků, které představují druhý základní typ platební povinnosti do veřejného rozpočtu, avšak na rozdíl od daní jsou charakterizovány ekvivalencí. Poplatky jsou definovány jako platby za služby poskytované veřejným sektorem¹⁴. Za poplatek tedy osoba, která jej zaplatí, obdrží určité protiplnění od státu.

Souhrn daní vybíraných v konkrétním státě pak tvoří jeho daňovou soustavu. V České republice je daňová soustava následující:

- daň z přidané hodnoty,
- daně spotřební:
 - o daň z minerálních olejů,
 - o daň z lihu,
 - o daň z piva,
 - o daň z vína a meziproductů,
 - o daň z tabákových výrobků,
 - o daň ze surového tabáku,

¹³ BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M.; KOTÁB, P.; MARKOVÁ, H. a kol. Finanční právo. 6. upravené vydání. C. H. Beck. Praha: 2012, 549 s., ISBN 978-80-7400-440-7, s. 154.

¹⁴ VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2016. 13. aktualizované vydání. I. VOX. 2016, ISBN 978-80-87480-44-1, s. 46.

- tzv. energetické (ekologické) daně:
 - o daň ze zemního plynu a některých dalších plynů,
 - o daň z pevných paliv,
 - o daň z elektřiny,
- daně z příjmů:
 - o daň z příjmů fyzických osob,
 - o daň z příjmů právnických osob,
- daň z nemovitých věcí:
 - o daň z pozemků,
 - o daň ze staveb a jednotek,
- daň z nabytí nemovitých věcí,
- daň silniční.

S účinností od 1. ledna 2017 vstoupila do daňové soustavy České republiky vedle výše uvedených také daň nová, a to daň z hazardních her¹⁵.

Nejrozšířenějším a nejobecnějším teoretickým dělením daní je dělení na daně přímé a daně nepřímé. Přímé jsou daně postihující zdaňovaný příjem při jeho vzniku a lze je dále dělit na daně majetkové a daně důchodové. Naopak nepřímé daně se spojují s příjmem při jeho upotřebení a jsou jimi daně, které se uvalují na spotřebu a které hradí výrobce nebo prodejce z objemu své produkce nebo svých prodejů¹⁶. Nepřímé daně lze dále dělit na univerzální (které se vztahují na veškeré zboží, služby a jiná plnění s výjimkou plnění výslovně osvobozených) a selektivní (které se vztahují jen na vyjmenované zboží, služby a plnění)¹⁷.

¹⁵ Zákon č. 187/2016 Sb. ze dne 26. května 2016, o dani z hazardních her, který nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2017.

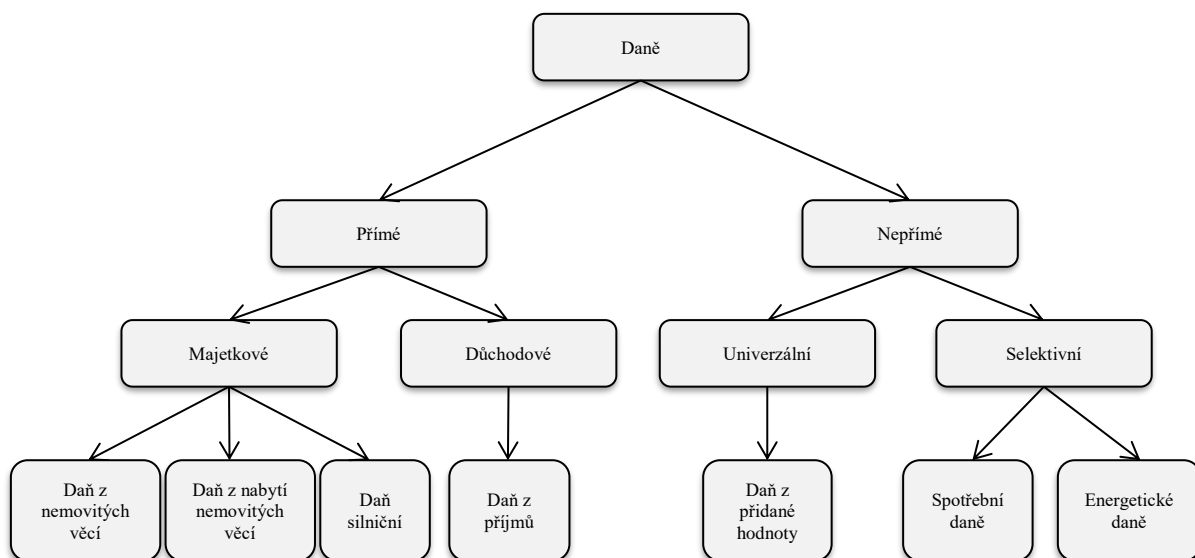
¹⁶ BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M.; KOTÁB, P.; MARKOVÁ, H. a kol. Finanční právo. 6. upravené vydání. C. H. Beck. Praha: 2012, 549 s., ISBN 978-80-7400-440-7, s. 157.

¹⁷ BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M.; KOTÁB, P.; MARKOVÁ, H. a kol. Finanční právo. 6. upravené vydání. C. H. Beck. Praha: 2012, 549 s., ISBN 978-80-7400-440-7, s. 165.

Teorie samozřejmě rozlišuje i řadu dalších způsobů dělení daní podle rozličných parametrů, jejich popis však přesahuje rozsah a potřeby této práce.

Pokud se přidržíme výše uvedeného obecného rozdělení, pak mezi nepřímé daně v České republice patří daň z přidané hodnoty (jako nepřímá daň univerzální), daně spotřební a energetické (jako selektivní nepřímé daně). Přímými daněmi jsou pak daně z příjmů (jako přímé daně důchodového typu) a daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a daň silniční¹⁸ (jako přímé daně majetkového typu).

Schéma jednotlivých daní, které byly k 31. prosinci 2016 součástí daňové soustavy České republiky, a jejich dělení je znázorněno v následujícím diagramu:

Stejně jako tomu je u daní, také souhrn poplatků vybíraných v České republice má své teoretické označení, a to poplatková soustava. Soustavu poplatků v České republice přitom tvoří:

¹⁸ Pokud se týká silniční daně, bývá zařazována mezi přímé daně majetkového typu, s ohledem na skutečnost, že předmětem zdanění je samo držení vozidla používaného k podnikání – viz BAKES, M.; KARFÍKOVÁ, M.; KOTÁB, P.; MARKOVÁ, H. a kol. Finanční právo. 6. upravené vydání. C. H. Beck. Praha: 2012, 549 s., ISBN 978-80-7400-440-7, s. 241. Někteří autoři nicméně řadí silniční daň mezi nepřímé daně selektivní (i když s výhradou) – viz VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2016. 13. aktualizované vydání. I. VOX. 2016, ISBN 978-80-87480-44-1, s. 61.

- soudní poplatky,
- správní poplatky,
- místní poplatky (např. poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství apod.).

Ačkoliv v souvislosti s korporátními transakcemi, o nichž tato práce pojednává, vznikají vedle daňových i poplatkové povinnosti, např. v podobě soudního poplatku za zápis změn do obchodního rejstříku, většinou se jedná o částky, které jsou ve srovnání s daňovými povinnostmi nižšího rozsahu, a nejsou proto určujícím faktorem pro volbu konkrétního typu transakce. Tato práce se proto poplatkovými povinnostmi, které mohou s korporátními transakcemi u kapitálových společnostech, nezabývá, a soustředí se výlučně na dopady daňového charakteru.

2.2 Daně v souvislosti s korporátními transakcemi

Na rozdíl od poplatků jsou právě daně často jednou z klíčových otázek, která vstupuje do rozhodování subjektů, zda a kterou korporátní transakci realizovat.

Mezi nejvýznamnější daně, které mohou vstoupit do hry v souvislosti s korporátními transakcemi popsanými v této práci, bezesporu patří daň z příjmů (právnických i fyzických osob), daň z přidané hodnoty a daň z nabytí nemovitých věcí. Výlučně na tyto druhy daní se proto práce bude u jednotlivých typů transakcí soustředit. Cílem této práce není zachytit daňové důsledky jednotlivých transakcí v jejich komplexnosti, tedy v souvislosti se všemi daněmi, které se v rámci daňové soustavy České republiky vybírají, nýbrž popsat dopady jednotlivých korporátních transakcí vždy do sféry jednotlivých vybraných daní v rámci systému, které mohou mít na rozhodování subjektů, zejména s ohledem na případnou výši daňové povinnosti, významný vliv.

Vybranými daněmi, které budou v souvislosti s jednotlivými korporátními transakcemi popsány, jsou tedy daň z příjmů právnických a fyzických osob, daň z přidané hodnoty a daň z nabytí nemovitých věcí. Další typy daní, které tvoří daňovou soustavu České republiky, tato práce úmyslně opomíjí a jejich souvislost s korporátními transakcemi neposuzuje.

3 Převod účasti v kapitálové společnosti

Účast společníka v obchodní korporaci a práva a povinnosti z této účasti plynoucí zákon označuje jako „podíl“¹⁹. Podíl v kapitálové společnosti přitom může být představován i cenným papírem. U akciové společnosti se tento cenný papír nazývá akcie a její existence je esenciálním rysem akciové společnosti²⁰. Podíl u společnosti s ručením omezeným zpravidla nebývá vtělen do cenného papíru, a starý ObchZ takové vtělení ani neumožňoval. Podle nové právní úpravy obsažené v ZOK však je možné, aby byl i podíl ve společnosti s ručením omezeným představován cenným papírem, jenž zákon označuje jako kmenový list²¹. Skutečnost, že je podíl představován kmenovým listem, musí být uvedena ve společenské smlouvě, a zapisuje se rovněž do obchodního rejstříku²².

Podíl je bezesporu věcí ve smyslu relativně široké definice věci obsažené v NOZ²³, v případě listinného cenného papíru (jako např. akcie) pak má i svůj hmotný substrát. Hodnota však není představována oním hmotným substrátem, ale právy a povinnostmi souvisejícími s účastí ve společnosti, které jsou do takové listiny inkorporovány. Kvantita a kvalita práv a povinností je pak určena nejen velikostí podílu, ale také jeho druhem. ZOK totiž jak u akcií, tak u podílů ve společnosti s ručením omezeným připouští vytvoření různých druhů akcií, resp. podílů, s nimiž budou spojena různá práva, a v případě podílů ve společnosti s ručením omezeným i povinnosti.

Podíl v kapitálové společnosti samozřejmě, jakož i jiné věci v právním smyslu, může být předmětem převodu či přechodu (např. přechodu na dědice či jiného právního nástupce). Rozlišení těchto dvou pojmů je relativně složitou otázkou, jíž se teorie soukromého práva zabývá, a jejíž rozbor přesahuje možnosti této práce. Pouze pro zjednodušení však lze

¹⁹ Ustanovení § 31 ZOK.

²⁰ Zákon (a před účinností ZOK i judikatura) však zná situaci, kdy podíl akcionáře v akciové společnosti není vtělen do cenného papíru, např. protože společnost splacené akcie doposud nevydala. I takový podíl v akciové společnosti lze převádět, a to podle ustanovení o postoupení smlouvy v souladu s ustanovením § 256 odst. 3 ZOK.

²¹ Ustanovení § 137 odst. 1 ZOK.

²² Ustanovení § 48 odst. 1 písm. k) ZVR.

²³ Ustanovení § 489 NOZ.

uvést, že „převod“ vyjadřuje změnu vlastníka na základě smlouvy a „přechod“ změnu vlastníka na základě jiné právní skutečnosti²⁴. Toto rozlišení však není aplikováno bez výjimky, kdy např. pojem přechod je užíván v případě změny vlastníka v důsledku převodu závodu nebo jeho části. Tato práce se zabývá daňovými dopady výlučně v souvislosti s převodem podílu, nikoliv jeho přechodem, a to pouze převodem úplatným, tedy převodem na základě zpravidla kupní smlouvy za úplatu.

3.1 Převod účasti ve společnosti s ručením omezeným

Podíl ve společnosti s ručením omezeným ZOK výslovně nedefinuje, uplatní se tedy obecná definice podílu obsažená v ustanovení § 31 ZOK. Pokud se týká převodu podílu, zákon rozlišuje dvě situace, a to převod podílu na jiného společníka (tedy jinou osobu již vlastníci podíl ve společnosti), a převod podílu na třetí osobu (stojící mimo společnost). Převod podílu na jiného společníka je možný vždy, společenská smlouva jej však může (navíc) podmínit souhlasem některého z orgánu společnosti. Naproti tomu převod podílu na třetí osobu je přímo ze zákona podmíněn souhlasem valné hromady, ledaže společenská smlouva stanoví jinak. Společenská smlouva může převod podílu na třetí osobu rovněž zcela vyloučit.

Případný souhlas valné hromady s převodem podílu je podmínkou účinnosti smlouvy o převodu podílu, a není-li udělen ani do šesti měsíců, pak ze zákona nastanou účinky jako při odstoupení od smlouvy²⁵.

3.1.1 Náležitosti převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným

V případě, že podíl není představován kmenovým listem (a je tedy výlučně nehmotným souborem práv a povinností souvisejících s účastí ve společnosti), převádí se smlouvou o převodu podílu. Ačkoliv to zákon výslovně nestanoví, smlouva musí mít písemnou formu. Tento požadavek lze dovodit z ustanovení § 209 odst. 2 ZOK, podle kterého je

²⁴ DĚDIČ, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl II. 1. vydání. *Nakladatelství POLYGON*. Praha: 2002, 896 s. ISBN 80-7273-071-1, s. 1431.

²⁵ Ustanovení § 208 ZOK.

převod podílu vůči společnosti účinný doručením účinné smlouvy o převodu podílu s úředně ověřenými podpisy.

V případě, že je podíl představován kmenovým listem, jenž je cenným papírem na řad, převádí se stejně jako akcie na jméno rubopisem a smlouvou k okamžiku předání²⁶. V tomto případě tedy postačí smlouva ústní, nicméně i tak je nutné společnosti oznámit převod podílu a předložit jí řádně rubopisovaný kmenový list, aby mohl být nabyvatel zapsán do seznamu společníků a vykonávat vůči společnosti svá společnická práva.

3.2 Převod účasti v akciové společnosti

Účast v akciové společnosti je až na výjimky vždy představována cenným papírem – akcií²⁷. Akcii zákon definuje jako cenný papír nebo zaknihovaný cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka podílet se podle tohoto zákona (*ZOK – pozn. autora*) a stanov společnosti na jejím řízení, jejím zisku a na likvidačním zůstatku při jejím zrušení s likvidací. Pro stanovení požadavků pro převod akcie je klíčové, zda byla akcie vydána jako zaknihovaný cenný papír, nebo nikoliv, a jakou má akcie formu.

Obdobně jako u společnosti s ručením omezeným lze převod akcie podmínit souhlasem valné hromady, popř. i jiného orgánu společnosti (např. představenstva). Dokud není takový souhlas udělen, smlouva o převodu akcií nenabude účinnosti. Není-li souhlas udělen ani do šesti měsíců, pak ze zákona nastanou účinky jako při odstoupení od smlouvy²⁸.

3.2.1 Náležitosti převodu akcie vydané jako zaknihovaný cenný papír

Akcie, která byla vydána jako zaknihovaný cenný papír, je tzv. dematerializována, jelikož listina je v tomto případě nahrazena zápisem do příslušné evidence zaknihovaných

²⁶ Ustanovení § 1103 odst. 2 NOZ.

²⁷ Výjimkou jsou jednak tzv. nevydané akcie (které společnost jako cenné papíry nevydala, ačkoliv byl splacen jejich emisní kurs), a rovněž tzv. nesplacené akcie (jejichž emisní kurs zatím splacen nebyl a zároveň nebyl vydán zatímní list, který by takové akcie nahrazoval). Nevydané i nesplacené akcie lze převádět smlouvou o postoupení smlouvy v souladu s ustanovením § 256 odst. 2 a odst. 3 ZOK.

²⁸ Ustanovení § 271 odst. 1 a 2 ZOK.

cenných papírů²⁹. Zaknihovaná akcie se převádí změnou zápisu v této evidenci³⁰, přičemž smlouva ze zákona nemusí mít písemnou formu.

3.2.2 Náležitosti převodu listinné³¹ akcie

Naproti tomu u převodu listinné akcie, tedy té, která nebyla vydána jako zaknihovaný cenný papír, je esenciální její fyzické předání. Tento požadavek odpovídá podstatě cenného papíru – listiny, se kterou je právo spojeno takovým způsobem, že je po vydání cenného papíru nelze bez této listiny uplatnit ani převést³². Tato klasická definice cenného papíru není zejména v případě akcií bez výjimky naplňována, když např. pro výkon akcionářských práv postačí, že je akcionář zapsán v seznamu akcionářů vedeného společností a nemusí akcií na každé valné hromadě znovu předkládat. V případě převodů akcií je nicméně požadavek fyzického předložení a předání akcie nezbytný. V souladu s ustanovením § 1103 NOZ se vlastnické právo k cennému papíru převádí smlouvou k okamžiku jeho předání (u cenných papírů na doručitele³³), popř. rubopisem a smlouvou k okamžiku jeho předání (u cenných papírů na řad³⁴).

Pokud se týká formy akcie, od 30. června 2013, kdy vstoupil v účinnost zákon č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů, již není možné vydat listinné akcie ve formě na majitele, nýbrž výlučně jako zaknihovaný cenný papír nebo imobilizovaný cenný papír.

²⁹ V případě zaknihovaných akcií v České republice se jedná o evidenci zaknihovaných cenných papírů vedenou Centrálním depozitářem cenných papírů, a.s.

³⁰ Ustanovení § 525 odst. 1 NOZ.

³¹ Ačkoliv NOZ ani ZOK termín „listinného“ cenného papíru nadále neuzívá, kdy rozlišuje pouze mezi „cennými papíry“ a „zaknihovanými cennými papíry“ jako dvěma odlišnými kategoriemi, tato práce pro zjednodušení a lepší orientaci nadále pojem „listinného“ cenného papíru, resp. „listinné“ akcie užívá, pro přehlednější odlišení od cenných papírů a akcií zaknihovaných.

³² Ustanovení § 514 NOZ.

³³ Cenným papírem na doručitele je akcie ve formě na majitele, v souladu s ustanovením § 263 odst. 2 ZOK.

³⁴ Cenným papírem na řad je akcie ve formě na jméno, v souladu s ustanovením § 263 odst. 3 ZOK.

Toto omezení s účinností od 1. ledna 2014 přejal i ZOK, s listinnými akciemi na majitele se tedy již v praxi nesetkáme³⁵.

Listinná akcie na jméno se převádí, jak bylo uvedeno výše, rubropisem k okamžiku jejího předání, přičemž smlouva o převodu akcie nemusí mít písemnou formu. Vůči společnosti je převod účinný až oznámením změny osoby akcionáře a předložením akcie společnosti³⁶.

3.3 Cena za převod podílu

Kupní cena, kterou si smluvní strany sjednají při převodu podílu (ať už se jedná o podíl představovaný akcií či kmenovým listem, nebo nikoli), bude zpravidla vyjadřovat hodnotu podílu, tedy souboru práv a povinností související s účastí na společnosti. Cena bude ve většině případů určena dohodou stran.

ZOK, oproti původnímu ObchZ³⁷, značně omezil počet případů, kdy musí být hodnota převáděného majetku mezi spřízněnými osobami (tedy i hodnota podílu, pokud je tímto převáděným aktivem), stanovena posudkem znalce. V souladu s ustanovením § 255 ZOK, které je reliktem původního ustanovení § 196a ObchZ, pokud by byl podíl převáděn na akciovou společnost ze strany jejího akcionáře nebo zakladatele, v průběhu 2 let po vzniku společnosti a za úplaty převyšující 10 % upsaného základního kapitálu této společnosti (nabyvatele), musela by být maximální výše kupní ceny stanovena posudkem znalce.

³⁵ V souladu s ustanovením § 2 odst. 1 zákona č. 134/2013 Sb., o některých opatřeních ke zvýšení transparentnosti akciových společností a o změně dalších zákonů, se k 1. lednu 2014 změnila veškeré listinné akcie na majitele, které nebyly imobilizovány, ze zákona na listinné akcie na jméno.

³⁶ Ustanovení § 269 odst. 2 ZOK.

³⁷ Ustanovení § 196a ObchZ ve spojení s následnou rozhodovací prací Nejvyššího soudu České republiky pokrývalo značnou řadu transakcí mezi spřízněnými osobami (okruh byl mnohem širší, než je tomu podle ZOK), jejichž hodnota musela být stanovena na základě posudku znalce jmenovaného za tím účelem soudem.

Příjem z prodeje podílu je pro vlastníka kapitálovým výnosem, na rozdíl od běžného výnosu, kterým bude podíl na zisku na tento podíl vyplácený³⁸.

V případě, že je podíl převáděn mezi spojenými osobami, mělo by stanovení výše kupní ceny respektovat cenu obvyklou na trhu, konkrétně slovy ZDP „cenu, která by byla sjednána mezi nespojenými osobami v běžných obchodních vztazích za stejných nebo obdobných podmínek“. V opačném případě ZDP zakotvuje povinnost úpravy základu daně o zjištěný rozdíl, tedy o rozdíl mezi obvyklou cenou na trhu a cenou, která byla mezi spojenými osobami sjednána, a to v souladu s ustanovením § 23 odst. 7 ZDP, to vše v případě, že rozdíl není uspokojivě doložen. V případě, že je spojenou osobou daňový nerezident České republiky, toto omezení se na něj vztahuje také, když v souladu s ustanovením § 23 odst. 3 písm. a) bod 19 ZDP by byl o takový rozdíl mezi cenou sjednanou (o kterou byl snížen základ daně) a cenou obvyklou zvýšen výsledek hospodaření zahraniční osoby. Pokud cenu obvyklou (tržní) není možné zjistit, použije se cena určená podle zákona o oceňování majetku³⁹.

Spojenými osobami přitom ZDP rozumí jednak kapitálově spojené osoby (s přímým či nepřímým podílem ve výši alespoň 25 % na základním kapitálu či hlasovacích právech), tak i jinak spojené osoby (s podílem na vedení či kontrole osoby, popř. také osoby blízké)⁴⁰.

K otázce obvyklé ceny mezi spojenými osobami a otázce jejího určení existuje velká řada soudních rozhodnutí, která upřesňují preferovaný postup ze strany správce daně, nicméně jejich rozbor překračuje rámec této práce. V rámci této kapitoly se tedy soustředíme pouze na konstatování, že kupní cena v případě prodeje podílu, který je realizován mezi spojenými osobami, by měla být stanovena v obvyklé výši, v opačném případě hrozí tzv. dodanění případného rozdílu ze strany správce daně.

³⁸ DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2016. 1. vydání. *Wolters Kluwer*. Praha: 2016, 328 s., ISBN 978-80-7552-035-7, s. 310.

³⁹ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁰ Ustanovení § 23 odst. 7 písm. a) a b) ZDP.

3.4 Daňové povinnosti v souvislosti s převodem účasti v kapitálové společnosti

Pro účely této kapitoly je pojem podíl užíván jako souhrnný pojem označující jak podíl ve společnosti s ručením omezeným, tak podíl ve společnosti akciové (tedy představovaný akcií), není-li výslovně uvedeno jinak. Pokud se týká převodu cenných papírů (akcií) a zaknihovaných cenných papírů (akcií), pro daňové účely v nich nebude rozdíl, jelikož podle ustanovení § 21b odst. 3 ZDP se ustanovení ZDP upravující cenné papíry pro účely daně z příjmů obdobně použijí i pro zaknihované cenné papíry.

Ačkoliv tato práce se, jak bylo výše zmíněno, zabývá daňovými dopady pouze v souvislosti s převodem (nikoliv přechodem) podílu, je nutné si na úvod vymezit, jak se tento podíl může do vlastnictví poplatníka dostat.

Podíl může poplatník nabýt při vzniku společnosti (tedy iniciačním vkladem do základního kapitálu společnosti), nebo v průběhu její existence, a to buď při zvýšení základního kapitálu (novým vkladem) či převodem nebo přechodem (např. v důsledku dědictví či realizované přeměny) od původního vlastníka podílu.

3.4.1 Nabývací cena podílu

Pro stanovení případné daňové povinnosti poplatníka v souvislosti s převodem jeho podílu je klíčové stanovení tzv. nabývací ceny podílu⁴¹. Nabývací cena podílu je totiž podle ustanovení § 24 odst. 2 písm. w) ZDP výdajem (nákladem) vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů⁴².

Nabývací cena se v případě podílů v obchodních korporacích podle ZDP v ustanovení § 24 odst. 7 určí jako:

a) hodnota splaceného peněžitého vkladu člena obchodní korporace,

⁴¹ Pokud příjem z prodeje podílu nebude od daně osvobozen, jak je vysvětleno dále v textu.

⁴² SKÁLOVÁ, J. a kol. Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích. *Wolters Kluwer*. Praha: 2015, 176 s., ISBN 978-80-7478-971-7, s. 136.

b) hodnota nepeněžitého vkladu člena obchodní korporace,

c) pořizovací cena majetkové účasti v případě nabytí podílu koupí nebo cena určená podle zvláštního právního předpisu o oceňování majetku ke dni nabytí v případě nabytí podílu bezúplatně.

Ad a):

Na úvod je důležité zmínit, že vkladem se podle ZDP rozumí nejen vklad do základního kapitálu společnosti, ale rovněž jakékoliv jiné plnění ve prospěch vlastního kapitálu společnosti⁴³. U společnosti s ručením omezeným bude takovým plněním zejména příplatek poskytnutý společníkem v souladu s ustanovením § 162 (povinný příplatek) nebo § 163 (dobrovolný příplatek) ZOK, u akciové společnosti pak dobrovolné plnění do vlastního kapitálu mimo základní kapitál společnosti, poskytnuté akcionářem se souhlasem statutárního orgánu společnosti⁴⁴.

V případě peněžitého vkladu je tedy stanovení nabývací ceny podílu jednoznačné a určené výší peněžitého vkladu, který společník do základního kapitálu společnosti při jejím vzniku, při zvýšení základního či vlastního kapitálu vložil, včetně případného emisního ážia.

Ad b):

U nepeněžitého vkladu (vkládaného do společnosti ať už při jejím vzniku nebo při zvýšení základního, resp. vlastního kapitálu) je situace složitější, jelikož je nutné stanovit, jak se hodnota takového nepeněžitého vkladu určí.

⁴³ Ustanovení § 24 odst. 7 ZDP.

⁴⁴ Ačkoliv u akciové společnosti není v zákoně výslovně upravena možnost akcionáře poskytnout plnění ve prospěch vlastního kapitálu, tato možnost je dovozována ze základního principu soukromého práva *co není zákonem zakázáno, je dovoleno*. K možnosti poskytnutí příplatku v akciové společnosti se blíže vyjádřil J. Dědič in ŠTENGLOVÁ, I. (ed). Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. *Aleš Čeněk*. Plzeň: 2006, 447 s. ISBN 80-86898-81-4, s. 94.

- U společníka – právnické osoby se hodnota určí ve výši daňové zůstatkové ceny⁴⁵ vkládaného hmotného a nehmotného majetku, jenž je předmětem nepeněžitého vkladu, popř. účetní hodnoty u ostatního vkládaného majetku.
- U společníka – fyzické osoby, která má předmět nepeněžitého vkladu zahrnut do svého obchodního majetku, se hodnota určí ve výši daňové zůstatkové ceny hmotného a nehmotného majetku, a u ostatního majetku zejména pořizovací cenou⁴⁶.
- U společníka – fyzické osoby, která nemá majetek zahrnut do obchodního majetku, se pak hodnota určí zpravidla podle příslušných právních předpisů o oceňování majetku⁴⁷, s jednou výjimkou, a tou je majetek, který byl pořízen nebo nabyt v době kratší než 5 let (počítáno ke dni splacení nepeněžitého vkladu do společnosti). Nabývací cena takového majetku se určí ve výši pořizovací ceny⁴⁸.

Pro úplnost, v případě zahraničního poplatníka (daňového nerezidenta) se nabývací cena podílu určí ve výši přepočtené zahraniční ceny⁴⁹.

V každém případě je vhodné upozornit na skutečnost, že pro určení nabývací ceny není vždy rozhodná výše ocenění předmětu nepeněžitého vkladu ve znaleckém posudku, který bude nutné vyhotovit v souladu s příslušnými ustanoveními ZOK⁵⁰.

⁴⁵ Zůstatkovou cenou se podle ustanovení § 29 odst. 2 ZDP rozumí rozdíl mezi vstupní cenou hmotného majetku, která je definována v ustanovení § 29 odst. 1 ZDP, a celkovou výší odpisů.

⁴⁶ Ustanovení § 24 odst. 7 písm. b) bod 1 ZDP.

⁴⁷ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

⁴⁸ V případě, že takový majetek byl vyroben ve vlastní režii, pak ve výši vlastních nákladů, a u bezúplatného pořízení takového majetku se nabývací cena určí opět podle oceňovacích předpisů.

⁴⁹ Ustanovení § 24 odst. 7 písm. b) bod 3. ZDP. Pojem přepočtená zahraniční cena je legislativní zkratkou zakotvenou v ustanovení § 23 odst. 17 ZDP. Pro přepočet hodnoty majetku se použije kurs devizového trhu vyhlášený Českou národní bankou ke dni převodu vlastnictví.

⁵⁰ Ustanovení § 143 odst. 1 ZOK v případě společnosti s ručením omezeným, a ustanovení § 251 odst. 1 ZOK v případě akciové společnosti.

Ad c):

V případě nabytí podílu koupí je nabývací cena rovna pořizovací ceně, kterou ZoÚ definuje jako cenu, za kterou byl majetek pořízen (tedy kupní cena za podíl) a náklady s jeho pořízením související. Pokud je podíl nabyt bezúplatně (např. darem nebo přechodem podílu), bude nabývací cena rovna ceně určené podle zákona o oceňování⁵¹ majetku ke dni nabytí tohoto podílu⁵².

Opět je důležité si uvědomit, že daňová nabývací cena, určená podle výše uvedených pravidel, se nemusí rovnat účetní hodnotě podílu zachycené v účetnictví společníka (vlastníka podílu). Na výši nabývací ceny podle ZDP pak nebude mít vliv ani případné přecenění podílu v účetnictví společníka, provedené v souladu s příslušnými účetními předpisy. Výše daňové nabývací ceny může být předmětem změn pouze v souladu s příslušnými ustanoveními ZDP.

ZDP výslovně zakotvuje případy, kdy nedochází ke změně nabývací ceny, i když z formálního hlediska podíl prochází určitými změnami. Jedná se o následující případy⁵³:

- změna právní formy, fúze, rozdělení nebo převod jmění společníka, tedy přeměny společnosti realizované v souladu s příslušnými ustanoveními zákona o přeměnách⁵⁴,
- v případě podílu na akciové společnosti výměna akcií (jedné akcie za jinou akcii, jedné akcie za více akcií, nebo více akcií za jednu akcii), a obdobně výměna

⁵¹ Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

⁵² U akcií obchodovaných na regulovaném trhu bude cena podle zákona o oceňování majetku určena kurzově, u neobchodovaných akcií podílem na vlastním kapitálu společnosti. U podílu ve společnosti s ručením omezeným bude cena určena podle zákona o obchodních korporacích, tedy rovněž podílem na vlastním kapitálu společnosti (§ 36 odst. 3 ZOK). V případě, kdy ZOK vyžaduje vyhotovení znaleckého posudku (např. v případě vkladu podílu jakožto nepeněžitěho vkladu do základního či vlastního kapitálu), se domnívám, že bude nabývací cena určena ve výši reálné hodnoty podílu stanovené v posudku znalce.

⁵³ Ustanovení § 24 odst. 7 ZDP.

⁵⁴ Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

jednoho druhu cenného papíru (např. zatímního listu) za akcie, to vše nemění-li se hodnota vkladu společníka⁵⁵.

3.4.2 Zvýšení nabývací ceny v případě vybraných skutečností

Ke zvýšení nabývací ceny dochází jednak při zvýšení vkladu společníka do základního, ale i vlastního kapitálu společnosti (hodnota jeho vkladu, ať už peněžitého či nepeněžitého ve smyslu ustanovení § 24 odst. 7 ZDP, se zvyšuje, stejně tak se zvyšuje i účetní hodnota podílu). Ke zvýšení nabývací ceny však nedochází tehdy, kdy se základní kapitál zvyšuje z vlastních zdrojů⁵⁶, tedy v případě tzv. nominálního zvýšení základního kapitálu.

Nabývací cenu lze zvýšit rovněž o částku odvedené DPH vztahující se k vloženému majetku, avšak pouze za podmínky, že společník je plátcem DPH, a naopak společnost jím není⁵⁷.

3.4.3 Snížení nabývací ceny v případě vybraných skutečností

Pokud se týká některých skutečností, které mají za následek snížení nabývací ceny, v souladu s ustanovením § 24 odst. 7 ZDP se nabývací cena podílu snižuje o příjmy plynoucí společníkovi při snížení základního kapitálu⁵⁸ (obdobně jako dochází k jejímu zvýšení při realizaci opačného procesu zvýšení základního kapitálu), a stejně tak i o vrácený příplatek vložený společníkem mimo základní kapitál. Ačkoliv ZDP hovoří o snížení nabývací ceny v důsledku vrácení příplatku pouze u společníka společnosti s ručením omezeným, mám za to, že se nabývací cena sníží i v případě vrácení příplatku

⁵⁵ Ačkoliv ZDP hovoří pouze o výměně akcií, mám za to, že obdobně by se nabývací cena neměla měnit také v případě, kdy bude k podílu ve společnosti s ručením omezeným vydán kmenový list, nebo naopak bude kmenový list vrácen a podíl nebude nadále představován cenným papírem.

⁵⁶ Podle Pokynu číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015 se za splacený vklad společníka obchodní společnosti nepovažuje zvýšení vkladu na základě zvýšení základního kapitálu z vlastních zdrojů společnosti s ručením omezeným nebo akciové společnosti.

⁵⁷ Ustanovení § 24 odst. 7 ZDP.

⁵⁸ S výjimkou příjmů podléhajících zvláštní sazbě daně podle § 36 odst. 1 písm. b) bodu 3 nebo § 36 odst. 2 ZDP.

akcionáři u společnosti akciové (z formálně právního hlediska se bude jednat o rozdělení jiných vlastních zdrojů společnosti ve smyslu ustanovení § 421 odst. 2 písm. h) ZOK).

Ke snížení nabývací ceny v důsledku snížení základního či vlastního kapitálu (o prostředky, které byly společníkovi z tohoto titulu vyplaceny – např. vrácený příspěvek), dojde přitom jak u prvonabyvatele podílu, tj. společníka, který vklad provedl, tak v případě nabytí podílu koupí (tedy na straně pozdějšího vlastníka podílu, který vklad neprovedl)⁵⁹.

Nabývací cena se snižuje rovněž o rozdíl mezi oceněním nepeněžitěho vkladu a výší vkladu, pokud tento rozdíl společnost vyplatí společníkovi.

Nabývací cena podílů nikdy nesmí dosáhnout záporných hodnot⁶⁰.

Ke snížení nabývací ceny podílu může dojít také v případě rozdělení společnosti, a to v souladu s ustanovením § 23a odst. 6 ZDP. Podle tohoto ustanovení se v případě rozdělení nabývací cena podílu společníka zanikající nebo rozdělované společnosti rozdělí na dvě části, a to na nabývací cenu podílu na rozdělované (zanikající) společnosti na straně jedné, a na nabývací cenu podílu na nástupnické společnosti na straně druhé. Je tomu tak proto, že přeměny společností, tedy i rozdělení, jsou v českém (i evropském) právu koncipovány jako daňově neutrální transakce. Jejich realizace by proto neměla poplatníka nijak daňově zvýhodnit ani znevýhodnit. V důsledku rozdělení část majetku společnosti, tedy i hodnoty podílu společníka, přejde do nástupnické společnosti. Pokud by společník výměnou za podíl v rozdělované společnosti získal podíl na nástupnické společnosti s nově stanovenou nabývací cenou, která by však zároveň nijak neovlivnila nabývací cenu původního podílu v rozdělované společnosti, byl by v důsledku této operace daňově zvýhodněn, jelikož při prodeji obou podílů by se jejich souhrnná nabývací cena zvýšila a snížila tak základ daně z příjmů. Z výše uvedeného důvodu je proto logické, že ZDP stanoví omezení ve formě rozdělení „původní“ nabývací ceny

⁵⁹ SKÁLOVÁ, J. Ostatní kapitálové fondy. *Účetnictví v praxi* [online]. 2010, č. 10. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26435v34804-ostatni-kapitalove-fondy/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

⁶⁰ Ustanovení § 24 odst. 7 ZDP.

podílu v rozdělované společnosti na nabývací cenu tohoto podílu a nabývací cenu nového podílu v nástupnické společnosti.

Rozdělení nabývací ceny v případě realizace rozdělení musí být učiněno na základě ekonomicky zdůvodnitelného kritéria, přičemž však ZDP pravidla pro rozdělení nijak blíže nespecifikuje. Jako nejvhodnější kritérium se podle mého názoru jeví aplikovat poměr hodnoty vlastního kapitálu připadající na oba podíly. Nebude to však pravidlo, které by mělo být uplatňováno automaticky u každého rozdělení, a to zejména za situace, kdy by odštěpovaný majetek měl podstatně vyšší reálnou hodnotu, než je jeho hodnota účetní, a v rámci rozdělení by nedocházelo k jeho přecenění. V takovém případě je podle mého názoru vhodnější rozdělit nabývací cenu podle kritéria reálné hodnoty.

Princip, že přeměny společností jsou koncipovány jako daňově neutrální, je podle mého názoru správný a důležitý i s ohledem na prevenci realizace těchto transakcí výlučně s cílem daňového zvýhodnění na straně společníků či společností samotných. V případě přeměn, které jsou většinou v praxi realizovány jako vnitroskupinové transakce, dochází z ekonomického pohledu pouze k přeskupení majetku a dluhů v rámci zúčastněných společností, a není na místě tyto transakce zdaňovat.

3.4.4 Daň z příjmů fyzických osob v případě prodeje podílu

Jak je uvedeno výše, pokud se týká ukončení účasti společníka v kapitálové společnosti, tato práce se zabývá daňovými dopady výlučně v souvislosti s převodem podílu na jinou osobu, a to převodem úplatným. Pokud se týká pojmu „úplata“, který ZDP v souvislosti s převodem podílu užívá, podle Nejvyššího správního soudu je třeba za úplatu považovat veškerá finanční plnění dohodnutá mezi převodcem a nabyvatelem sjednaná ke dni převodu vlastnického práva (...), jakož i veškerá protiplnění, která nemusí být nutně vyjádřena v penězích, nicméně znamenají hospodářský prospěch či přírůstek⁶¹. Jakákoliv úplata ve výše uvedeném smyslu představuje příjem fyzické osoby (peněžní či

⁶¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu sp. zn. 1 Afs 10/2007-49 ze dne 18. dubna 2007. In *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*. 2009, číslo 9, s. 783.

nepeněžní), který je předmětem daně z příjmů fyzických osob⁶², a zdaňuje se (za předpokladu, že tento příjem není osvobozen od daně z příjmů fyzických osob)⁶³:

- v rámci dílčího základu daně z ostatních příjmů (v souladu s ustanovením § 10 ZDP), a to pokud převáděný podíl není součástí obchodního majetku poplatníka, nebo
- v rámci dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti (v souladu s ustanovením § 7 ZDP), pokud se jedná o převod podílu, který je součástí obchodního majetku poplatníka, a tedy spadá do rámce jeho samostatné činnosti.

V prvním případě, když je příjem z prodeje podílu zdaňován v rámci ostatních příjmů, je výdajem (nákladem) v souladu s ustanovením § 10 odst. 5 a 6 ZDP nabývací cena podílu. V případě akcií je pak možné kromě nabývací ceny uplatnit rovněž výdaje související s uskutečněním úplatného převodu a platby za obchodování na trhu s cennými papíry při jejich pořízení.

Pokud se týká druhé varianty, tedy pokud je podíl zahrnut v obchodním majetku poplatníka, je příjem z prodeje podílu součástí celkových příjmů ze samostatné činnosti. Majetkem zahrnutým v obchodním majetku se přitom rozumí majetek, o kterém poplatník s příjmy podle § 7 zákona účtuje nebo ho eviduje v daňové evidenci⁶⁴. Pro zjištění základu daně, a tedy i výdajů (nákladů), které mohou být v případě prodeje podílu uplatněny, se použijí ustanovení § 23 až 33 ZDP, tedy společná ustanovení shodná jak pro poplatníky – právnické osoby tak fyzické osoby. Primárně se opět bude jednat o nabývací cenu podílu, přičemž podrobněji je uplatnění daňových nákladů rozebráno v části zdanění příjmů právnických osob níže. Je důležité zmínit, že pokud je podíl zahrnut do obchodního majetku fyzické osoby, nebude se na něj vztahovat osvobození příjmů z jeho prodeje, a to u podílu ve společnosti s ručením omezeným po dobu 5 let od ukončení

⁶² Ustanovení § 3 ZDP.

⁶³ SKÁLOVÁ, J. a kol. Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích. *Wolters Kluwer*. Praha: 2015, 176 s., ISBN 978-80-7478-971-7, s. 154.

⁶⁴ Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

činnosti, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti, a u akcií po dobu 3 let od ukončení této činnosti⁶⁵.

Ačkoliv se může zdát zdanění příjmů z prodeje podílů v rámci dílčího základu daně z ostatních příjmů i dílčího základu daně ze samostatné činnosti podobné, existují mezi nimi rozdíly, které mohou poplatníka ovlivnit v rozhodování, zda nabytý podíl zahrne do svého obchodního majetku (tedy bude o něm účtovat nebo ho vést v daňové evidenci), nebo nikoliv. Mezi hlavní rozdíly patří následující:

- V případě ostatních příjmů není možné u prodeje podílů dosahovat daňové ztráty, jelikož jsou-li výdaje spojené s jednotlivým druhem příjmu uvedeným v ustanovení § 10 odst. 1 ZDP vyšší než příjem, k rozdílu se nepřihlíží (a základ daně je 0). I v případě příjmů ze samostatné činnosti je případná vzniklá ztráta daňově neúčinná⁶⁶. Rozdíl mezi zdaněním v rámci těchto dvou dílčích základů daně však přece jen existuje. Ztráta z prodeje podílu v případě zdanění v rámci ostatních příjmů může být uplatněna ke snížení zisku z prodeje jiného podílu, tzn. že lze vzájemně kompenzovat ziskové a ztrátové transakce téhož druhu. Naproti tomu u příjmů ze samostatné činnosti je nutné posuzovat každý prodej podílu zvlášť, nelze tedy kompenzovat zisky a ztráty v rámci prodeje více druhů podílů⁶⁷.
- Příjmy z prodeje podílu v rámci samostatné činnosti, na rozdíl od ostatních příjmů, nejsou osvobozeny s využitím časového testu (podle mého názoru s výjimkou ustanovení § 4 odst. 1 písm. w) ZPD, tedy osvobození příjmů z převodu cenných papírů do 100 000 Kč v úhrnu za zdaňovací období), a jedná se tedy vždy o zdanitelné příjmy.

⁶⁵ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. s) bod 1 a ustanovení § 4 odst. 1 písm. x) ZDP.

⁶⁶ Ustanovení § 24 odst. 2 písm. w) ZDP.

⁶⁷ DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2016. 1. vydání. *Wolters Kluwer*. Praha: 2016, 328 s., ISBN 978-80-7552-035-7, s. 315.

- Zahnutí příjmů do samostatného dílčího základu daně z příjmů ze samostatné činnosti bude mít vliv na vyměřovací základ pojistného na zdravotní a sociální pojištění (na rozdíl od ostatních příjmů)⁶⁸.

3.4.5 Osvobození od daně z příjmů fyzických osob

Ačkoliv doposud text vycházel z obecného pojmu podílu, který zahrnoval jak podíl ve společnosti s ručením omezeným (včetně podílu vtěleného do kmenového listu), tak akcie vydané akciovou společností, u otázky osvobození od daně z příjmů fyzických osob v případě prodeje této účasti je nutné rozlišit podíl ve společnosti s ručením omezeným na straně jedné, a akcie jakožto cenné papíry na straně druhé. Podmínky pro osvobození příjmů z jejich prodeje se totiž podstatně liší.

- Osvobození od daně z příjmů fyzických osob v případě prodeje podílu ve společnosti s ručením omezeným

Příjem z úplatného převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným je v souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. s) ZDP osvobozen, přesahuje-li doba mezi jeho nabytím a úplatným převodem dobu 5 let. Jedná se o tzv. časový test, jehož splnění či nesplnění je v praxi jedním ze základních aspektů při strukturaci obchodních transakcí. Rozhodující pro vymezení časového testu pro osvobození je přitom okamžik nabytí či pozbytí vlastnického práva k podílu⁶⁹. Dnem nabytí se pro účely DZP rozumí v případě vzniku společnosti (tedy nabytí podílu ze strany zakládajícího společníka) den zápisu do obchodního rejstříku, a v případě nabytí podílu převodem od jiného společníka den účinnosti smlouvy o převodu podílu⁷⁰.

⁶⁸ VANČUROVÁ, A. Zdanění osobních příjmů. 1. Vydání. *Wolters Kluwer*. Praha: 2013, 428 s. ISBN 978-80-7478-388-3, s. 272.

⁶⁹ DONNÉ, M. Daňové souvislosti vlastnických dispozic s majetkovou účastí na obchodní společnosti nebo družstvu (2. část). *Daně a právo v praxi* [online]. 2010, č. 9. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26187v34552-danove-souvislosti-vlastnickych-dispozic-s-majetkovou-ucasti-na/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

⁷⁰ Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

Aby vlastník podílu nebyl znevýhodněn v případě přeměny společnosti, kdy dochází ke změnám ve struktuře společníků a změnám podílů, ZDP správně stanoví, že plynutí časového testu se nepřerušuje při výměně podílů (např. v důsledku fúze, ať už formou sloučení či splynutí) nebo jiné přeměně společnosti (např. rozdělení či změně právní formy). Musí však dojít ke splnění podmínek uvedených v ustanovení § 23b, resp. 23c ZDP⁷¹.

Kromě změny podílu v souvislosti s realizovanou přeměnou se plynutí časového testu nepřerušuje ani v případě rozdělení podílu v souvislosti s jeho úplatným převodem⁷². Jedná se opět o zcela racionální ustanovení, které umožňuje společníkovi vlastnickému např. 100% podíl ve společnosti s ručením omezeným, v případě, že má zájem úplatně převést pouze 50 %, rozdělit svůj podíl a polovinu převést bez toho, že by mu u zbývajících 50 %, které si ponechává, začal běžet nový časový test 5 let.

Osvobození příjmů z převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným od daně se však nevztahuje na následující případy⁷³:

- příjem z úplatného převodu podílu, pokud byl pořízen z obchodního majetku poplatníka, a to do 5 let po ukončení jeho činnosti, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti,
- příjem, který plyne poplatníkovi z budoucího úplatného převodu podílu v době do 5 let od jeho nabytí, i když smlouva o úplatném převodu bude uzavřena až po 5 letech od jeho nabytí⁷⁴,
- příjem z budoucího úplatného převodu podílu pořízeného z poplatníkovy obchodního majetku, pokud příjem z tohoto úplatného převodu plyne v době do 5 let od ukončení činnosti poplatníka, ze které mu plyne příjem ze samostatné

⁷¹ Zejména musí poplatník oznámit postup podle těchto ustanovení příslušnému správci daně, v souladu s ustanovením § 23d ZDP.

⁷² Za předpokladu, že je rozdělením zachována celková výše podílu.

⁷³ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. s) ZDP.

⁷⁴ Toto omezení má zabránit účelovému uzavírání smluv, na základě kterých by úplata plynula ještě před uplynutím časového testu, avšak vlastnictví by bylo převedeno až po jeho uplynutí.

činnosti, i když smlouva o úplatném převodu bude uzavřena až po 5 letech od nabytí tohoto podílu nebo od ukončení této činnosti⁷⁵,

- příjem z úplatného převodu podílu odpovídající zvýšení nabývací ceny podílu člena plněním ve prospěch vlastního kapitálu obchodní korporace nebo nabytím podílu od jiného člena, pokud k úplatnému převodu došlo do 5 let od plnění nebo nabytí podílu.

Výjimky související s obchodním majetkem poplatníka očividně brání vyhýbání se dani prostřednictvím účelového ukončení samostatné činnosti (v rámci níž musí být příjem z prodeje podílu vždy zdaněn, jelikož se jedná o majetek soužící k podnikatelské činnosti a není tak důvod příjem osvobodit), v jehož důsledku by se poplatník mohl dostat se svým podílem (u něhož je splněn časový test) do roviny osvobozeného příjmu z prodeje. Časový test tak v tomto případě začne běžet až od okamžiku, kdy je samostatná činnost ukončena. Musí přitom dojít skutečnému ukončení, nestačí, že bude podíl vyřazen z obchodního majetku poplatníka.

Do 31. prosince 2013 byla v českém právním řádu aplikována koncepce jediného obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným. Pokud společník, vlastnící 50% podíl ve společnosti, v průběhu 5 let od jeho nabytí zvýšil svou účast na 100 % (tedy dokoupil 50% podíl, který „přirostl“ k tomu původnímu), časový test běžel pro celý 100% podíl beze změny ode dne nabytí původního 50% podílu (vycházelo se z jednoty podílu v rukou téhož společníka). S účinností od 1. ledna 2014 je však situace odlišná, když pro účely osvobození od daně z příjmů není na podíl ve společnosti s ručením omezeným nahlíženo jako na jednotnou věc, ale je třeba při převodu rozlišit, jaká část podílu byla nabyta v jakém časovém okamžiku. Legislativní vyjádření tohoto pravidla je obsaženo v ustanovení § 4 odst. 1 písm. s) ZDP (viz poslední odrážka výše), omezení osvobození se však vztahuje pouze na situace, kdy k navýšení daňové nabývací ceny podílu (např. přikoupením dalšího podílu) došlo po 1. lednu 2014⁷⁶.

⁷⁵ Dtto.

⁷⁶ Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

Pokud tedy poplatník nabytí 50% podíl ve společnosti s ručením omezeným v roce 2009, další 50% podíl přikoupil do konce roku 2013 (stal se takto jediným společníkem), a 100% podíl ve společnosti následně prodal v roce 2015, bude celá částka úplaty, kterou za 100% podíl obdržel, osvobozená od daně z příjmů. Pokud by však druhý 50% podíl přikoupil až v roce 2014, při prodeji 100% podílu v roce 2015 by byla osvobozena pouze polovina úplaty, odpovídající 50% podílu, který nabytí poplatník v roce 2009 a ve vztahu k tomuto 50% podílu tedy již uběhl časový test. Část příjmu odpovídající 50% podílu nabytému až v roce 2014 naopak bude zdaněna podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. s) ZDP, jelikož k úplatnému převodu došlo před uplynutím 5 let od nabytí.

Nová právní úprava, která již nevychází z koncepce jednoty podílu ve společnosti s ručením omezeným, samozřejmě není pro poplatníky vítanou změnou. Nejedná se však o změnu nelogickou, vezmeme-li v úvahu, že v případě akciové společnosti je běh časového testu rozdělen na jednotlivé akcie (pro každou jednotlivou akcii tedy běží zvlášť). Pokud akcionář vlastní 50 % všech akcií společnosti následně dokoupí dalších 50 %, zde bez nejmenších pochybností začne běžet nový časový test, a příjem z prodeje těchto 50 % akcií tedy bude osvobozen až po jeho uplynutí, bez ohledu na to, že akcionář v té době již vlastnil původních 50 %, kde by byl příjem z jejich prodeje již osvobozen. Jeho podíly v akciové společnosti tedy rovněž „nesrůstají“.

Obdobná situace jako u „dokoupení“ podílu popsaného výše nově nastane i v případě zvýšení nabývací ceny podílu nikoliv jeho nabytím, ale plněním ve prospěch vlastního kapitálu společnosti. Plněním ve prospěch vlastního kapitálu se rozumí jednak vklad do základního kapitálu společnosti (tedy v rámci procesu zvýšení základního kapitálu), tak i příplatek do vlastního kapitálu společnosti (povinný či dobrovolný). Úplata za podíl (pokud bude převáděn do 5 let od poskytnutí plnění do vlastního kapitálu) tak nebude předmětem osvobození od daně z příjmů. Pro ilustraci uvedeme příklad, kdy společnost s ručením omezeným s jediným společníkem byla založena v roce 2006 (s peněžitým vkladem společníka ve výši 1 000 000 Kč), a v roce 2014 jediný společník poskytl příplatek do vlastního kapitálu peněžitým plněním ve výši 9 000 000 Kč). Došlo tak ke zvýšení nabývací ceny podílu z částky 1 000 000 Kč na 10 000 000 Kč, v souladu s ustanovením § 24 odst. 7 písm. a) ZDP. Společník celý 100% podíl prodal v roce 2015, a to za kupní cenu ve výši 20 000 000 Kč. Je zřejmé, že celá výše úplaty za podíl při

prodeji nebude od daně z příjmů osvobozena, jelikož ke zvýšení nabývací ceny plněním ve prospěch vlastního kapitálu došlo před méně než 5 lety. Podíl, v jehož části bude příjem osvobozen, bude odpovídat podílu mezi původním vkladem a jeho zvýšením, což je v tomto případě 1/10. 10 % příjmů (tedy částka ve výši 2 000 000 Kč) bude tedy osvobozeno od daně, zatímco zbývajících 90 % (částka ve výši 18 000 000 Kč) bude zdaněno. Jako daňový výdaj (náklad) poplatník samozřejmě může použít nabývací cenu podílu odpovídající poskytnutému příplatku, základ daně tak bude 9 000 000 Kč.

Je nasnadě, že se v případě osvobození od daně z příjmů jedná o významný faktor, který může ovlivnit konečnou částku daně při prodeji podílu. Korporátní transakce by proto mohly být strukturovány i s přihlédnutím k tomuto daňovému faktoru.

- Osvobození od daně z příjmů fyzických osob v případě prodeje akcií

Na rozdíl od podílu ve společnosti s ručením omezeným, kde je časový test pro osvobození příjmů z jejich převodu 5 let, u akcií zákon stanoví dobu kratší, a to 3 roky. V souladu s ustanovením § 4 odst. 1 písm. x) ZDP je od daně z příjmů fyzických osob osvobozen příjem z úplatného převodu akcie, přesáhne-li doba mezi nabytím a úplatným převodem dobu 3 let. S účinností od 1. ledna 2014 došlo k významné změně v délce časového testu, když podle znění ZDP účinného do 31. prosince 2013 byly od daně osvobozeny příjmy z prodeje cenných papírů, přesáhla-li doba mezi nabytím a převodem těchto cenných papírů při jejich prodeji dobu 6 měsíců. Je nutné dodat, že osvobození se vztahovalo pouze na osoby, jejichž celkový přímý podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech společnosti nepřevyšoval v době 24 měsíců před prodejem cenných papírů 5 %, pro ostatní poplatníky pak platil časový test shodný jako v případě podílů, tedy 5 let. Nová právní úprava již nerozlišuje délku trvání časového testu podle procentuální účasti na akciové společnosti, a sjednocuje tak délku časového testu v případě převodu akcií.

Pokud se týká přechodného období, to upravuje ustanovení čl. II odst. 5 zákonného opatření Senátu č. 344/2013 Sb.⁷⁷, podle kterého osvobození příjmů z prodeje cenných papírů nabytých přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákonného opatření Senátu (*tj. přede dnem 1. ledna 2014, pozn. autora*) se postupuje podle § 4 odst. 1 písm. w) ZDP, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákonného opatření Senátu. Ustanovení § 4 odst. 1 písm. w) ZDP ve znění účinném do 31. prosince 2013 upravovalo časový test v délce 6 měsíců, a to pouze pro osoby, jejichž celkový přímý podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech společnosti nepřevyšoval v době 24 měsíců před prodejem cenných papírů 5 %. U těchto minoritních podílů je nepochybné, že i když byly cenné papíry nabyty do konce roku 2013, a prodány až po 1. lednu 2014, časový test pro účely posouzení osvobození od daně z příjmů bude 6 měsíců, tedy v souladu s právní úpravou účinnou do 31. prosince 2013. Tento výklad potvrzuje i pokyn Generálního finančního ředitelství, podle kterého u cenných papírů nabytých do 31. prosince 2013 platí osvobození podle § 4 odst. 1 písm. w) ve znění platném do konce roku 2013, tj. použije se časový test 6 měsíců pro poplatníky, jejichž celkový přímý podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech společnosti nepřevyšoval v době 24 měsíců před prodejem cenného papíru 5 %⁷⁸.

Přechodné ustanovení však výslovně neřeší, jak to bude s cennými papíry, které představují podíl na základním kapitálu nebo hlasovacích právech převyšující 5 %. Podle mého názoru, jelikož přechodné ustanovení výslovně nepřikazuje užít právní úpravu ustanovení § 4 odst. 1 písm. r) ZDP ve znění účinném do 31. prosince 2013, použije se na tyto cenné papíry časový test ve znění novely, tj. 3 roky namísto původních 5 let. I když byly cenné papíry představující podíl vyšší než 5 % nabyty do 31. prosince 2013,

⁷⁷ Zákonné opatření Senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁷⁸ Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

příjmy z jejich prodeje tak budou osvobozeny od daně po uplynutí tříletého časového testu⁷⁹. Tento výklad byl potvrzen i ze strany Generálního finančního ředitelství⁸⁰.

Dnem nabytí se pro účely DZP rozumí u akcií v listinné podobě den jejich převzetí, u zaknihovaných akcií den zápisu tohoto cenného papíru na majetkový účet v příslušné evidenci⁸¹.

Kromě výše uvedeného osvobození na základě časového testu zná zákon ještě jeden důvod pro osvobození od daně, a to z titulu ustanovení § 4 odst. 1 písm. w) ZDP. Od daně jsou podle tohoto ustanovení osvobozeny příjmy z úplatného převodu cenných papírů, pokud úhrn těchto příjmů u poplatníka nepřesáhne ve zdaňovacím období částku 100 000 Kč. Toto ustanovení je v ZDP od 1. ledna 2015, do 31. prosince 2014 byl tento důvod osvobození zakotven v ustanovení § 10 odst. 3 písm. c) ZDP.

Tato dvě osvobození, tedy na základě časového testu a na základě výše příjmů, však nelze kombinovat⁸². Znamená to, že pokud poplatník eviduje příjem z prodeje akcií (cenných papírů), nejprve se posuzuje, zda je tento příjem osvobozen podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. w) ZDP (tedy s využitím hodnotového limitu). Pokud tomu tak není (příjem limit 100 000 Kč přesahuje), zkoumá se, zda je příjem osvobozen podle ustanovení § 4 odst. 1 písm. x) ZDP. Jakoukoliv část příjmu, která není osvobozena podle písm. x), však již nelze znovu posuzovat podle hodnotového limitu. Limit podle písm. w) se vztahuje ke všem příjmům z prodeje cenných papírů bez ohledu na to, zda byly či nebyly osvobozeny podle jiného ustanovení § 4 ZDP⁸³.

⁷⁹ Obdobně také PITTERLING, M. Příjmy nepodnikajících osob z prodeje cenných papírů po 1. 1. 2014. *Finanční, daňový a účetní bulletin*. 2013, č. 4.

⁸⁰ Zápis z jednání Koordinačního výboru s Komorou daňových poradců ČR ze dne 30. ledna 2014, s. 9.

⁸¹ Pokyn číslo GFR-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

⁸² Pokyn číslo GFR-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

⁸³ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 267/2014 Sb. ze dne 23. října 2014, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s. 151. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=252&CT1=0>> [cit. dne 30. ledna 2017].

Obdobně jako tomu je v případě podílu ve společnosti s ručením omezeným, i u akcií ZDP upřesňuje, kdy se běh časového testu nepřerušuje, ačkoliv dochází ke změnám u dotčených akcií. Jedná se o výměnu akcie za jinou akcii o stejné jmenovité hodnotě, dále případy fúzí či rozdělení, opět však pouze jsou-li splněny podmínky uvedené v ustanovení § 23b, resp. 23c ZDP (jako tomu je i u podílu ve společnosti s ručením omezeným).

V případě, kdy v rámci fúze dochází k výměně podílu v zanikající společnosti s ručením omezeným za akcie nově vzniklé nástupnické akciové společnosti, je situace jednoduchá, jelikož u všech akcií, které byly získány výměnou za zaniklý podíl, bude nadále běžet časový test započatý u zaniklého podílu ve společnosti s ručením omezeným. Příjem z prodeje akcií bude od daně osvobozen až po uplynutí tohoto časového testu.

Složitější situace může nastat v případě fúze, kdy akcie zanikající akciové společnosti budou vyměněny za podíl v nově vzniklé nástupnické společnosti s ručením omezeným, a to za situace, kdy akcie v zanikající společnosti byly nabyty v různém čase, a časový test běží u těchto akcií odlišně. Podíl v nástupnické společnosti je naopak z hlediska ZOK považován za jednu věc, a vzniká tak otázka, na jaký časový test u zaniklých akcií navázat. V úvahu přichází více variant, a to buď navázat na časový test nejdříve nabyté akcie, až po možnost pokračování v časovém testu nejpozději nabyté akcie, popř. analogicky aplikovat výše popsané pravidlo, kdy se z daňového hlediska podíl nepovažuje za jedinou věc, a plynutí časového testu se rozdělí. Tyto varianty samozřejmě znamenají pro poplatníka podstatný rozdíl při zdanění příjmu z prodeje podílu. Domnívám se, že by v tomto případě mohl být aplikován výklad pro poplatníka nejpříznivější, a v rámci nového podílu by mohlo být pokračováno v časovém testu nejdříve nabyté akcie zaniklé společnosti⁸⁴.

Na rozdíl od podílů ve společnosti s ručením omezeným se ZDP nemusel v případě akcií vypořádat s problematikou zvyšování podílů ve společnosti v průběhu časového testu.

⁸⁴ Obdobně i DONNÉ, M. Daňové souvislosti vlastnických dispozic s majetkovou účastí na obchodní společnosti nebo družstvu (2. část). *Daně a právo v praxi* [online]. 2010, č. 9. Dostupný z WWW: <[http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26187v34552-danove-souvislosti-vlastnickych-dispozic-s-majetkovou-ucasti-na/](http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26187v34552-danove-souvislosti-vlastnickych-dispozic-s-majetkovou-ucasti-na)> [cit. dne 30. ledna 2017].

Každá akcie jako cenný papír je totiž samostatným předmětem práva, který stíhá vlastní osud, včetně běhu časového testu. Pokud se tedy účast akcionáře na společnosti zvýší, stane se tak vždy nabytím nových akcií (ať už v případě zvýšení základního kapitálu, nebo převodem od jiného akcionáře), a u těchto nových akcií běží nový, zcela samostatný časový test.

Osvobození se, obdobně jako tomu je i u podílů ve společnosti s ručením omezeným, nevztahuje na následující příjmy⁸⁵:

- příjem z úplatného převodu cenného papíru, který je nebo byl zahrnut do obchodního majetku, a to do 3 let od ukončení činnosti, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti,
- příjem, který plyne poplatníkovi z budoucího úplatného převodu cenného papíru, uskutečněného v době do 3 let od nabytí, a z budoucího úplatného převodu cenného papíru, který je nebo byl zahrnut do obchodního majetku, a to do 3 let od ukončení činnosti, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti, i když kupní smlouva bude uzavřena až po 3 letech od nabytí nebo po 3 letech od ukončení činnosti, ze které plyne příjem ze samostatné činnosti.

Stejně jako tomu bylo u převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným, i zde výjimky související s obchodním majetkem poplatníka brání vyhýbání se dani prostřednictvím účelového ukončení samostatné činnosti (v rámci níž musí být příjem z prodeje akcií vždy zdaněn, jelikož se jedná o majetek soužící k podnikatelské činnosti a není tak důvod příjem osvobodovat). Časový test tak v tomto případě začne běžet až od okamžiku, kdy je samostatná činnost ukončena.

ZDP se také musel nově vypořádat s problematikou kmenových listů, které jsou sice cennými papíry, ale je jimi představován podíl ve společnosti s ručením omezeným. V souladu s charakterem této účasti tak ZDP sjednotil délku časového testu u kmenových listů s podíly, tedy na 5 let namísto 3 let. Domnívám se však, že i u kmenových listů

⁸⁵ Ustanovení § 4 odst. 1 písm. x) ZDP.

(jelikož se jedná pojmově o cenné papíry, byť představují podíl ve společnosti s ručením omezeným) by mělo být možné využít osvobození stanovené v § 4 odst. 1 písm. w) ZDP, tedy osvobození příjmů z prodeje cenných papírů do 100 000 Kč za zdaňovací období, ačkoliv u podílů (nepředstavovaných kmenovým listem) taková možnost osvobození zakotvena není.

3.4.6 Oznámení o osvobozených příjmech fyzických osob

V souvislosti s osvobozením příjmů z prodeje podílů u fyzických osob je vhodné zmínit novou povinnost, která byla do ZDP doplněna s účinností od 1. ledna 2015.

Podle ustanovení § 38v ZDP má poplatník, který obdrží příjem osvobozený od daně převyšující 5 000 000 Kč, povinnost oznámit správci daně tuto skutečnost do konce lhůty pro podání daňového přiznání za zdaňovací období, ve kterém příjem obdržel. Prvním termínem pro realizaci takového oznámení tak byl konec března, resp. června 2016. Jedná se o podstatný zásah do dosud zavedené praxe, který byl přijat s jistou mírou nevole, jelikož do ruky správce daně vkládá silný informační nástroj ve vztahu k osobní majetkové sféře fyzických osob. Podle důvodové zprávy je cílem této úpravy v budoucnosti napomáhat zamezování daňových úniků a jako důležitý podpůrný nástroj při prokazování původu majetku. (...) Opatření je důležité zejména pro zúžení prostoru pro realizaci „praní špinavých peněz“ a pro rozkrývání závažné trestné činnosti.⁸⁶

Pokud se týká náležitostí oznámení, poplatník v něm musí uvést výši příjmu, popis okolností nabytí příjmu a datum, kdy příjem vznikl⁸⁷. Zákon přitom nepředepisuje žádnou specifickou formu⁸⁸.

⁸⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona č. 267/2014 Sb. ze dne 23. října 2014, kterým se mění zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony, s. 210. Dostupné z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?O=7&CT=252&CT1=0>> [cit. dne 30. ledna 2017].

⁸⁷ Ustanovení § 38v odst. 2 ZDP.

⁸⁸ Je důležité si uvědomit, že oznamovací povinnost bude postihovat řadu příjmů, nevyjímaje příjmy z dědictví apod. Podle důvodové zprávy přitom nebude rozhodné, že dědic zdědil i dluhy, které celkovou hodnotu dědictví snížily. Pokud v rámci dědictví nabyde majetkovou hodnotu převyšující 5 mil Kč, bude

V případě porušení této nové oznamovací povinnosti poplatníkovi hrozí vysoké sankce, a to od 0,1 % z částky neoznámeného příjmu (pokud povinnost dodatečně splní dobrovolně, tedy aniž by byl k tomu správcem daně vyzván), přes 10 % (pokud povinnost splní v náhradní lhůtě poté, co byl vyzván) až po maximální výši pokuty 15 % (pokud oznamovací povinnost nesplní ani v dodatečné lhůtě)⁸⁹. Maximální výše pokuty je ohodnocena stejnou sazbou jako samotná daň, ale je nutné zdůraznit, že základem pro výpočet pokuty je (na rozdíl od daně) celá výše příjmu, bez jakéhokoliv snížení o daňové náklady.

ZDP stanoví výjimku z oznamovací povinnosti, a to v případě příjmů, o nichž může údaje správce daně zjistit z rejstříků či evidencí, do kterých má přístup, a zároveň které zveřejní na úřední desce a internetových stránkách⁹⁰. Jedinou evidencí, která je správcem daně přístupná a která byla zákonem stanoveným způsobem oznámena, je katastr nemovitostí⁹¹.

3.4.7 Základ a sazba daně z příjmů fyzických osob

Základem daně je v souladu s ustanovením § 5 odst. 1 ZDP částka, o kterou příjmy plynoucí poplatníkovi ve zdaňovacím období přesahují výdaje prokazatelně vynaložené na jejich dosažení, zajištění a udržení. Pokud má fyzická osoba souběžně více druhů příjmů, je základem daně součet dílčích základů daně podle jednotlivých druhů příjmů. Výdaji (náklady) v souvislosti s převodem podílu jsem se již zabývala výše.

Pokud se týká sazby daně, je pro fyzické osoby stanovena rovnou sazbou ve výši 15 %.

muset oznamovací povinnost splnit. S ohledem na výši sankcí je proto vhodné oznamovací povinnost neopomenout.

⁸⁹ Ustanovení § 38w odst. 1 ZDP.

⁹⁰ Ustanovení § 38v odst. 3 ZDP.

⁹¹ Oznamovací povinnost se tedy nevztahuje na osvobozený příjem z prodeje rodinného domu a souvisejícího pozemku, nebo jednotky, která nezahrnuje nebytový prostor jiný než garáž, sklep nebo komoru, a souvisejícího pozemku zapisované do katastru nemovitostí České republiky nebo na příjem z prodeje nemovitých věcí zapisovaných do katastru nemovitostí České republiky. Jakékoliv jiné osvobozené příjmy je nutné správcem daně oznámit.

3.4.8 Daň z příjmů právnických osob v případě prodeje podílu

Předmětem daně u právnických osob jsou příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem⁹². Pokud tedy právnická osoba převede podíl v kapitálové společnosti, bezpochyby bude příjem získaný z tohoto prodeje předmětem daně z příjmů (nebude-li se jednat o příjem osvobozený).

Jak bylo uvedeno výše, nabývací cena podílu ve společnosti s ručením omezeným je v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. w) ZDP výdajem (nákladem) vynaloženým na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů, a to do výše příjmů z prodeje tohoto podílu. Nabývací cenu jako daňový náklad je však možné uplatnit až v účetním období, kdy dochází k prodeji podílu, nikoliv tedy již v účetním období, kdy byl podíl poplatníkem nabyt. Pokud bude příjem z převodu podílu v souladu s ZDP od daně osvobozen, výdaj (náklad) představovaný nabývací cenou nebude možné uplatnit⁹³.

Pokud se týká výdajů (nákladů), které lze uplatnit proti příjmu z prodeje akcií vydaných akciovou společností, je nutné upozornit na ustanovení § 25 odst. 1 písm. c) ZDP, podle kterého obecně za daňový náklad nelze uznat pořizovací cenu cenného papíru (akcie), s výjimkou uvedenou v ustanoveních § 24 odst. 2 písm. s) a x) ZDP. V souladu s těmito výjimkami bude tedy možné jako daňový náklad uplatnit:

- v případě akcií, které nejsou podle ZoÚ oceňovány reálnou hodnotou, jejich nabývací cenu (určenou v souladu s ustanovením § 24 odst. 7 ZDP), a to do výše příjmů z prodeje, nebo
- v případě zbylých akcií (tedy těch, které jsou oceňovány v souladu se ZoÚ reálnou hodnotou) účetní hodnotu akcií ke dni jejich prodeje.

⁹² Ustanovení § 18 odst. 1 ZDP.

⁹³ Podle ustanovení § 25 odst. 1 písm. i) ZDP za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů pro daňové účely nelze uznat výdaje (náklady) vynaložené na příjmy, které nejsou předmětem daně a na příjmy od daně osvobozené nebo nezahrnované do základu daně.

Podle ZoÚ se reálnou hodnotou oceňují cenné papíry (tedy i akcie), avšak s výjimkou cenných papírů představujících účast v ovládané osobě nebo v osobě pod podstatným vlivem a cenných papírů emitovaných účetní jednotkou⁹⁴. Zjednodušeně řečeno:

- akcie představující účast v ovládané osobě (definici ovládající a ovládané osoby, jakož i vyvratitelné domněnky ovládaní, upravuje ustanovení § 74 ZOK)⁹⁵,
- akcie představující účast v osobě, jež představuje nejméně 20 % hlasovacích práv⁹⁶, a
- vlastní akcie v majetku společnosti,

se podle ZoÚ neoceňují reálnou hodnotou, a v případě jejich prodeje se jako daňový náklad uplatní nabývací cena těchto akcií. U zbylých akcií pak bude daňovým nákladem účetní hodnota akcií⁹⁷.

3.4.9 Osvobození od daně z příjmů právnických osob

Stejně jako u fyzických osob, i u osob právnických ZDP zakotvuje možnost osvobození určitých příjmů z prodeje podílů od daně z příjmů právnických osob. Rozsah osvobození však není tak široký jako u fyzických osob a závisí zejména na výši účasti společníka v kapitálové společnosti.

⁹⁴ Ustanovení § 27 odst. 1 písm. a) ZoÚ.

⁹⁵ Ovládající osobou je osoba, která může v obchodní korporaci přímo či nepřímo uplatňovat rozhodující vliv. Ovládanou osobou je obchodní korporace ovládaná ovládající osobou. Má se za to, že ovládající osobou je osoba, která může jmenovat nebo odvolat většinu osob, které jsou členy statutárního orgánu obchodní korporace nebo osobami v obdobném postavení nebo členy kontrolního orgánu obchodní korporace, jejímž je společníkem, nebo může toto jmenování nebo odvolání prosadit. Má se za to, že osobou ovládající je ten, kdo nakládá s podílem na hlasovacích právech představujícím alespoň 40 % všech hlasů v obchodní korporaci, ledaže stejným nebo vyšším podílem nakládá jiná osoba nebo jiné osoby jednající ve shodě. Má se za to, že osoby jednající ve shodě, které společně nakládají podílem na hlasovacích právech představujícím alespoň 40 % všech hlasů v obchodní korporaci, jsou osobami ovládajícími, ledaže stejným nebo vyšším podílem nakládá jiná osoba nebo jiné osoby jednající ve shodě. Má se za to, že osobou ovládající nebo osobami ovládajícími je také ten, kdo sám nebo společně s osobami jednajícími s ním ve shodě získá podíl na hlasovacích právech představující alespoň 30 % všech hlasů v obchodní korporaci a tento podíl představoval na posledních 3 po sobě jdoucích jednáních nejvyššího orgánu této osoby více než polovinu hlasovacích práv přítomných osob.

⁹⁶ Podle ustanovení § 22 odst. 5 ZoÚ se za podstatný vliv považuje, není-li prokázán opak, dispozice nejméně s 20 % hlasovacích práv.

⁹⁷ Určená v souladu s ustanovením § 27 odst. 3 a 4 ZoÚ.

Podle ustanovení § 19 odst. 1 písm. ze) ZDP jsou od daně osvobozeny příjmy z převodu podílu mateřské společnosti v dceřiné společnosti, pokud je poplatník (právnícká osoba) daňovým rezidentem České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie. ZDP přitom zavádí svou vlastní legální definici mateřské a dceřiné společnosti, která zužuje rozsah osvobození, který by se po prvním přečtení mohl zdát relativně benevolentní.

Mateřskou společností se rozumí pouze ta obchodní korporace, která má podíl na základním kapitálu dceřiné společnosti alespoň 10 %, a to nepřetržitě po dobu alespoň 12 měsíců⁹⁸. Definice mateřské a dceřiné společnosti v ZDP má svůj základ, alespoň co se minimálního podílu na základním kapitálu týká, v evropské směrnici 2011/96/EU (původně směrnice 90/435/EHS)⁹⁹, a rozumí se jí společnost, která je daňovým rezidentem v České republice, nebo i v jakémkoliv jiném státě Evropské unie. Pokud je výše uvedená podmínka splněna, od daně z příjmů právnických osob je osvobozen jakýkoliv příjem z prodeje podílu v dceřiné společnosti, bez ohledu na výši příjmu a převáděný podíl na základním kapitálu.

ZDP umožňuje, aby podmínka 12 měsíčního držení podílu v dceřiné společnosti byla splněna i následně, tedy ne nutně ke dni vzniku příjmu z prodeje podílu¹⁰⁰. Pokud tato podmínka však ani následně nebude splněna (tedy poplatník prodá podíl ve společnosti dříve než po 12 měsících od jeho nabytí, aniž by si přitom ponechal účast alespoň 10 % na základním kapitálu společnosti), pak bude v souladu s ustanovením § 19 odst. 4 písm. b) ZDP uplatněné osvobození posuzováno jako nesplnění daňové povinnosti.

Výše popsané osvobození se týká jak převodu podílu ve společnosti s ručením omezeným, tak převodu akcií.

⁹⁸ Ustanovení § 19 odst. 3 písm. b) a c) ZDP. Mateřská i dceřiná společnost musí zároveň být buď (i) daňovým rezidentem České republiky ve formě akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo družstva, nebo (ii) společností, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie.

⁹⁹ Směrnice Rady č. 2011/96/EU ze dne 30. listopadu 2011 o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států.

¹⁰⁰ Ustanovení § 19 odst. 4 ZDP.

Zatím se jednalo o osvobození z prodeje podílu pouze v případě společností (mateřských i dceřiných), které jsou daňovými rezidenty České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie. ZDP však možnosti osvobození od daně rozšiřuje i na jiné, následující případy:

- mateřská společnost¹⁰¹ je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie a dceřiná společnost je daňovým rezidentem Norska, Islandu nebo Lichtenštejnska¹⁰²,
- mateřská společnost je daňovým rezidentem členského státu Evropské unie (včetně České republiky) a dceřiná společnost (i) je daňovým rezidentem třetího státu, se kterým má Česká republika uzavřenou účinnou smlouvu o zamezení dvojího zdanění, (ii) má právní formu srovnatelnou se společností s ručením omezeným, akciovou společností nebo družstvem podle ZOK, (iii) podléhá dani obdobné dani z příjmů právnických osob se sazbou ne nižší než 12 % (v aktuálním a předchozím zdaňovacím období)¹⁰³.

Osvobození příjmů mateřské společnosti z převodu podílu v dceřiné společnosti nelze uplatnit v následujících případech:

- pokud příjemce příjmu z převodu podílu není jejich skutečný vlastník (tedy tyto platby nepřijímá ve svůj vlastní prospěch, ale jako zprostředkovatel, zástupce nebo zmocněnec pro jinou osobu)¹⁰⁴,
- pokud je dceřiná společnost (daňový rezident České republiky) v likvidaci¹⁰⁵,
- pokud byly podíly nabyty v rámci koupě obchodního závodu¹⁰⁶,

¹⁰¹ Ačkoliv ZDP používá pojmy mateřská a dceřiná společnost výlučně pro společnosti, které jsou daňovými rezidenty Evropské unie, pro zjednodušení tato práce pojmů užívá i v případě, že jsou společnosti daňovými rezidenty v jiných státech (mimo Evropskou unii).

¹⁰² Ustanovení § 19 odst. 10 ZDP.

¹⁰³ Ustanovení § 19 odst. 9 ZDP.

¹⁰⁴ Ustanovení § 19 odst. 9 ZDP ve spojení s ustanovením § 19 odst. 6 ZDP (definice skutečného vlastníka).

¹⁰⁵ Ustanovení § 19 odst. 2 písm. b) ZDP.

¹⁰⁶ Ustanovení § 19 odst. 9 ZDP.

- pokud dceřiná společnost nebo mateřská společnost jsou od daně z příjmů právnických osob nebo obdobné daně (v případě daňových rezidentů jiných států) osvobozeny, mohou si osvobození nebo obdobnou úlevu zvolit, nebo sazba takové daně je 0 %¹⁰⁷.

Osvobození příjmů z převodu podílů na straně právnické osoby má i následující (do jisté míry negativní) souvislost¹⁰⁸. Výdaje (náklady) mateřské společnosti přímo související s držbou podílu v dceřiné společnosti, uvedené v ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP, které nejsou jinak daňově uznatelné, mohou zvyšovat nabývací cenu podílu v souladu s ustanovením § 24 odst. 7 ZDP. V případě osvobození od daně ve vztahu mateřská – dceřiná společnost však daňový náklad¹⁰⁹ není možné v souladu s ustanovením § 25 odst. 1 písm. i) ZDP uplatnit¹¹⁰, jelikož příjem z prodeje podílu je osvobozen od daně.

Na rozdíl od fyzických osob, kterým byla zavedena nová povinnost oznamovat správci daně příjmy nad 5 mil. Kč osvobozené od daně z příjmů, u právnických osob obdobná povinnost není¹¹¹.

3.4.10 Základ a sazba daně z příjmů právnických osob

Základem daně je v souladu s ustanovením § 23 odst. 1 ZDP rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období. Uplatnitelné daňové výdaje (náklady) v případě prodeje podílu byly vysvětleny v předchozích kapitolách.

¹⁰⁷ Ustanovení § 19 odst. 11 ZDP.

¹⁰⁸ DĚRGEL, M. Zdanění příjmů z prodeje akcií. *Daně a právo v praxi* [online]. 2011, č. 5. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d33804v43258-zdaneni-prijmu-z-prodeje-akcii/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

¹⁰⁹ Tedy nabývací cenu podílu, včetně případného zvýšení o náklady související s držbou podílu.

¹¹⁰ DĚRGEL, M. Osvobození příjmů právnických osob z převodu podílů. *Daně a právo v praxi*. 2009, č. 5.

¹¹¹ Právnické osoby uvádějí příjmy osvobozené od daně v daňovém přiznání, jsou proto pro správce daně lépe dohledatelné, na rozdíl od obtížnější sledovatelnosti majetkových toků mezi fyzickými osobami, které běžně nevedou, na rozdíl od právnických osob, účetnictví.

Stejně jako tomu bylo výše u fyzických osob v případě převodu podílu, který je zahrnut v jejich obchodním majetku, i u právnických osob je případná ztráta z prodeje podílu daňově neúčinná, v souladu s ustanovením § 24 odst. 2 písm. w) ZDP. Není ani možné kumulovat ztráty a zisky z jednotlivých prodejů, pokud by v rámci jednoho zdaňovacího období došlo k více transakcím, jelikož každý takový prodej se z daňového hlediska bude posuzovat samostatně.

Pokud se týká sazby daně z příjmů právnických osob, činí 19 %, s výjimkou speciálních právnických osob, jimiž jsou základní investiční fond se sazbou 5 %, a fond penzijní společnosti nebo instituce penzijního pojištění (s výjimkou penzijní společnosti nebo obdobné společnosti obhospodařující fondy obdobné fondům penzijního pojištění), které mají sazbu daně 0 %.

3.4.11 Daň z přidané hodnoty v případě prodeje podílu

Jelikož se v případě prodeje podílu jedná o převod vlastnického práva k věci (byť nehmotné) mezi dvěma subjekty, je důležité se zamyslet rovněž nad tím, zda je tato transakce předmětem DPH.

Předmětem DPH je v souladu s ustanovením § 2 odst. 1 ZDPH mimo jiné „dodání zboží za úplatou osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku“. Pokud se týká pojmu „zboží“, definuje jej blíže ustanovení § 4 odst. 2 ZDPH, přičemž podíl ve společnosti s ručením omezeným pod kategorií zboží není možné podřadit, a cenné papíry jsou zbožím ve smyslu ZDPH jen pokud jsou dodávány výrobcem emitentovi (tedy společností v případě akcií¹¹²) v tuzemsku, nebo při jejich pořízení z jiného členského státu nebo při jejich dovozu a vývozu jako výrobku. Nebude se tedy jednat o převod cenných papírů ve smyslu převodu účasti na společnosti.

V souladu s ustanovením § 51 odst. 1 písm. c) ZDPH jsou od daně z přidané hodnoty bez nároku na odpočet daně osvobozeny tzv. finanční činnosti, přičemž mezi finanční činnosti patří také převod cenných papírů (včetně zaknihovaných) a převod podílů v obchodních

¹¹² Bude se jednat například o dodání akcií jakožto cenných papírů společnosti z tiskárny cenin.

korporací¹¹³. Je tedy zřejmé, že převod podílu či akcií je plněním osvobozeným od daně na výstupu, kupní cena tedy nebude zvýšena o DPH.

Kategorizace převodu podílu jako plnění osvobozeného od daně bez nároku na odpočet však znamená, že u vstupů souvisejících s tímto výstupem nebude možné uplatnit nárok na odpočet daně¹¹⁴. Bude se jednat o náklady na vstupu, které prodávající vynaložil v souvislosti s převodem podílu, jako např. náklady na znalecký posudek pro účely ocenění podílu, náklady na právní zastoupení apod. Tyto náklady mohou přitom, zejména v případě větších akvizic, představovat pro prodávajícího významnou částku v rámci jeho ekonomické činnosti. Například v případě holdingových společností, tedy těch, které pouze drží a spravují účasti v dceřiných společnostech, by toto omezení vedlo k tomu, že u drtivé většiny zdanitelných plnění, které přijímají, by si nemohly uplatnit odpočet DPH. Těmito otázkami se opakovaně zabýval i Evropský soudní dvůr, např. v případě C-16/00 (Cibo), kde uzavřel, že byly „náklady na převzetí podílu v jiné společnosti součástí všeobecných nákladů osoby povinné k dani a jako takové jsou tedy součástí nákladů na plnění uskutečněná holdingem. Náklady na služby související s převzetím podílu mají v principu přímou a bezprostřední souvislost s podnikáním jako takovým. Proto může osoba povinná k dani uplatnit nárok na odpočet daně na vstupu v poměrné výši.“ Ve smyslu výkladu ESD se jedná o režijní náklady, tedy ty, které souvisí s činností holdingové společnosti jako takové, přičemž u těchto plnění by mělo být možné (v poměrné výši) uplatnit nárok na odpočet daně¹¹⁵. Ve výsledku však bude vždy záležet na posouzení příslušného správce daně, i když citovaná judikatura Evropského soudního dvora může být oporou pro uplatnění nároku.

¹¹³ Ustanovení § 54 odst. 1 písm. a) ZDPH.

¹¹⁴ PILAŘOVÁ, I. Ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným - prodej obchodního podílu. *Účetnictví v praxi* [online]. 2010, č. 8. Dostupný z WWW: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d25831v34191-ukonceni-ucasti-spolecnika-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezen/?search_query> [cit. dne 30. ledna 2017].

¹¹⁵ ŠKAMPA, J. Nárok na odpočet u režijních nákladů souvisejících s příjmy, které nejsou předmětem DPH při uskutečňování ekonomické činnosti plátců. Koordinační výbor č. 145/06.09.06. 7. září 2011. Dostupný z WWW: <<http://www.ucetni-portal.cz/narok-na-odpocet-u-rezijnich-nakladu-souvisejicich-s-prijmy-ktere-nejsou-predmetem-dph-pri-uskutecnovani-ekonomicke-cinnosti-platcu-194-v.html>> [cit. dne 30. ledna 2017].

3.4.12 Daň z nabytí nemovitých věcí v případě prodeje podílu

Ačkoliv se na první pohled může zdát, že daň z nabytí nemovitých věcí nemá v případě převodu podílu v kapitálové společnosti své místo, pro úplnost ji, zejména s ohledem na přelomovou změnu právní úpravy účinnou od 1. ledna 2014, krátce zmíním.

Do 31. prosince 2013 upravoval zdanění převodu nemovitých věcí zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí¹¹⁶, podle jehož ustanovení § 20 odst. 6 písm. d) byly od daně z převodu nemovitostí osvobozeny vklady vložené do základního kapitálu společnosti, avšak pouze za podmínky, že si společník (vkladatel) ponechal účast ve společnosti po dobu dalších pěti let. V případě, že společníkovi účast zanikla¹¹⁷, byl společník povinen to oznámit do třiceti dnů příslušnému správci daně.

Nový ZoNabNem však toto osvobození zrušil, a nepeněžitě vklady nemovitých věcí do základního (či vlastního) kapitálu společnosti realizované po 1. lednu 2014 tak jsou předmětem daně.

Pokud však došlo k vkladu nemovité věci např. v prosinci 2013, a před uplynutím pěti let od vkladu (např. v roce 2016) bude společník svůj podíl ve společnosti převádět tak, že mu účast jako taková zcela zanikne, osvobození od daně z převodu nemovitostí se neuplatní a původní vklad tak bude předmětem daně. Daň bude činit 4 % ze základu daně, jímž bude hodnota nemovité věci určená posudkem znalce.

Převod podílu ve výše popsaném v případě tak kromě daně z příjmů bude mít za následek (ačkoliv nepřímou) i vznik daňové povinnosti ve vztahu k dani z převodu nemovitostí.

¹¹⁶ Zákon č. 357/1992 Sb., o dani dědické, dani darovací a dani z převodu nemovitostí, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹⁷ S výjimkou úmrtí společníka, zániku účasti za trvání konkursu, podle soudem schváleného reorganizačního plánu nebo podle soudem schváleného oddlužení.

4 Převod závodu v kapitálové společnosti

V této kapitole se zaměřím na problematiku převodu závodu (nebo jeho části) a daňových důsledků této korporátní transakce.

4.1 Obecná charakteristika závodu

Definici závodu najdeme v NOZ, konkrétně v ustanovení § 502. Závod je legislativní zkratkou pro „obchodní závod“, který je definován jako „organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle slouží k provozování jeho činnosti“, přičemž tento pojem nahradil dříve užívaný a zavedený pojem „podniku“. Důležité přitom je vymezení závodu jako souboru jmění, jelikož jmění tvoří souhrn majetku a dluhů¹¹⁸. Závod tvoří kromě hmotné a nehmotné složky (včetně dluhů přináležejících k závodu) samozřejmě také i osobní složka (představovaná např. zaměstnanci), ačkoliv ji NOZ na rozdíl od ObchZ výslovně nezmiňuje. Závodem je to, co podnikatel (tedy pro naše účely kapitálová společnost) jako závod vytvořil, přičemž se vyžaduje určitá míra organizovanosti tohoto souboru. Závodem není jen nahodilé seskupení věcí, které nemají žádnou funkční souvislost. V nové právní úpravě se akcentuje vůle podnikatele při stanovení, co k závodu náleží, takové určení však nemusí být nijak formální (zákon to alespoň nevyžaduje).

Závod je věcí hromadnou, je tedy možné nakládat se závodem jako s celkem. V případě převodu vlastnického práva k závodu nabyvatel získává veškeré složky, které závod tvoří, a není tedy nutné převádět jednotlivé složky závodu zvlášť¹¹⁹. NOZ jde této koncepci naproti, když výslovně stanoví, že i v případě, kdy strany z koupě jednotlivou položku vyloučí, aniž tím celek ztratí vlastnost závodu, jedná se o koupi závodu¹²⁰.

¹¹⁸ Ustanovení § 495 NOZ.

¹¹⁹ LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck. Praha: 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9., s. 1778.

¹²⁰ Ustanovení § 2175 odst. 1 NOZ.

V důsledku koupě závodu se tak kupující stává vlastníkem nejen hmotných a nehmotných věcí, které k závodu náleží, ale také věřitelem pohledávek, dlužníkem dluhů (o nichž věděl, nebo jejichž existenci musel rozumně předpokládat) a vstupuje do pracovněprávních vztahů k zaměstnancům, kteří pracují v rámci závodu, jelikož koupě závodu se považuje za převod činnosti zaměstnavatele¹²¹.

Předmětem právních jednání může být i část závodu, a to taková část, která tvoří samostatnou organizační složku¹²². NOZ neobsahuje bližší specifikaci samostatné organizační složky, a vymezení jejích náležitostí je tak dlouhodobě předmětem teoretických sporů. Část závodu jako samostatná organizační složka (pobočka ve smyslu NOZ) by měla být odlišitelná od ostatních složek závodu, zejména tomu tak bude v případě, kdy bude mít vlastní předmět činnosti v rámci závodu a bude jako odlišená část či složka uvedena v interních dokumentech závodu. Nejvyšší soud často vyžaduje i oddělené účetnictví, lze si však představit i samostatné organizační složky, pro které oddělené účetnictví v rámci závodu vedeno není¹²³.

4.2 Náležitosti převodu závodu

Obdobně jako tomu bylo v případě převodu účasti v kapitálové společnosti, i v případě závodu se tato práce zabývá převodem závodu, a to převodem úplatným, s krátkou zmínkou o vkladu závodu do základního kapitálu. Vymezení pojmu „převod“ je obsaženo výše v kapitole druhé a je možné na něj plně odkázat.

Převod závodu je realizován na základě kupní smlouvy, tedy standardního smluvního typu upraveného v NOZ. Na rozdíl od ObchZ¹²⁴ NOZ neupravuje smlouvu o koupi závodu jako speciální smluvní typ, i tak ale zakotvuje řadu zvláštních ustanovení, která se na koupi závodu aplikují a jsou obsažena v ustanovení § 2175 a násl. NOZ.

¹²¹ Ustanovení § 2175 odst. 2 NOZ.

¹²² Ustanovení § 2183 NOZ.

¹²³ ŠVESTKA, J.; DVORÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. *Wolters Kluwer*. Praha: 2014, 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 1032.

¹²⁴ ObchZ upravoval v § 476 a násl. smlouvu o koupi podniku jako speciální smluvní typ.

Pokud se týká formy, smlouva o koupi závodu nemusí být písemná, často tomu však bývá, zejména v případě, kdy jsou součástí závodu nemovité věci nebo duševní vlastnictví, kde je třeba změnu vlastníka registrovat v příslušném veřejném seznamu¹²⁵. Zápis o předání závodu, stejně jako doklad o koupi závodu, který se zakládá do sbírky listin obchodního rejstříku, pak již písemnou formu mít musí.

V případě kapitálových společností je pro převod závodu (nebo takové jeho části, která by znamenala podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti) nezbytný souhlas valné hromady, a to jak v případě společnosti s ručením omezeným¹²⁶ tak i v případě akciové společnosti¹²⁷. U akciové společnosti je navíc pro schválení převodu vyžadován souhlas alespoň dvoutřetinové většiny přítomných akcionářů na valné hromadě, a o tomto rozhodnutí musí být pořízen notářský zápis. Pokud by došlo k uzavření smlouvy o koupi závodu bez souhlasu valné hromady, bude takové právní jednání neplatné, a to relativně¹²⁸.

Pokud se týká převodu vlastnického práva k závodu, NOZ ve svém kogentním ustanovení § 2180 odst. 1 stanoví, že je-li kupující zapsán ve veřejném rejstříku (což bude v případě kapitálových společností pravidlem), nabývá vlastnické právo k závodu jako celku zveřejněním údaje, že uložil doklad o koupi závodu do sbírky listin podle jiného právního předpisu¹²⁹.

¹²⁵ ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Wolters Kluwer. Praha: 2014, 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9, s. 999.

¹²⁶ Ustanovení § 190 odst. 2 písm. i) ZOK.

¹²⁷ Ustanovení § 421 odst. 2 písm. m) ZOK.

¹²⁸ V souladu s ustanovením § 48 ZOK se neplatnosti lze dovolat do šesti měsíců ode dne, kdy se o neplatnosti oprávněná osoba dozvěděla nebo dozvědět měla a mohla, nejdéle však do deseti let od dne, kdy k takovému jednání došlo.

¹²⁹ Toto ustanovení v praxi působí řadu problémů, jelikož není zřejmé, kdy přesně dochází k požadovanému zveřejnění. Podle převažujících názorů se za zveřejnění považuje informace o zveřejnění uložení dokladu do sbírky listin dostupná z elektronické podoby sbírky listin na adrese www.justice.cz.

Skutečnost, že došlo k převodu závodu, se v souladu s ustanovením § 48 odst. 1 písm. c) ZVR u kapitálové společnosti také povinně zapisuje do obchodního rejstříku.

4.3 Cena v případě převodu závodu

Cena je podstatnou náležitostí smlouvy o koupi závodu. Stejně jako tomu je v případě prodeje podílu, je věcí dohody stran, za jakou kupní cenu bude závod převáděn. Hodnota převáděného závodu, s výjimkou již výše zmíněného ustanovení § 255 ZOK, nemusí být stanovena na základě znaleckého posudku.

Podle ustanovení § 2176 NOZ, pokud se strany nedohodnou jinak, se má za to, že je kupní cena ujednána na základě údajů o převáděném jmění v účetních záznamech o prodávaném závodu a ve smlouvě ke dni jejího uzavření, a má-li smlouva nabýt účinnosti později, mění se kupní cena v závislosti na zvýšení nebo snížení jmění, k němuž došlo v mezidobí. Podtrhuje to charakter převodu závodu jako věci hromadné.

Obdobně, jako tomu je v případě převodu podílu, lze jednoznačně doporučit, aby kupní cena v případě převodu závodu mezi spojenými osobami ve smyslu ustanovení § 23 odst. 7 ZDP měla obvyklou výši, v opačném případě hrozí úprava základu daně o rozdíl mezi sjednanou a obvyklou cenou ze strany správce daně.

4.4 Daňové povinnosti v souvislosti s převodem závodu

Tato kapitola se zabývá daňovými povinnostmi, které vznikají na straně zainteresovaných stran v případě převodu závodu. Níže uvedené závěry se přitom shodně uplatní také v případě prodeje části závodu, kdy ZDP v ustanovení § 21b odst. 2 výslovně stanoví, že pro účely daní z příjmů se jeho ustanovení týkající se obchodního závodu použijí i na část obchodního závodu tvořící samostatnou organizační složku. Jedná se tedy o shodné vymezení části závodu, jaké obsahuje NOZ.

4.4.1 Daň z příjmů na straně prodávajícího

Pokud se týká daňových dopadů na straně podnikatele, který prodává svůj závod, je nutné rozlišit, zda se jedná o klasický prodej závodu za peníze, nebo o druhou alternativu, kterou upravuje ZDP v ustanovení §23a, a to je převod závodu, při kterém prodávající obchodní

korporace (v terminologii ZDP „převádějící obchodní korporace“) za převáděný závod získává podíl v obchodní korporaci, která v transakci vystupuje na straně kupujícího (v terminologii ZDP „přejímající obchodní korporace“), nebo zvyšuje svůj již existující vklad to základního kapitálu přejímající obchodní korporace. Řečí ZOK se zde tedy jedná o realizaci vkladu závodu do základního kapitálu společnosti.

U daňových dopadů příjmů z prodeje závodu na straně prodávajícího je ještě nutné rozlišit dvě situace, a to kdy prodávající je osobou, která nevede účetnictví, na straně jedné, a kdy je osobou, která účetnictví vede, na straně druhé.

4.4.2 Daň z příjmů na straně prodávajícího, který nevede účetnictví

Co vstupuje do základu daně z příjmů v případě, kdy prodávající nevede účetnictví (jde tedy např. o fyzickou osobu – podnikatele vedoucího daňovou evidenci), upravuje ustanovení § 23 odst. 16 ZDP. Jedná se o:

- příjem z prodeje závodu, tedy sjednanou kupní cenu,
- hodnotu všech postupovaných dluhů (a to hodnotu včetně případné DPH, jednalo-li se o zdanitelné plnění),
- rozdíl mezi hodnotou zásob (pokud jsou předmětem prodeje a byly uplatněny jako výdaj) a jejich cenou stanovenou při prodeji.

Pokud se jedná o hodnotu všech postupovaných dluhů, ačkoliv ZDP výslovně nespécifikuje, jakou formou tato hodnota do základu daně vstupuje, je zřejmé, již z logiky věci, že hodnota dluhů základ daně zvýší, jelikož přechod závazků při prodeji závodu je nutné posuzovat jako jejich úhradu, a dochází vlastně k úplatnému převzetí dluhů kupujícím, za které prodávající platí tím, že je o tyto závazky nižší kupní cena. Přechod dluhů při prodeji závodu tak představuje pro prodávajícího nepeněžní příjem¹³⁰. V opačném případě by na straně prodávajícího teoreticky mohlo dojít k prodeji závodu za extrémně nízkou cenu, díky němuž by se mohl zbavit svých dluhů, aniž by tento nepeněžní příjem v podobě „oddlužení“ relevantně zdanil. Ustanovení § 23 odst. 16 ZDP

¹³⁰ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. listopadu 2009, sp. zn. 5 Afs 55/2009-48.

v části zvýšení základu daně o hodnotu postupovaných dluhů je tak ekonomicky a logicky opodstatněné. Zároveň je nutné zmínit, že do základu daně nevstupuje hodnota veřejnoprávních dluhů (např. daňových nedoplatků), jelikož tyto dluhy nelze v rámci prodeje závodu přenést na kupujícího¹³¹.

V případě pohledávek, které tvoří součást převáděného závodu a dochází tak k jejich postoupení na kupujícího, se naopak rozdíl mezi jejich hodnotou a sjednanou cenou neprojeví¹³².

U zásob může být určení rozdílu mezi jejich hodnotou a stanovenou cenou problematické, zejména pokud je sjednána jen celková kupní cena, bez rozlišení její části placené za zásoby. Podle některých výkladů v případě, kdy není jasně stanovena kupní cena za zásoby, ustanovení § 23 odst. 16 ZDP v této části nelze aplikovat, a ztráta z prodeje zásob tak základ daně zvyšovat nebude¹³³. V případě, že jsou prodávány v rámci závodu také zásoby, je tedy ve smyslu tohoto výkladu pro prodávajícího výhodnější, když bude kupní cena (pokud je sjednána ve vyšší částce, než je hodnota zásob) stanovena za závod jako celek, bez specifikace, která její část se týká právě zásob.

Nyní je již zřejmé, co je u poplatníka, který prodává závod a zároveň nevede účetnictví, příjmem, který bude předmětem daně. Pro výpočet základu daně je však nutné určit, co bude v jeho případě výdajem (nákladem) na dosažení, zajištění a udržení tohoto příjmu. To upravuje ustanovení § 24 odst. 12 ZDP, avšak aplikuje se pouze v případě poplatníků, kteří neuplatňují výdaje paušální částkou (tj. podle ustanovení § 7 odst. 7 ZDP), a vedou tedy daňovou evidenci¹³⁴. Daňovým výdajem (nákladem) je v tomto případě:

- součet zůstatkových cen hmotného majetku,

¹³¹ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. prosince 2007, sp. zn. 5 Afs 114/2006-56.

¹³² Ustanovení § 23 odst. 16 ZDP ve spojení s ustanovením § 23 odst. 13 ZDP.

¹³³ DĚRGEL, M. Prodej podniku v daních - 1. část. *Daně a právo v praxi* [online]. 2007, č. 11. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2749v3567-prodej-podniku-v-danich-1-cast/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

¹³⁴ Ustanovení § 7 odst. 13 ZDP ve spojení s ustanovením § 7b ZDP.

- součet zůstatkových cen nehmotného majetku evidovaného v majetku poplatníka do 31. prosince 2000, který může být odpisován,
- hodnota peněžních prostředků a cenin,
- hodnota finančního majetku,
- vstupní cena hmotného majetku vyloučeného z odpisování,
- pořizovací cena pozemku,
- hodnota pohledávky, jejíž úhrada by nebyla zdanitelným příjmem,
- úplata u finančního leasingu hmotného majetku zaplacená uživatelem, která převyšuje poměrnou část úplaty uznané jako daňový výdaj podle § 24 odst. 2 písm. h), přechází-li smlouva o finančním leasingu na kupujícího,
- hodnota dluhů, jejichž úhrada by byla výdajem.

U prodávajícího, který je plátcem DPH, se hodnotou dluhů rozumí hodnota bez DPH (byli-li uplatněni odpočet daně na vstupu), a u pohledávek je naopak výdajem i DPH (byla-li splněna daňová povinnost na výstupu)¹³⁵. U pohledávek, jejichž úhrada by nebyla zdanitelným příjmem, bude výdajem (nákladem) jen DPH.

V případě druhé kategorie prodávajících, tedy těch, kteří uplatňují výdaje v paušální hodnotě (tj. podle ustanovení § 7 odst. 7 ZDP), se neuplatní speciální ustanovení § 24 odst. 12 ZDP, a daňové výdaje (náklady) tak budou určeny v souladu s obecným ustanovením § 24 ZDP. Je však nutné pamatovat na výjimku zakotvenou pro případ prodeje závodu v ustanovení § 24 odst. 8 ZDP, podle které se nepoužije ustanovení § 24 odst. 2, které omezuje uplatnění výdajů (nákladů) výší souvisejících příjmů u jednotlivě prodávaných majetků. Jedná se ze strany prodávajícího o výhodné ustanovení, jelikož pokud by prodával jednotlivé složky závodu samostatně, výše daňových výdajů by v konkrétních případech byla omezena maximální výší příjmů, zatímco u prodeje závodu

¹³⁵ Ustanovení § 24 odst. 13 ZDP.

je na daňové výdaje nahlíženo jako na celek, u něhož se toto omezení neuplatní. Konkrétně se jedná např. o pohledávky¹³⁶ nebo cenné papíry (např. akcie) a podíly¹³⁷.

Základ daně z příjmů prodávajícího, který nevede účetnictví, se tak určí jako rozdíl mezi příjmy a výdaji vypočítanými podle výše uvedených pravidel.

4.4.3 Daň z příjmů na straně prodávajícího, který vede účetnictví

U prodávajícího – poplatníka, který vede účetnictví, se základ daně z příjmů v případě prodeje závodu určí v souladu s ustanovením § 23 odst. 1 ZDP jako rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období. Vychází se přitom primárně z výsledku hospodaření zjištěného z účetnictví, a to po nezbytných úpravách provedených v souladu s příslušnými ustanoveními ZDP¹³⁸.

I v tomto případě se pak uplatní výše zmíněné ustanovení § 24 odst. 8 ZDP, které ve prospěch prodávajícího vylučuje omezení výše daňových nákladů u jednotlivých složek závodu výší dosažených příjmů.

4.4.4 Daň z příjmů na straně kupujícího

V případě převodu závodu nehrozí daňová povinnost jen na straně prodávajícího (převodce), ale rovněž na straně kupujícího (nabyvatele) závodu, zejména pokud závod koupí výhodně, a vznikne mu tím tzv. nepeněžní příjem.

Obdobně, jako tomu bylo u prodávajícího, je přitom nezbytné rozlišit, zda se jedná o prodej závodu (tedy za kupní cenu), nebo o daňově neutrální vklad závodu ve smyslu ustanovení § 23a ZDP. V případě prodeje závodu, na rozdíl od vkladu, nedochází

¹³⁶ Ustanovení § 24 odst. 2 písm. o) ZDP.

¹³⁷ Ustanovení § 24 odst. 2 písm. w) ZDP.

¹³⁸ Ustanovení § 23 odst. 2 písm. a) ZDP.

k daňové kontinuitě, kupující tedy např. není oprávněn převzít daňovou ztrátu nebo pokračovat v odpisování majetku.

4.4.5 Daň z příjmů na straně kupujícího, který nevede účetnictví

Aby bylo možné stanovit daňový dopad nabytí závodu na straně kupujícího, je nutné určit pro daňové účely ocenění závodu, resp. jeho jednotlivých složek. Oceňování majetku u kupujícího, který vede daňovou evidenci, upravuje ustanovení § 7b odst. 3 ZDP, podle kterého v případě nabytí majetku a dluhů za jednu pořizovací cenu (což bude v případě prodeje závodu pravidlem) se cena jednotlivých složek majetku stanoví v poměrné výši k ceně jednotlivých složek majetku oceněných podle zákona o oceňování majetku, avšak s výjimkou peněz, cenin, pohledávek a dluhů. Následně se takto zjištěné ocenění porovná s kupní (pořizovací) cenou, kterou kupující za závod zaplatil, a rozdíl se zvýší o hodnotu peněz, cenin, pohledávek a sníží o hodnotu dluhů. Pokud je rozdíl záporný, jinými slovy, pokud kupující koupil závod za nižší cenu (výhodněji), než je jeho ocenění, postupuje se obdobně jako v případě záporného oceňovacího rozdílu při koupi závodu, upraveného v ustanovení § 23 ZDP, jelikož kupující dosáhl zdanitelného nepeněžního příjmu. V souladu s ustanovením § 23 odst. 15 ZDP bude tento oceňovací rozdíl zvyšovat základ daně (rozdíl mezi příjmy a výdaji) u kupujícího, a to rovnoměrně během 180 měsíců. Pokud je tento rozdíl naopak kladný (tedy pokud kupující koupil závod za vyšší cenu, než je jeho ocenění), zahrnuje se do výdajů (nákladů) kupujícího, opět rovnoměrně během 180 měsíců.

4.4.6 Daň z příjmů na straně kupujícího, který vede účetnictví

V případě koupě závodu kupujícím, který je účetní jednotkou, se uplatní ustanovení § 23 odst. 15 ZDP, podle kterého do základu daně vstupuje i rozdíl mezi oceněním závodu a souhrnem ocenění jeho jednotlivých složek majetku v účetnictví prodávajícího, přičemž tento rozdíl je snížen o převzaté dluhy. Tento „oceňovací rozdíl“ může být:

- kladný (sjednaná kupní cena byla vyšší než ocenění majetku v účetnictví prodávajícího, kupující tedy zjednodušeně řečeno koupil závod nevýhodně nad cenou) – v tom případě se oceňovací rozdíl zahrnuje do daňových výdajů (nákladů) kupujícího rovnoměrně během 180 měsíců,

- záporný (sjednaná kupní cena byla nižší než ocenění majetku v účetnictví prodávajícího, kupující tedy koupil závod výhodně pod cenou) – v tom případě oceňovací rozdíl zvyšuje výsledek hospodaření (a tedy i základ daně), a to opět rovnoměrně během 180 následujících měsíců.

Stejně jako oceňovací rozdíl při koupi obchodního závodu se chová i tzv. goodwill, kterým je v souladu s ustanovením § 23 odst. 15 ZDP rozdíl mezi oceněním závodu a souhrnem jeho individuálně přeceněných složek majetku snížený o převzaté závazky¹³⁹.

Výše uvedené důsledky mají logický základ, jelikož v případě výhodné koupě závodu tzv. pod cenou vzniká kupujícímu ekonomická výhoda v podobě nepeněžního příjmu, který by měl být relevantně zdaněn. Naopak kupující, který nekoupil závod výhodně, by měl být oprávněn tento ekonomický „výdaj“ uplatnit jako daňový náklad.

V případě tradičního prodeje závodu za peníze, na rozdíl od vkladu závodu, nedochází k daňové kontinuitě, tedy k přenosu daňových povinností a daňových práv na kupujícího. Na rozdíl od vkladu podniku kupující ani nepokračuje v daňovém odpisování započatém prodávajícím¹⁴⁰.

Pokud se týká oceňovacího rozdílu, i on se u kupujícího po nabytí závodu dále účetně odepisuje, přičemž však tyto účetní odpisy již nejsou daňovým nákladem¹⁴¹, jelikož daňovým nákladem je celý tento daňový rozdíl, jak bylo řečeno výše, a ZDP tak zamezuje duplicitnímu uplatňování oceňovacího rozdílu¹⁴².

¹³⁹ V případě goodwillu tedy kupující, na rozdíl od oceňovacího rozdílu, v účetnictví individuálně přeceňuje jednotlivé složky závodu.

¹⁴⁰ DĚRGEL, M. Prodej podniku v daních - 2. část. *Daně a právo v praxi* [online]. 2007, č. 12. Dostupný z WWW: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d3077v4061-prodej-podniku-v-danich/?search_query=> [cit. dne 30. ledna 2017].

¹⁴¹ Ustanovení § 24 odst. 2 písm. v) bod 2 ZDP. Oceňovací rozdíl se pro účely ZDP ani nepovažuje za nehmotný majetek, v souladu s ustanovením § 32a odst. 2 ZDP.

¹⁴² BRYCHTA, I.; VYCHOPENĚ, J.; PILAŘOVÁ, I.; STROUHAL, J. Meritum Daň z příjmů 2015. *Wolters Kluwer*. Praha: 2015, 600 s., ISBN 978-80-7478-737-9., s. 435.

4.4.7 Daň z příjmů v případě vkladu závodu

Výše jsme se zabývali situacemi, kdy byl závod převáděn na kupujícího za kupní cenu, tedy za peníze. ZDP však obsahuje speciální ustanovení § 23a, které řeší problematiku vkladu závodu do přejímající obchodní korporace. Ačkoliv tato práce pojednává primárně o převodu podílu a závodu za protihodnotu v podobě kupní ceny, pro úplnost zmíním i variantu vkladu závodu.

Jedná se o transpozici směrnice č. 2009/133/ES¹⁴³, která má za cíl zajistit daňovou neutralitu fúzí, rozdělení a převodu aktiv mezi společnostmi.

Aby byla zachována daňová neutralita vkladu závodu do základního kapitálu přejímající korporace, ZDP výslovně stanoví, že příjmy (výnosy) vzniklé u převádějící obchodní korporace (tedy té, jejíž závod je převáděn) v souvislosti s oceněním převedeného majetku a dluhů pro účely převodu závodu se nezahrnují do základu daně. I kdyby převádějící obchodní korporace převedla závod ve vyšší hodnotě, než jakou eviduje v účetnictví, nebude tento rozdíl předmětem zdanění. Tím je zajištěna daňová neutralita této transakce.

Jelikož v důsledku vkladu závodu převádějící obchodní korporace získává podíl na přejímající obchodní korporaci, ZDP určuje výslovně i daňovou nabývací cenu takového podílu. Je jí cena závodu stanovená posudkem znalce v souladu se ZOK¹⁴⁴.

V této souvislosti je však nutné zmínit i ustanovení § 23d odst. 4 ZDP, podle kterého v případě, že převádějící obchodní korporace převede podíl získaný vkladem závodu v době kratší než 1 rok po převodu závodu, výše uvedené ustanovení o nabývací ceně podílu se nepoužije. Jedná se o další případ časového testu, který má v tomto případě zabránit účelovým převodům zastírajícím skutečný záměr převést podíl ve společnosti

¹⁴³ Směrnice Rady č. 2009/133/ES ze dne 19. října 2009 o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, částečných rozděleních, převodech aktiv a výměně akcií týkajících se společností z různých členských států a při přemístění sídla evropské společnosti nebo evropské družstevní společnosti mezi členskými státy.

¹⁴⁴ Ustanovení § 23a odst. 2 ZDP.

(namísto majetku ve formě závodu). Pokud časový test nebude splněn, nabývací cena bude stanovena podle standardních pravidel uvedených v ustanovení § 24 odst. 7 ZDP. Jelikož toto ustanovení výslovně neupravuje nabývací cenu při vkladu závodu, domnívám se, že se v tomto případě musí aplikovat ustanovení § 24 odst. 7 písm. b) ZDP, které upravuje stanovení nabývací ceny v případě nepeněžitých vkladů¹⁴⁵.

Jelikož jde o transpozici evropské směrnice, ZDP zajišťuje daňovou neutralitu vkladu závodu i napříč ostatními členskými státy Evropské unie. V souladu s ustanovením § 23a odst. 6 ZDP jsou tak osvobozeny vklady závodu i pokud jde o obchodní korporace, které jsou daňovými rezidenty jiného členského státu Evropské unie¹⁴⁶.

Největším rozdílem a výhodou oproti klasickému prodeji závodu (za peníze) je existence daňové kontinuity, která s sebou přináší:

- možnost pokračovat v daňovém odpisování započatém převádějí obchodní korporací u převedeného hmotného a nehmotného majetku¹⁴⁷,
- možnost převzít rezervy a opravné položky související s převedeným závodem, vytvořené převádějí obchodní korporací¹⁴⁸,
- možnost převzít vyměřenou daňovou ztrátu nebo část daňové ztráty, která souvisí s převedeným závodem a dosud nebyla uplatněna převádějí obchodní korporací¹⁴⁹,
- možnost převzít položky odčitatelné od základu daně (a to odpočet na podporu výzkumu a vývoje nebo odpočet na podporu odborného vzdělávání), vztahující se

¹⁴⁵ Obdobně i Zápis z jednání Koordinačního výboru Ministerstva financí s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 4. října 2006, s. 16, a Zápis z jednání Koordinačního výboru Ministerstva financí s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 29. června 2007, s. 10.

¹⁴⁶ Při převodu závodu však musí majetek a dluhy zůstat součástí stále provozovny umístěné na území České republiky.

¹⁴⁷ Ustanovení § 23a odst. 4 ZDP.

¹⁴⁸ Ustanovení § 23a odst. 5 písm. a) ZDP.

¹⁴⁹ Ustanovení § 23a odst. 5 písm. b) ZDP.

k převedenému závodu, které dosud nebyly uplatněny převádějí obchodní korporací¹⁵⁰.

Pokud se týká převodu daňové ztráty, ZDP tuto možnost omezuje tak, že ztrátu je možné uplatnit jako položku odčitatelnou od základu daně nejpozději v pátém zdaňovacím období následujícím po zdaňovacím období, ve kterém byla ztráta vyměřena¹⁵¹. Možnost uplatnění daňové ztráty u přejímající obchodní korporace je v případě vkladu závodu omezena také v ustanovení § 38na odst. 6 ZDP, a to tak, že daňovou ztrátu nebo její část lze odečítat od základu daně maximálně do výše základu daně z činnosti vykonávané prostřednictvím převedeného závodu, která byla prostřednictvím převedeného závodu vykonávána v období, za které byla daňová ztráta vyměřena¹⁵². Zjednodušeně řečeno, daňovou ztrátu nelze uplatnit ke snížení základu daně u zcela jiné, nesouvisející činnosti. Pokud nabyvatel vkladem nabyt závodu na výrobu kol, a současně na něj přešla vyměřená daňová ztráta vzniklá při výrobě kol v tomto závodu, nemůže ji uplatnit ke snížení daňového základu např. z chovu ovcí, kterou se nabyvatel (přijímající obchodní korporace) rovněž zabývá. Daňovou ztrátu může uplatnit pouze ke snížení základu daně vzniklého právě výrobou kol (popř. související činností). Toto omezení je pochopitelné a zabraňuje účelovým vkladům závodu, které by byly realizovány pouze s cílem snížit daňový základ¹⁵³.

Pokud by si poplatník nebyl jistý, zda převedenou daňovou ztrátu může uplatnit či nikoliv, ZDP umožňuje požádat v takovém případě správce daně o závazné posouzení¹⁵⁴,

¹⁵⁰ Ustanovení § 23a odst. 5 písm. c) ZDP.

¹⁵¹ Ustanovení § 23a odst. 5 písm. b) ZDP.

¹⁵² Podle ustanovení §38na odst. 9 ZDP se za provozování stejné činnosti v rozhodném období považuje i případ, kdy došlo k vynakládání výdajů (nákladů) za účelem dosažení, zajištění a udržení příjmů, ale tyto příjmy byly vykázány až v období, za které má být daňová ztráta uplatněna.

¹⁵³ Podrobnějším vymezením stejné činnosti pro účely převzetí daňové ztráty se zabýval Koordinační výbor Ministerstva financí s Komorou daňovým poradců ČR konaný dne 26. února 2014.

¹⁵⁴ Ustanovení § 38na odst. 7 ZDP. Podle ustanovení § 132 odst. 1 DŘ může správce daně vydat závazné posouzení pouze v případě, kdy tak stanoví zákon.

kteře je pak vůči správci daně, jenž je vydal, účinné, zejména nezmění-li se v mezidobí právní úprava a odpovídá-li skutečný stav předloženým údajům¹⁵⁵.

Jelikož ustanovení § 23a ZDP přináší v souladu s evropskou směrnicí řadu daňových výhod pro poplatníky, s cílem zamezit jejich zneužití bylo do ZDP včleněno také ustanovení § 23d, podle kterého hlavní výhody daňové neutrality vkladu závodu nelze použít, pokud hlavním důvodem nebo jedním z hlavních důvodů převodu závodu je snížení nebo vyhnutí se daňové povinnosti. Tato situace pak podle zákona nastává zejména v případě, kdy je zjevné, že pro převod závodu neexistují řádné ekonomické důvody jako restrukturalizace nebo zvyšování efektivity zúčastněných společností¹⁵⁶. Jak vyplývá i z rozhodovací praxe Nejvyššího správního soudu, pokud jediným účelem a výsledkem jednání je získání daňové výhody, a přitom takové jednání postrádá jakýkoli ekonomický smysl, nelze toto jednání kvalifikovat jinak než jako zneužití objektivního daňového práva a pro daňové účely k němu nelze přihlížet¹⁵⁷.

Je zjevné, že ustanovením § 23d odst. 2 ZDP je správci daně dán relativně volný prostor pro úvahu, a bude tak záležet na správním uvážení, ale ve velké míře také na schopnosti poplatníků ekonomicky odůvodnit realizaci takové transakce¹⁵⁸.

Závěrem je nutné zmínit, že povinností poplatníka, pokud chce využít daňových výhod při vkladu závodu a postupovat podle ustanovení § 23a ZDP, je oznámit to ještě před převodem závodu (tj. před účinností převodu závodu) místně příslušnému správci daně.

¹⁵⁵ Další podmínky účinnosti závazného posouzení upravuje ustanovení § 133 DŘ.

¹⁵⁶ ZDP navíc stanoví v § 23d odst. 3 ZDP vyvratitelnou domněnku, že pokud je přejímající obchodní korporací (tedy nabyvatelem závodu) společnost, která po dobu delší než 12 měsíců předcházejících vkladu závodu nevykonávala žádnou činnost, neexistují řádné ekonomické důvody pro takovou operaci. Poplatník proto bude muset prokázat opak.

¹⁵⁷ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. listopadu 2008, sp. zn. 5 Afs 61/2008-80.

¹⁵⁸ V praxi je každá obdobná restrukturalizace vždy doprovázena vyjádřeními daňových a právních poradců, popisujícími ekonomické a právní důvody transakce (tzv. *defence file*), aby bylo v případě pochybností ze strany správce daně možné doložit, že motivy nebyly veskrze daňové.

4.4.8 Daň z přidané hodnoty v případě prodeje závodu

Pozbytí obchodního závodu se v souladu s ustanovením § 13 odst. 8 písm. a) ZDPH nepovažuje za dodání zboží ve smyslu ZDPH, a nepovažuje se v souladu s ustanovením § 14 odst. 5 písm. a) ZDPH ani za poskytnutí služby. Převod závodu tak není předmětem DPH, a to jak v případě prodeje (úplatného převodu), tak i v případě vkladu závodu do obchodní korporace¹⁵⁹.

Prodávající v případě prodeje závodu tedy není povinen uplatnit daň na výstupu, avšak je oprávněn k odpočtu daně na vstupu u přijatých zdanitelných plnění, která s převáděným závodem souvisela¹⁶⁰.

Pokud se týká kupujícího, v případě, že nabývá závod od plátce DPH, stává se ze zákona rovněž plátcem DPH, a to ode dne nabytí závodu¹⁶¹. Kupující je pak povinen podat přihlášku k registraci do 15 dnů ode dne, kdy se plátcem stane¹⁶².

4.4.9 Daň z nabytí nemovitých věcí v případě prodeje závodu

Převod nemovitých věcí, které jsou součástí závodu, není od daně z nabytí nemovitých věcí osvobozen. Poplatníkem daně je v případě prodeje závodu nabyvatel vlastnického práva k nemovité věci¹⁶³, a to relativně nově s účinností od 1. listopadu 2016. Před tímto datem byl poplatníkem daně z nabytí nemovitých věcí zásadně převodce (nedohodly-li se strany na tom, že byl poplatníkem daně nabyvatel).

ZoNabNem stanoví, že v případě nabytí vlastnického práva k závod, jehož součástí je nemovitá věc, je nabývací hodnotou výlučně tzv. zjištěná cena¹⁶⁴, tedy cena zjištěná podle

¹⁵⁹ Ustanovení § 13 odst. 4 písm. e) a ustanovení § 14 odst. 3 písm. d) ZDPH.

¹⁶⁰ Ustanovení § 72 odst. 1 písm. e) ZDPH.

¹⁶¹ Ustanovení § 6b odst. 1 písm. b) ZDPH.

¹⁶² Ustanovení § 94 odst. 2 ZDPH.

¹⁶³ Ustanovení § 1 odst. 1 písm. a) ZoNabNem.

¹⁶⁴ Ustanovení § 23 písm. a) bod 4 ZoNabNem.

zákona upravujícího oceňování majetku¹⁶⁵. Toto ustanovení zřejmě vychází z toho, že v případě prodeje závodu je často sjednána pouze celková kupní cena, která není rozložena na jednotlivé složky tvořící závod. Bylo by tak nemožné zjistit konkrétní část kupní ceny, která připadá právě na nemovitou věc, která se v rámci závodu také převádí.

Základem daně z nabytí nemovitých věcí je nabývací hodnota snížená o uznatelný výdaj, kterým jsou náklady na znalecký posudek určující zjištěnou cenu¹⁶⁶.

Sazba daně z nabytí nemovitých věcí činí 4 % ze základu daně, přičemž poplatník je povinen podat daňové přiznání nejpozději do třetího kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž byl proveden vklad vlastnického práva v katastru nemovitostí.

¹⁶⁵ Ustanovení § 3 a násl. zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁶⁶ Ustanovení § 24 ZoNabNem.

5 Srovnání prodeje podílu a prodeje závodu v kapitálové společnosti

Jednou z nejčastějších otázek, kterou prodávající a kupující v případě prodeje společnosti řeší, je otázka, zda budou hodnoty, které mají být předmětem převodu, převedeny ve formě prodeje podílu ve společnosti, nebo ve formě prodeje závodu (popř. jeho části). Jedná se zejména o situaci, kdy je prodávající jediným společníkem společnosti a má v úmyslu prodat ji jako celek.

Do rozhodování o jedné či druhé alternativě vstupuje řada právních, ekonomických i daňových otázek, a nelze tak paušálně říci, že jedna či druhá možnost je výhodnější. Preference se pak samozřejmě liší i z pohledu prodávajícího a kupujícího, jejichž zájmy jsou v souvislosti s transakcí různé.

Tato kapitola má za cíl představit okruhy otázek, které mohou v případě rozhodování mezi prodejem závodu a podílu sehrát svou roli, jakož i nastínit shrnutí výhod a nevýhod jednotlivých alternativ z hlediska těchto okruhů.

Pro účely této kapitoly přitom bereme v úvahu pouze tradiční prodej závodu za peníze, tedy nikoliv variantu vkladu závodu ve smyslu ustanovení § 23a ZDP.

5.1 Základní charakteristika

Prodej podílu, jak již bylo podrobně rozebráno v kapitole 3, spočívá v převodu veškerých práv a povinností, které souvisí s účastí ve společnosti, a změna se tak odehrává na úrovni společníků společnosti, která je subjektem, který vlastní a provozuje závod, jenž bude zpravidla hlavní hodnotou společnosti. Prodej podílu tak společnost jako takovou a provoz jejího závodu většinou nijak neovlivní, jelikož změna se odehraje o úroveň výše (u společníků), a v rámci společnosti nedochází k žádným změnám.

Prodej závodu se naproti tomu odehrává na úrovni společnosti, která závod vlastní a provozuje. Prodávající si kupuje organizovaný soubor jmění, tedy veškerý majetek a dluhy, které k závodu náleží, přičemž prodávajícím je v této transakci společnost samotná. Na úrovni společníka společnosti naopak nedochází v důsledku prodeje závodu k žádným změnám, podíl ve společnosti zůstává i nadále ve stejných rukou.

Pokud má prodávající zájem ukončit svou podnikatelskou činnost a inkasovat kupní cenu, je pro něj cesta prodeje podílu nejjednodušší, jelikož veškerá aktiva (vtělená do podílu v cílové společnosti) převede na kupujícího. Naproti tomu v případě prodeje závodu musí prodávající ještě řešit otázku, co se společností, ve které drží podíl, a která byla v podstatě „vyprázdněna“ v důsledku prodeje jejího závodu. Řešením může být její zrušení s likvidací, přičemž hodnota získaná za prodej závodu by pak byla společníkovi vyplacena cestou likvidačního zůstatku.

5.2 Náležitosti kupní smlouvy

Pokud bychom měli srovnat náležitosti obou z výše jmenovaných transakcí, u obou z nich dochází k převodu věci na základě uzavřené smlouvy. V případě prodeje podílu ve společnosti s ručením omezeným musí být smlouva uzavřena v písemné formě s úředně ověřenými podpisy, v případě prodeje kmenových listů nebo akcií akciové společnosti pak smlouva písemná být nemusí, avšak nezbytnou náležitostí převodu je rubopis a předání těchto cenných papírů, do nichž je podíl ve společnosti vtělen.

Pokud se týká smlouvy o prodeji závodu, zákon písemnou formu nevyžaduje, s výjimkou dokladu o koupi závodu, který se povinně zakládá do sbírky listin a písemný tak být musí. Smlouva o prodeji závodu je však zpravidla obsáhlejším dokumentem precizně specifikujícím převáděný závod, popř. jeho část, pokud je převáděna pouze samostatná organizační složka. Identifikace podílu ve společnosti s ručením omezeným, nebo akcií či kmenových listů, je zpravidla jednodušší.

5.3 Souhlasy vyžadované zákonem nebo zakladatelským právním jednáním

Při realizaci prodeje je jedním z nezbytných kroků získání potřebných souhlasů orgánů společnosti, které jsou požadovány zákonem, společenskou smlouvou či stanovami společnosti. Podrobně je o těchto náležitostech pojednáno v kapitolách 3 a 0, pro účely této kapitoly je namístě pouze jejich porovnání.

V případě prodeje akcií je souhlas příslušného orgánu nutný pouze, pokud je vyžadován stanovami společnosti. U prodeje podílu ve společnosti s ručením omezeným pak záleží na úpravě obsažené ve společenské smlouvě, jelikož ze zákona je souhlas valné hromady

vyžadován v případě prodeje podílu na třetí osobu (tj. osobu odlišnou od společníka společnosti), pokud společenská smlouva nestanoví jinak. V obou případech, tedy jak u akciové společnosti, tak u společnosti s ručením omezeným, je pak souhlas orgánu podmínkou účinnosti převodu. Pokud se týká formálních požadavků, zákon nevyžaduje, aby bylo rozhodnutí o udělení souhlasu s převodem akcií, podílu ani kmenového listu osvědčeno notářským zápisem¹⁶⁷.

Naproti tomu v případě prodeje závodu je souhlas valné hromady společnosti vyžadován zákonem vždy, a to jak v případě společnosti s ručením omezeným¹⁶⁸, tak i v případě společnosti akciové¹⁶⁹. Pokud je převáděna pouze část závodu, je souhlas valné hromady u obou právních forem nutný tehdy, jestliže se jedná o převod takové části závodu, který by znamenal podstatnou změnu dosavadní struktury závodu nebo podstatnou změnu v předmětu podnikání nebo činnosti společnosti. Na rozdíl od úpravy obsažené v ObchZ není schvalována konkrétní smlouva o převodu závodu, ale postačí, když valná hromada schválí záměr převodu závodu, popř. jeho části, jako takový. Zpravidla bude rozhodnutí valné hromady obsahovat vymezení závodu a určení kupní ceny a dalších základních podmínek, za kterých převod závodu schvaluje, není to však s ohledem na znění zákona nezbytné. Absence souhlasu valné hromady s převodem závodu má za následek neplatnost takového převodu, a to neplatnost relativní¹⁷⁰. Rozhodnutí valné hromady o schválení převodu závodu musí být v případě akciové společnosti osvědčeno notářským

¹⁶⁷ Na rozdíl od úpravy obsažené v ObchZ, kdy musel mít souhlas valné hromady s převodem obchodního podílu ve společnosti s ručením omezeným formu notářského zápisu, v souladu s ustanovením § 141 odst. 1 ve spojení s ustanovením § 115 ObchZ. Pokud se týká formy rozhodnutí o udělení souhlasu s převodem podílu ve společnosti s ručením omezeným podle ZOK, v souladu se stanoviskem Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015 není nutné takové rozhodnutí osvědčovat veřejnou listinou, jelikož se nejedná o rozhodnutí, v jehož důsledku se mění společenská smlouva ve smyslu ustanovení § 171 odst. 1 písm. b) ZOK.

¹⁶⁸ Ustanovení § 190 odst. 2 písm. i) ZOK.

¹⁶⁹ Ustanovení § 421 odst. 2 písm. m) ZOK.

¹⁷⁰ Ustanovení § 48 ZOK. Neplatnosti se lze dovolat do šesti měsíců ode dne, kdy se o neplatnosti oprávněná osoba dozvěděla nebo dozvědět měla a mohla, nejdéle však do deseti let od dne, kdy k takovému jednání došlo.

zápisem¹⁷¹, v případě společnosti s ručením omezeným se osvědčení notářským zápisem nevyžaduje¹⁷².

5.4 Předmět prodeje

Při prodeji společnosti se může stát, že prodávající má zájem ponechat si některá z aktiv, která společnost vlastní, a vyloučit je z prodeje kupujícímu. Může se jednat např. o osobní automobil, nemovitost, či předmět duševního vlastnictví.

V případě, že je společnost prodávána formou prodeje podílu, je vyloučení takového aktiva z prodeje problematické, jelikož ke změně dochází na úrovni společníků a vlastnické právo k věci tak zůstává společnosti, jejíž podíl je předmětem prodeje. Řešením tak v praxi bývá realizace prodeje, popř. často i realizace předprodejního rozdělení odštěpením, v jehož důsledku věc přejde do jiné společnosti ovládané prodávajícím, přičemž tato přeměna je, v souladu s obecnými principy přeměn obchodních společností, daňově neutrální. Následně může dojít k prodeji podílu ve společnosti, která již není vlastníkem takto odštěpené věci. Tento proces s sebou však přináší zvýšené náklady na realizaci rozdělení, a to jak finanční, tak časové.

V případě prodeje závodu je situace významně jednodušší, jelikož NOZ ve svém ustanovení § 2175 odst. 1 výslovně umožňuje, aby prodávající a kupující z prodeje závodu jednotlivou položku výslovně vyloučili, avšak za podmínky, že tím celek neztratí vlastnost závodu. Položka, která je pro provoz závodu esenciální, tak ve smyslu tohoto ustanovení nemůže být z převodu vyloučena, smlouva by tím ztratila charakter smlouvy o prodeji závodu se všemi důsledky, a musela by být vykládána jako klasická kupní smlouva o prodeji jednotlivých položek závodu.

¹⁷¹ Ustanovené § 416 odst. 2 ZOK.

¹⁷² Ustanovení § 172 odst. 1 ZOK *in contrario*.

5.5 Veřejnoprávní licence

Problematika přechodu veřejnoprávních licencí, které jsou vyžadovány k provozu závodu, může být dalším bodem, který strany v případě prodeje společnosti zvažují. Jedná se např. o živnostenská oprávnění či povolení k činnostem, které nejsou živnostmi, ze strany správních orgánů jako např. Česká národní banka, Český telekomunikační úřad či Český báňský úřad. Tato práce si neklade za cíl detailně postihnout veškeré varianty veřejnoprávních povolení a jejich vlivu na prodej společnosti, pouze upozornit na obecné povinnosti s tím související.

V případě prodeje podílu většinou nepřináší výše uvedená veřejnoprávní povolení komplikace, jelikož s ohledem na skutečnost, že se změna v důsledku prodeje odehrává na úrovni společníků, společnost samotná, která povoleními disponuje, nadále pokračuje ve své činnosti beze změny. Jedinou výjimkou jsou případy, kdy zvláštní právní předpis zavádí oznamovací povinnost nebo dokonce povinnost získat souhlas příslušného správního orgánu v případě, kdy dochází ke změně majetkové struktury ve společnosti. V tom případě i převod podílu na úrovni společníků bude předmětem povolovacího či alespoň oznamovacího řízení u příslušného správního orgánu.

Situace u prodeje závodu je s ohledem na případná veřejnoprávní povolení komplikovanější, jelikož v rámci této transakce dochází pouze k prodeji závodu jakožto věci hromadné, tj. organizovaného souboru majetku a dluhů, a nikoliv k převodu subjektu práva. Z toho důvodu v důsledku prodeje závodu na kupujícího nepřecházejí žádná živnostenská oprávnění ani veřejnoprávní licence¹⁷³, a je na něm, aby tato povolení od příslušných správních orgánů znovu získal, popř. si vyjednal jejich přechod, pokud to příslušná právní úprava povoluje.

¹⁷³ HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck. Praha: 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 177.

5.6 Právní rizika

Kupující zpravidla před koupí společnosti realizuje tzv. due diligence, tedy komplexní prověrku společnosti, aby odhalil veškerá ekonomická a právní rizika, která se ke společnosti a jejímu zamýšlenému nabytí mohou vztahovat. Pokud bychom se měli zaměřit na problémy, které se týkají předmětu této práce, pak tato rizika mohou spočívat zejména v nedostatečných nabývacích titulech k převáděným podílům, které buď nebyly ze strany prodávajícího prokazatelným způsobem doloženy, nebo mají vadu, která může zakládat neplatnost převodu. V případě, že vada není na straně prodávajícího zhojena ještě před prodejem, mohou být rizika kupujícím vnímána jako tak velká, aby zvažoval upřednostnit koupi závodu namísto koupě podílu. V případě prodeje podílu totiž kupující podíl nabývá se všemi právy a povinnostmi s ním spojenými, a nese tak veškerá rizika, která jsou s podílem, jeho nabytím a vlastnostmi spojená.

Realizace koupě závodu naproti tomu kupujícímu umožní nabýt pouze hromadnou věc se všemi složkami, které jsou k provozu podnikatelské činnosti vyžadovány, tj. majetek a dluhy, které k závodu náležejí. Kupující v případě koupě závodu nabývá vlastnické právo k věci a nedochází tak fakticky k převodu subjektu práva (společnosti) pod jeho ovládnutí, jako je tomu u koupě podílu. Veškerá rizika spojená s podílem ve společnosti, která závod prodává, tak zůstávají v rovině prodávajícího, a kupující nese pouze rizika spojená s majetkem a dluhy, které v rámci závodu (nebo jeho části) nabývá. Ochrana kupujícího je navíc posílena ustanovením § 2177 odst. 1 NOZ, podle kterého kupující přejímá pouze ty dluhy, o jejichž existenci věděl nebo jí alespoň musel rozumně předpokládat.

5.7 Práva věřitelů

Dalším z aspektů, které strany mohou při strukturaci převodu společnosti zvažovat, jsou práva, která zákon poskytuje věřitelům dotčené společnosti.

V souvislosti s prodejem podílu nebo akcií zákon žádnou speciální úpravu k ochraně věřitelů společnosti neobsahuje. Ti se tak musí spolehnout na obecnou úpravu relativní neúčinnosti právních jednání obsaženou v ustanovení § 589 a násl. NOZ, podle které zkracuje-li právní jednání dlužníka uspokojení vykonatelné pohledávky věřitele, má

věřitel právo domáhat se, aby soud určil, že právní jednání dlužníka není vůči věřiteli právně účinné.

V případě prodeje závodu však NOZ svými speciálními ustanoveními ochranu věřitelů zvyšuje. Podle ustanovení § 2177 odst. 2 NOZ je prodávající povinen oznámit bez zbytečného odkladu svým věřitelům, jejichž dluhy kupující koupí závodu nabyt, že závod prodal a komu. Tím je zajištěno, že se věřitel o prodej závodu dozví (na rozdíl od prodeje podílu či akcií, kde zákon prodávajícímu žádnou obecnou oznamovací povinnost neukládá). Pokud věřitel neudělí souhlas s převzetím dluhu kupujícím, ručí za splnění převáženého dluhu nadále prodávající. V souladu s ustanovením § 2181 NOZ má pak věřitel prodávajícího, který s prodejem nesouhlasil, právo domáhat se, aby soud rozhodl, že prodej závodu je vůči němu neúčinný, a to za předpokladu, že se prodejem zhorší dobytnost jeho pohledávky. Absence souhlasu tedy zakládá jednak zákonné ručení prodávajícího, a jednak právo věřitele podat odpůrčí žalobu. Jedná se o speciální skutkovou podstatu a věřitel tak nemusí mít svou pohledávku vykonatelnou, jako je tomu u obecné relativní neúčinnosti upravené v ustanovení § 589 a násl. NOZ¹⁷⁴. Ochrana věřitelů je tak v případě prodeje závodu podstatně vyšší, než je tomu u prodeje podílu, resp. akcií.

5.8 Daň z příjmů

Daňové důsledky pro prodávajícího i kupujícího jsou jedním z hlavních okruhů, které vstupují do rozhodování stran, zda majetek budou převádět formou prodeje závodu, nebo prodeje podílu.

5.8.1 Možnost osvobození od daně z příjmů

Jednou z hlavních výhod na straně prodávajícího je možnost osvobození příjmů z prodeje podílu od daně z příjmů právnických, resp. fyzických osob, a to za předpokladu splnění časového testu, o kterém je podrobněji pojednáno v kapitole 3.4. Za situace, kdy má

¹⁷⁴ HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. C. H. Beck. Praha: 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8, s. 182.

prodávající splněn časový test, a na úrovni cílové společnosti již nemá zájem pokračovat v podnikatelské činnosti, je pro něj cesta prodeje podílu jednoznačně nejvýhodnější variantou.

Příjem z prodeje závodu naopak na straně prodávajícího, jímž je společnost, osvobozen není a bude tak v každém případě předmětem daně z příjmů, jak je blíže rozebráno v kapitole 4.4.

5.8.2 Zdanění příjmů na úrovni společníka

Jak bylo nastíněno výše, v případě, že prodávající má zájem svou podnikatelskou aktivitu v rámci cílové společnosti ukončit, po prodeji závodu se bude muset zabývat otázkou, jakým způsobem ukončit činnost společnosti, jejíž závod byl prodán, a zejména jakým způsobem si vyplatit finanční prostředky, které byly do společnosti uhrazeny kupujícím jako kupní cena za převedený závod. Podstatným aspektem je v tomto případě samozřejmě i zdanění tohoto finančního toku směrem ke společníkovi. Pokud by byla zvolena varianta zrušení společnosti s likvidací, bude podíl společníka na likvidačním zůstatku společnosti předmětem daně z příjmů obdobně, jako by byl předmětem daně příjem z podílu na zisku. Podíl na likvidačním zůstatku tak bude zdaněn zvláštní sazbou daně podle ustanovení § 36 odst. 1 písm. b) ZDP, přičemž však na rozdíl od podílu na zisku se příjem sníží o nabývací cenu podílu na společnosti. V případě, že nabývací cena podílu i přes vysokou reálnou hodnotu prodaného závodu zůstala nízká, daňová povinnost na straně prodávajícího (v tomto případě společníka cílové společnosti) tak může být významného rozsahu. Zejména pak v situaci, kdy by byl příjem z prodeje podílu, pokud by strany zvolily cestu prodeje podílu namísto závodu, osvobozen od daně z příjmů.

I výše uvedené daňové souvislosti by tak měl prodávající brát v potaz při rozhodování o struktuře prodeje společnosti.

5.8.3 Zdanění na straně kupujícího v případě prodeje závodu

Z pohledu kupujícího je dobré vzít v potaz případnou daňovou povinnost, která může vzniknout v situaci, kdy kupující závod koupí za výhodných podmínek, jak je podrobněji

diskutováno v kapitole 4.4. Naproti tomu při koupi podílu kupujícím žádné zdanění nehrozí.

Kupující však bude zvažovat i výhodu, kterou mu přinese koupě závodu (namísto podílu), a to možnost odpisování nabytého hmotného a nehmotného majetku, resp. oceňovacího rozdílu k nabytému majetku nebo goodwillu. Týká se to výlučně situace, kdy je kupní cena (resp. ocenění jednotlivých složek závodu) vyšší než jejich zůstatková cena, což bývá častým případem. V případě nabytí závodu totiž kupující nepokračuje v odpisování majetku započatém prodávajícím, ale započne odpisování nové, které se odvozuje od kupní ceny nabytého závodu, resp. souvisejícího ocenění jednotlivých aktiv.

5.8.4 Daňová ztráta

Jednou z otázek, která může vyvstat, je případný převod daňové ztráty cílové společnosti, pokud ji v předchozích účetních obdobích vytvořila. Daňovou ztrátou se rozumí rozdíl, o něhož z daňového hlediska výdaje (náklady) poplatníka převyšují jeho příjmy¹⁷⁵. Podle ustanovení § 34 odst. 1 ZDP lze daňovou ztrátu odečíst od základu daně, pokud vznikla a byla vyměřena za předchozí zdaňovací období nebo jeho část, a to nejdéle v následujících pěti zdaňovacích obdobích. Může se tedy jednat o významnou položku odčitatelnou od základu daně, která ovlivní strukturaci prodeje.

V případě prodeje podílu je situace výhodnější, jelikož poplatníkem je nadále stejný subjekt (společnost, jejíž podíl je předmětem prodeje), a daňová ztráta může být nadále použita ke snížení základu daně, jak je popsáno výše. Výjimkou je situace popsaná v ustanovení § 38na ZDP, které zakazuje odečíst daňovou ztrátu v případě, kdy u poplatníka dojde k podstatné změně ve složení osob, které se přímo účastní na kapitálu či kontrole (tj. společníků), přičemž podstatnou změnou se rozumí převod více než 25% podílu na základním kapitálu společnosti nebo nabytí rozhodujícího vlivu. Prodej podílu

¹⁷⁵ Pojem daňová ztráta je legislativní zkratkou specifikovanou v ustanovení § 5 odst. 3 ZDP, a jedná se o rozdíl mezi výdaji a příjmy podle účetnictví, daňové evidence nebo podle záznamů o příjmech a výdajích, upravený podle § 23 ZDP.

ve společnosti převyšující 25 % tedy nepochybně bude představovat podstatnou změnu ve smyslu ZDP.

ZDP nicméně zároveň stanoví, že se toto omezení nepoužije, pokud společnost prokáže správci daně, že nejméně 80 % tržeb v období, kdy došlo k podstatné změně, a v následujících obdobích, v nichž má být uplatněna daňová ztráta, bylo vytvořeno stejnou činností, jakou v rámci svého předmětu podnikání provozovala společnost v období, za které byla daňová ztráta vyměřena¹⁷⁶. Zjednodušeně řečeno, pokud se v návaznosti na prodej podílu předmět činnosti společnosti nezmění, může být daňová ztráta uplatněna jako položka odčitatelná od základu daně i poté, co podíl získá nabyvatel.

U prodeje závodu je situace horší, jelikož ZDP neupravuje možnost převzetí daňové ztráty vytvořené v rámci provozování závodu z převodce na nabyvatele. Daňovou ztrátu je možné převzít pouze v případě vkladu závodu ve smyslu ustanovení § 23a a násl. ZDP, nikoliv však v případě úplatného prodeje, který je předmětem srovnání podle této kapitoly. Pokud si společnost není jistá, zda může daňovou ztrátu uplatnit, může požádat správce daně o závazné posouzení¹⁷⁷.

5.9 Daň z přidané hodnoty

Pokud se týká DPH, prodej závodu není předmětem této daně, a prodávající tak není povinen uplatnit daň na výstupu. V případě prodeje závodu je však prodávající oprávněn k odpočtu daně na vstupu u přijatých zdanitelných plnění, která s převáděným závodem souvisela. V úvahu je nutné vzít také fakt, že v důsledku koupě závodu od prodávajícího, který byl plátcem DPH, se kupující stává rovněž plátcem ze zákona.

¹⁷⁶ Ustanovení § 38na odst. 3 ZDP. V souladu s ustanovením § 38na odst. 9 ZDP se za provozování stejné činnosti považuje i případ, kdy v období, za které byla daňová ztráta vyměřena, nebo ve kterém vznikla, došlo k vynakládání výdajů (nákladů) za účelem dosažení, zajištění a udržení příjmů, ale tyto příjmy byly vykazány až v období, za které má být daňová ztráta uplatněna.

¹⁷⁷ Ustanovení § 38na odst. 7 ZDP.

Prodej podílu je z hlediska DPH plněním osvobozeným od daně bez nároku na odpočet, a v této souvislosti si prodávající u vstupů nemůže uplatnit, na rozdíl od prodeje závodu, nárok na odpočet daně na vstupu.

5.10 Daň z nabytí nemovitých věcí

Pokud je součástí převáděného závodu nemovitá věc, je její převod v rámci prodeje závodu předmětem daně z nabytí nemovitých věcí, jak bylo popsáno v kapitole 4.4.9.

Naopak v případě prodeje podílu ve společnosti, která nemovitou věc v rámci svého závodu vlastní, nebude tento převod předmětem daně z nabytí nemovitých věcí¹⁷⁸.

Za situace, kdy je součástí závodu hodnotná nemovitá věc, tak může mít i tento fakt rozhodující vliv na strukturaci prodeje.

Stručné srovnání obou variant, tedy převodu podílu na straně jedné a převodu závodu na straně druhé, s ohledem na výše popsané aspekt, je pro přehlednost shrnuto v následující tabulce.

	Prodej podílu (<i>share deal</i>)	Prodej závodu (<i>asset deal</i>)
Základní charakteristika	Převod účasti ve společnosti se všemi právy a povinnostmi s podílem spojenými. Převod na úrovni společníka společnosti, která závod vlastní a provozuje.	Převod závodu společnosti, tj. organizovaného souboru jmění (majetku a dluhů). Na úrovni společníka společnosti, která závod vlastní a provozuje, se nic nemění.
Korporátní souhlasy	V případě akciové společnosti pouze pokud je souhlas orgánu vyžadován stanovami. V případě společnosti s ručením omezeným souhlas valné hromady, pokud tak stanoví společenská smlouva, a v případě převodu podílu na	V případě společnosti s ručením omezeným i akciové společnosti se vyžaduje souhlas valné hromady. Forma notářského zápisu je vyžadována pouze u společnosti akciové.

¹⁷⁸ Výjimkou je vznik daňové povinnosti za situace, která je popsána v kapitole 3.4.12.

	<p>třetí osobu, pokud společenská smlouva nestanoví, že se souhlas valné hromady nevyžaduje.</p> <p>Forma notářského zápisu není vyžadována.</p>	
Předmět prodeje	Na úrovni závodu společnosti, jejíž podíl se převádí, dochází k „převodu“ veškerého jmění, včetně všech soukromoprávních i veřejnoprávních dluhů, uzavřených smluv, zaměstnanců apod.	V rámci prodeje závodu lze specifikovat, která část závodu se převádí (pokud tvoří samostatnou organizační složku), popř. některé položky závodu z prodeje vyloučit.
Veřejnoprávní licence	Na úrovni závodu společnosti se nic nemění, společnost má nadále stávající veřejnoprávní licence.	V rámci prodeje závodu nedochází k převodu veřejnoprávních licencí vázaných na osobu (tj. prodávajícího). Kupující musí veřejnoprávní licence znovu získat.
Právní rizika	Rizika na straně nabyvatele související s nabývacími tituly k podílu z minulosti.	Absence rizik v souvislosti s nabývacími tituly k podílu.
Práva věřitelů	Neexistuje specifická právní úprava ochrany věřitelů, s výjimkou obecné relativní neúčinnosti právních jednání.	Věřitelé mají v případě prodeje závodu zvýšenou ochranu v podobě oznamovací povinnosti prodávajícího a speciální úpravy relativní neúčinnosti v případě prodeje závodu.
Daň z příjmů	Možnost osvobození od daně z příjmů právnických a fyzických osob (po splnění časového testu).	Absence možnosti osvobození od daně z příjmů právnických a fyzických osob. Daňově účinné přecenění aktiv.
Daňové povinnosti a výhody	Daňové povinnosti zůstávají na straně společnosti, jejíž podíl se převádí (v důsledku prodeje podílu tedy nebudou ležet na straně prodávajícího). Daňové výhody zůstávají na straně společnosti, jejíž podíl se převádí.	Daňové povinnosti u prodeje závodu nepřechází z prodávajícího na kupujícího. Kupující není oprávněn převzít daňové výhody v případě prodeje závodu (např. daňovou ztrátu), a nepokračuje v odpisování započatém prodávajícím.

DPH	Prodej podílu je osvobozen od DPH bez nároku na odpočet.	Prodej závodu není předmětem DPH. Prodávající je oprávněn uplatnit daň na vstupu.
Daň z nabytí nemovitých věcí	Prodej podílu ve společnosti, která vlastní nemovitou věc, není předmětem daně z nabytí nemovitých věcí.	Prodej závodu, jehož součástí je nemovitá věc, je předmětem daně z nabytí nemovitých věcí.

6 Rozdělení zisku v kapitálové společnosti

Dalším typem korporátní transakce, kterou se tato práce v souvislosti s jejími daňovými konsekvencemi zabývá, je rozdělení zisku mezi společníky kapitálové společnosti. Dosažení zisku je primárním cílem podnikání, a účel dosažení zisku je zároveň jedním z jeho zákonných pojmových znaků¹⁷⁹. Problematika rozdělování zisku je tak jedním ze stěžejních témat v kapitálové společnosti, jelikož společníci si podíl ve společnosti pořízují primárně s tímto záměrem.

Stejně jako jiné majetkové transfery, má však i vyplácení zisku společníkům signifikantní dopad do jejich daňové sféry. Principy zdaňování příjmů v České republice navíc zavedly fakticky dvoustupňové zdanění, když zisk generovaný kapitálovou společností je zdaněn nejprve na úrovni společnosti daní z příjmů právnických osob, a případný podíl na zisku vyplácený společníkům je následně zdaněn ještě na jejich úrovni daní z příjmů fyzických osob. Toto „dvojití zdanění“ je v praxi terčem časté kritiky českého daňového systému, a ve svém důsledku často vede k nežádoucím praktikám daňových optimalizací, které mají za cíl zdanění na těchto dvou úrovních obejít a minimalizovat tak daňovou zátěž, která ve výsledku dopadá na ultimativní vlastníky, tedy společníky.

6.1 Obecné předpoklady rozdělení zisku

Podíl na zisku se v souladu s obecným ustanovením § 34 ZOK stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky schválené nejvyšším orgánem, tj. v případě kapitálových společností valnou hromadou. Podíl na zisku je splatný do 3 měsíců ode dne, kdy bylo přijato rozhodnutí valné hromady o jeho rozdělení, ledaže společenská smlouva nebo valná hromada určí jinak. O faktickém vyplácení zisku, tedy samotné realizaci finančního toku ke společníkům, však rozhoduje statutární orgán.

Jedná se o jakousi poslední pojistku, jelikož vyplácení mnohdy vysokých finančních částek je pro společnost a její ekonomickou situaci, se kterou valná hromada nemusí být

¹⁷⁹ V souladu s ustanovením § 420 odst. 1 NOZ je považován za podnikatele ten, kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku.

zcela obeznamená, významným zásahem. ZOK výslovně stanoví, že pokud je rozdělení zisku a podílů na zisku v rozporu se zákonem, statutární orgán podíly na zisku nesmí vyplatit¹⁸⁰.

Může se jednat zejména o situaci, kdy by výplata podílu na zisku neprošla tzv. testem insolvence, který s účinností od 1. ledna 2014 zavedl ZOK, a podle kterého obchodní korporace nesmí vyplatit zisk nebo prostředky z jiných vlastních zdrojů, ani na ně vyplácet zálohy, pokud by si tím přivodila úpadek¹⁸¹. Úpadkem se přitom podle definice obsažené v InsZ rozumí¹⁸²:

- úpadek ve formě platební neschopnosti, kdy má dlužník více věřitelů, peněžité závazky po dobu delší 30 dnů po lhůtě splatnosti a tyto závazky není schopen plnit¹⁸³, nebo
- úpadek ve formě předlužení, kdy má dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku¹⁸⁴.

I když by valná hromada rozhodla o rozdělení zisku mezi společníky, statutární orgán je před samotným vyplacením podílu na zisku vždy povinen provést test insolvence, a pokud zjistí, že by výplata podílu na zisku způsobila společnosti úpadek, ať už ve formě platební neschopnosti, nebo předlužení, musí výplatu podílu na zisku pozastavit. Pokud by zisk i tak společníkům vyplatil, jednalo by se ze strany statutárního orgánu o jednoznačné porušení jeho povinnosti vykonávat funkci s péčí řádného hospodáře, se všemi důsledky z toho plynoucími. Nutno dodat, že ZOK v souvislosti s případným

¹⁸⁰ Ustanovení § 34 odst. 3 ZOK.

¹⁸¹ Ustanovení § 40 odst. 1 ZOK.

¹⁸² Ustanovení § 3 InsZ.

¹⁸³ Má se za to, že dlužník není schopen plnit své peněžité závazky, jestliže a) zastavil platby podstatné části svých peněžitých závazků, nebo b) je neplní po dobu delší 3 měsíců po lhůtě splatnosti, nebo c) není možné dosáhnout uspokojení některé ze splatných peněžitých pohledávek vůči dlužníku výkonem rozhodnutí nebo exekucí, nebo d) nesplnil povinnost předložit seznamy uvedené v § 104 odst. 1 InsZ, kterou mu uložil insolvenční soud.

¹⁸⁴ Při stanovení hodnoty dlužníkovy majetku se přihlíží také k další správě jeho majetku, případně k dalšímu provozování jeho podniku, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že dlužník bude moci ve správě majetku nebo v provozu podniku pokračovat.

úpadek společnosti katalog případných sankcí směrem ke statutárním orgánům značně rozšířil.

V případě, kdy by statutární orgán nedbal zákonných povinností a podíl na zisku společníkům vyplatil i v rozporu se zákonem, nelze za to trestat společníky samotné. Podle obecného zákonného pravidla se podíl na zisku přijatý v dobré víře nevrací¹⁸⁵.

Když se vrátíme k obecnému ustanovení § 34 ZOK, je v něm zakotveno, že podíl na zisku se stanoví na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky, navíc schválené valnou hromadou. Z toho plyne, že jiná než řádná nebo mimořádná účetní závěrka (typicky se může jednat o účetní závěrku mezitímní) podkladem pro rozdělení zisku být nemůže. Řádná i mimořádná účetní závěrka jsou vždy vázány na uzavření účetních knih, rozdíl je pouze ve dni, ke kterému jsou sestaveny. Účetní závěrka řádná je sestavována k poslednímu dni účetního období, jde-li o den jiný, sestavuje se účetní závěrka mimořádná¹⁸⁶. Na rozdíl od nich, v případě mezitímní účetní závěrky nedochází k uzavírání účetních knih, a i proto je mezitímní účetní závěrka s ohledem na svou menší vypovídací schopnost vyloučena jako podklad pro rozdělení zisku.

V této souvislosti je nutné upozornit rovněž na velmi dobře známé a v praxi často kritizované rozhodnutí Nejvyššího soudu¹⁸⁷, podle kterého „jestliže valná hromada akciové společnosti konaná do šesti měsíců od posledního dne účetního období projednala účetní závěrku za ono účetní období a na jejím základě rozhodla o rozdělení zisku, pak mimořádná valná hromada konaná v témže roce po uplynutí šesti měsíců od posledního dne účetního období není oprávněna na základě téže účetní závěrky rozhodnout o jiném rozdělení zisku“. Jinými slovy, po uplynutí 6 měsíců od data účetní závěrky již není možné na jejím podkladě rozhodnout o rozdělení zisku, jelikož účetní závěrka již neposkytuje reálný obraz o stavu účetnictví společnosti. Tento závěr

¹⁸⁵ Podle ustanovení § 35 odst. 1 ZOK se podíl na zisku nevrací, ledaže osoba, které byl podíl na zisku vyplacen, věděla nebo měla vědět, že při vyplacení byly porušeny podmínky stanovené tímto zákonem; v pochybnostech se dobrá víra předpokládá.

¹⁸⁶ Ustanovení § 19 ZoÚ.

¹⁸⁷ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007.

Nejvyššího soudu se plně uplatní také na společnost s ručením omezeným, a mám za to, že je toto rozhodnutí plně aplikovatelné také za účinnosti nového ZOK.

Pokud tuto možnost výslovně připustí společenská smlouva (a v případě akciové společnosti stanovy), valná hromada může rozhodnout o rozdělení zisku i mezi jiné osoby než společníky¹⁸⁸. Může se jednat např. o tantiémy vyplácené členům orgánů společnosti.

6.2 Rozdělení zisku ve společnosti s ručením omezeným

V souladu s obecnými ustanoveními ZOK v případě společnosti s ručením omezeným rozhoduje o rozdělení zisku valná hromada, v jejíž působnosti je samozřejmě také schválení účetní závěrky¹⁸⁹. K přijetí rozhodnutí o schválení účetní závěrky a rozdělení zisku je vyžadován souhlas prosté (nadpoloviční) většiny hlasů přítomných společníků¹⁹⁰, přičemž však společenská smlouva může vyžadovat vyšší, tzv. kvalifikovanou většinu.

Pokud se týká poměru, v jakém bude zisk mezi společníky rozdělen, pokud není ve společenské smlouvě zakotveno jiné, speciální pravidlo, podílejí se společníci na zisku v poměru svých podílů. Společenská smlouva nicméně může zakotvit různé druhy podílů, na rozdíl od ObchZ, který znal pouze jeden druh obchodního podílu, a spojit s nimi různá práva a povinnosti¹⁹¹, mimo jiné také rozdílné právo na podíl na zisku. Způsob rozdělení zisku mezi společníky se tedy bude řídit pravidly zakotvenými ve společenské smlouvě, přičemž rozhodnutí valné hromady musí tato pravidla respektovat.

Pokud se týká výše zisku k rozdělení, ZOK obsahuje ve svém ustanovení § 161 odst. 4 omezení, a to že částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních

¹⁸⁸ Ustanovení § 34 odst. 1 ZOK.

¹⁸⁹ Ustanovení § 190 odst. 2 písm. g) ZOK.

¹⁹⁰ Ustanovení § 170 ZOK.

¹⁹¹ Ustanovení § 135 odst. 1 ZOK.

a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou¹⁹². Zdroji, které je možné k rozdělení mezi společníky použít, jsou tedy jak zisk běžného účetního období (samozřejmě po zdanění), tak nerozdělený zisk z minulých let. Celkové ztráty (jak ztráty minulých let, tak případná ztráta běžného účetního období) však nesmí být vyšší, v takovém případě by nebylo možné zisk mezi společníky rozdělit. I pokud by valná hromada přijala rozhodnutí o rozdělení zisku v rozporu s tímto omezením, statutární orgán, který rozhoduje o faktickém vyplacení zisku, musí toto ustanovení respektovat a zisk nevyplatit. V opačném případě by se, stejně jako při nerespektování testu insolvence, dopustil porušení péče řádného hospodáře.

Novinkou, kterou přinesl ZOK, je pevný podíl na zisku, který může být spojen s druhem podílu. V případě pevného podílu na zisku se nevyžaduje rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku a podíl na zisku je splatný automaticky ve lhůtě 3 měsíců od schválení účetní závěrky, ve které je zisk vykázán¹⁹³. Tento institut je tak využíván např. v případě minoritních společníků, kteří vahou svých hlasů nemohou ovlivnit, zda valná hromada o rozdělení zisku mezi společníky rozhodne, nebo naopak ponechá zisk ve společnosti nerozdělený. Pevný podíl na zisku společníku dává jistotu, že mu bude bez ohledu na preferenci majoritního společníka podíl na zisku vždy automaticky vyplacen.

6.3 Rozdělení zisku v akciové společnosti

I v případě akciové společnosti je orgánem, který rozhoduje o rozdělení zisku výlučně valná hromada, která také schvaluje účetní závěrku¹⁹⁴. K přijetí rozhodnutí je, stejně jako u společnosti s ručením omezeným, vyžadován souhlas (prosté) většiny hlasů přítomných akcionářů¹⁹⁵, opět nevyžadují-li stanovy jinou většinu.

¹⁹² ZOK již neukládá společností vytvářet povinný rezervní fond ze zisku, takovou povinnost však může zakotvit společenská smlouva.

¹⁹³ Ustanovení § 161 odst. 3 ZOK.

¹⁹⁴ Ustanovení § 421 odst. 2 písm. g) a ustanovení § 421 odst. 2 písm. h) ZOK.

¹⁹⁵ Ustanovení § 415 ZOK.

Výše podílu na zisku (tzv. dividendy, ačkoliv ZOK již tento termín nepoužívá) pro konkrétního akcionáře bude opět záležet na druhu akcie, kterou akcionář vlastní. ZOK totiž, stejně jako tomu je u podílů ve společnosti s ručením omezeným, připouští vydání různých druhů akcií společnosti, s nimiž jsou spojena různá práva, a to především rozdílné právo na podíl na zisku nebo rozdílná váha hlasů¹⁹⁶. Speciálním druhem, zákonem výslovně upraveným, jsou prioritní akcie, které s sebou nesou přednostní právo na podíl na zisku¹⁹⁷, přičemž tato přednost může být jak časová (na prioritní akcie je vyplacena dividenda přednostně před zbývajícími akcionáři), tak hodnotová (prioritní akcie s sebou nesou právo na vyšší dividendu než ostatní druhy akcií). Není-li ve stanovách určeno jinak, neváže se k prioritním akciím právo hlasovat na valné hromadě. Přednost v případě podílu na zisku tak je vyvážena absencí rozhodovacích práv. To však platí jen do té doby, než je společnost s vyplacením prioritní dividendy v prodlení, popř. pokud valná hromada vůbec nerozhodla o jejím vyplacení. V tom případě hlasovací právo u prioritních akcií „ožívá“, jelikož není žádná výhoda, která by absenci hlasů v tomto případě kompenzovala¹⁹⁸.

Pokud stanovy neobsahují, zejména v souvislosti s vytvořením různých druhů akcií, odlišná pravidla pro rozdělení zisku, podíl na zisku, který valná hromada schválila k rozdělení, je určen poměrem akcionářova podílu (představovaného souhrnnou jmenovitou hodnotou jeho akcií) k základnímu kapitálu¹⁹⁹.

Valná hromada musí při rozhodování o tom, jaká částka bude mezi akcionáře rozdělena, respektovat omezení obsažená v ustanovení § 350 ZOK:

- nesmí rozdělit zisk ani jiné vlastní zdroje mezi akcionáře, pokud se ke dni skončení posledního účetního období vlastní kapitál vyplývající z řádné nebo mimořádné účetní závěrky nebo vlastní kapitál po tomto rozdělení sníží pod výši

¹⁹⁶ Ustanovení § 276 ZOK.

¹⁹⁷ Nebo na jiných vlastních zdrojích či likvidačním zůstatku. Ustanovení § 278 odst. 1 ZOK.

¹⁹⁸ Ustanovení § 280 odst. 1 ZOK.

¹⁹⁹ Ustanovení § 348 odst. 1 ZOK.

upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle ZOK nebo stanov rozdělit mezi akcionáře²⁰⁰, a

- částka k rozdělení mezi akcionáře nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sniženou o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu se ZOK a stanovami.

První výše uvedené omezení má za cíl zajistit, aby společnost měla k rozdělení mezi akcionáře dostatek zdrojů v pasivech tak, aby vlastní kapitál nepoklesl pod výši základního kapitálu. Druhé omezení je obdobné jako u společnosti s ručením omezeným výše, přičemž se má za to, že se vztahuje pouze na rozdělení zisku, nikoliv již na rozdělení jiných vlastních zdrojů²⁰¹. Je nasnadě, že pokud má společnost podle řádné nebo mimořádné účetní závěrky k dispozici dostatek prostředků na účtu ostatních kapitálových fondů, je oprávněna je mezi akcionáře rozdělit, i když nedosahuje tak vysokého výsledku hospodaření. Jedná se totiž o odlišnou položku v pasivech.

Následky případného rozhodnutí valné hromady, které by bylo přijato v rozporu s výše uvedenými omezeními, stanoví přímo ZOK. Na takové rozhodnutí by se hledělo, jako by nebylo přijato, v podstatě by se tedy jednalo o rozhodnutí nicotné. Statutární orgán, který by v rozporu se zákonem podíl na zisku vyplatil, by se rovněž bezpochyby dopustil porušení péče řádného hospodáře.

Obdobně jako u společnosti s ručením omezeným, i u akciové společnosti je možné spojit s druhem akcie pevný podíl na zisku. U těchto akcií se pak nevyžaduje rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku, a podíl na zisku automaticky vzniká schválením účetní závěrky, přičemž je splatný ve lhůtě 3 měsíců od schválení účetní závěrky²⁰².

²⁰⁰ Stejně jako v případě společnosti s ručením omezeným již ZOK nestanoví povinnost vytvářet rezervní fond ze zisku. Povinné vytváření rezervního fondu však mohou upravovat stanovy společnosti.

²⁰¹ Obdobně i LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. *Wolters Kluwer*. Praha: 2014, 2000 s. ISBN 978-80-7478-537-5.

²⁰² Ustanovení § 348 odst. 4 ZOK.

6.4 Daňové povinnosti v souvislosti s rozdělením zisku

Daňová stránka případného vyplacení podílu na zisku, ať už v akciové společnosti či společnosti s ručením omezeným, bude pro společníky významná. Bez ohledu na právní formu společnosti, která podíl na zisku vyplácí, se tato kapitola bude věnovat daňovým dopadům do sféry společníků – fyzických osob a společníků – právnických osob. S ohledem na charakter transakce se v tomto případě jedná výlučně o daň z příjmů. Daň z přidané hodnoty a daň z nabytí nemovitých věcí se neuplatní.

Pro daňové posouzení bude v případě rozdělení zisku primární otázka, zda bude příjem z vyplaceného podílu na zisku od daně z příjmů osvobozen, či nikoliv.

6.4.1 Daň z příjmů fyzických i právnických osob v případě rozdělení zisku plynoucího z České republiky

Příjem z podílu na zisku v české kapitálové společnosti je předmětem zvláštní sazby daně podle ustanovení § 36 ZDP, bez ohledu na to, zda je poplatník fyzickou nebo právnickou osobou, a to ve výši:

- 15 % u poplatníků, kteří jsou daňovými rezidenty České republiky²⁰³,
- 15 % u poplatníků, kteří nejsou daňovými rezidenty České republiky, ale (i) jsou daňovými rezidenty jiného státu Evropské unie nebo dalšího státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, nebo (ii) jsou daňovými rezidenty třetího státu, se kterým má Česká republika uzavřenu mezinárodní smlouvu o zamezení dvojího zdanění nebo o výměně informací v daňových záležitostech²⁰⁴,
- 35 % u zbylých poplatníků²⁰⁵, tedy rezidentů zejména z tzv. daňových rájů.

Je patrné, že zvláštní sazba daně se týká i příjmů, které obdrží z České republiky zahraniční osoba (daňový nerezident), avšak s výjimkou příjmů plynoucích stálé

²⁰³ Ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) a písm. b) ZDP.

²⁰⁴ Ustanovení § 36 odst. 1 písm. b) ZDP.

²⁰⁵ Ustanovení § 36 odst. 1 písm. c) ZDP.

provozovně ve smyslu ustanovení § 22 odst. 2 a 3 ZDP. Mezinárodní smlouva o zamezení dvojího zdanění²⁰⁶ však může sazbu srážkové daně pro tyto zahraniční poplatníky upravit odlišně od ZDP. Společnost, která vyplácí svým zahraničním společníkům podíl na zisku, se tak musí primárně řídit případnou smlouvou o zamezení dvojího zdanění, a v souladu s ní srazit daň ve správné sazbě. Srážková daň je samozřejmě daní podle českých právních předpisů. Případné zdanění v zahraničí, tedy ve státě, kde je společník daňovým rezidentem, budou upravovat daňové předpisy tohoto státu.

Základem daně je pouze příjem v podobě podílu na zisku, který připadá podle rozhodnutí valné hromady na akcie nebo podíly ve vlastnictví poplatníka. Základ daně se nesnižuje o žádné uplatnitelné výdaje (náklady), a u fyzických osob dokonce ani o nezdanitelnou část základu daně²⁰⁷. Za příjem z podílu na zisku podle ustanovení § 36 odst. 2 písm. a) ZDP se přitom považuje pouze příjem plynoucí ze zisku po zdanění nebo z fondu vytvořeného ze zisku po zdanění, který byl schválen podle výsledku hospodaření k rozdělení. Za podíl na zisku se tedy nepovažuje jakýkoliv příjem plynoucí z účasti společníka v obchodní korporaci, jehož zdrojem jsou kapitálové fondy obchodní korporace, které nebyly vytvořeny ze zisku²⁰⁸. Pokud tedy bude společníkovi společnosti s ručením omezeným vrácen příplatek, nebo budou mezi akcionáře akciové společnosti rozděleny ostatní kapitálové fondy vytvořené jejich vklady (nikoliv ze zisku), bude toto plnění sice předmětem srážkové daně, ale příjem se sníží o nabývací cenu podílu, pokud ji společník společnosti prokáže²⁰⁹.

Z výše uvedeného je patrné, že ZDP cílí na zdanění těch příjmů, které plynou společníkovi ze zisku vytvořeného společností. Pamatuje tak i na případ, kdy by se společníci rozhodli zisk vyplatit skrytě například formou zvýšení základního kapitálu (z nerozděleného zisku) a následného snížení základního kapitálu vyplacením prostředků

²⁰⁶ K 7. dubnu 2016 měla Česká republika uzavřeno celkem 85 bilaterálních smluv o zamezení dvojího zdanění. Dostupné z WWW: <<http://www.mfcr.cz/cs/legislativa/dvoji-zdani/prehled-platnych-smluv>> [cit. dne 30. ledna 2017].

²⁰⁷ Ustanovení § 15 ZDP upravující nezdanitelnou část základu daně se tedy v případě příjmů z podílu na zisku neuplatní.

²⁰⁸ Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

²⁰⁹ Ustanovení § 36 odst. 1 písm. b) bod 1 a ustanovení § 36 odst. 2 písm. e) ZDP.

společníkům. ZDP na tuto situaci pamatuje v ustanovení § 36 odst. 1 písm. b) bod 3, podle kterého je příjem plynoucí ze snížení základního kapitálu předmětem srážkové daně, byl-li zdrojem zvýšení základního kapitálu zisk nebo fond vytvořený ze zisku, přičemž pro daňové účely ZDP zakotvuje fikci, že se základní kapitál snižuje vždy nejprve o tu část, která byla zvýšena ze zisku nebo fondu vytvořeného ze zisku.

Zdaňování příjmu z podílu na zisku touto zvláštní sazbou daně je navíc spojeno s vybíráním daně přímo u zdroje, a to s cílem předcházet daňovým únikům, protože příjemce podílu na zisku nemusí mít povinnost prokazovat svoji totožnost nebo může být subjektem se sídlem či bydlištěm v cizině, kde daňová povinnost vůči České republice zabezpečena být nemůže²¹⁰. Tato daň se vybírá srážkou z příjmů (jedná se tedy o tzv. srážkovou daň), kterou je povinen provést plátce, tedy společnost, která podíl na zisku svým společníkům vyplácí. Plátce musí daň srazit při výplatě podílu na zisku, a to nejpozději do konce třetího měsíce následujícího po měsíci, v němž valná hromada rozhodla o rozdělení zisku²¹¹. ZDP v souvislosti s novou možností spojit s druhem podílu či akcie podřízený podíl na zisku stanoví, že pokud je výplata podílu spojena se splněním podmínky, která do konce lhůty pro sražení daně ještě nenastala, je společnost povinna daň srazit až při výplatě podílu na zisku. Obdobně se bude postupovat v případě, kdy statutární orgán výplatu podílu na zisku odmítne, např. z důvodu nesplnění testu insolvence či zákonných podmínek pro rozdělení zisku.

Po sražení daně je pak plátce, tj. společnost, povinen daň odvést svému místně příslušnému správci daně, a to do konce měsíce následujícího po měsíci, v němž měla být daň z příjmu sražena²¹². Společník tedy obdrží čistý, již zdaněný, podíl na zisku²¹³

²¹⁰ PELC, V. Zákon o daních z příjmů. Komentář. 2. vydání. C. H. Beck. Praha: 2015, 1403 s. ISBN 978-80-7400-517-6, s. 1005.

²¹¹ Ustanovení § 38d odst. 1 a 2 ZDP. V případě zaknihovaných akcií je společnost povinna provést srážku daně nejpozději do konce měsíce následujícího po měsíci, v němž valná hromada rozhodla o rozdělení zisku.

²¹² Ustanovení § 38d odst. 3 ZDP.

²¹³ Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. května 2010, sp. zn. 5 Afs 106/2009-11.

a v souvislosti s tímto příjmem tak nemá žádné další daňové povinnosti (v České republice).

6.4.2 Daň z příjmů fyzických osob v případě rozdělení zisku plynoucího ze zahraničí

Výše popsaná srážková daň z příjmů představovaných podíly na zisku se samozřejmě uplatní jen u podílů na zisku, které poplatníkovi plynou ze zdrojů na území České republiky, tedy od českých společností²¹⁴. Český ZDP nemůže zakotvit povinnost zahraničních společností srazit daň v případě podílů na zisku plynoucích českým poplatníkům.

Pokud poplatník – fyzická osoba obdrží podíl na zisku plynoucí ze zdrojů v zahraničí, je tento příjem dílčím základem daně z příjmů z kapitálového majetku ve smyslu ustanovení § 8 odst. 4 ZDP, přičemž není možné proti příjmu uplatnit žádné výdaje (náklady)²¹⁵. Základem daně tak bude výše čistého podílu na zisku, který poplatník ze zahraničí obdržel, a tento příjem bude zdaněn standardní sazbou daně z příjmů fyzických osob ve výši 15 %. Při zdaňování podílů na zisku plynoucích českému poplatníkovi ze zahraničí je vždy nutné postupovat nejen v souladu s ZDP, ale také příslušnou bilaterální smlouvou o zamezení dvojího zdanění, pokud byla se státem, z něhož příjem plyne, uzavřena. Smlouvy tohoto typu mají za cíl zamezit dvojímu zdanění těchto příjmů, tedy jak ve státě zdroje (tj. ve státě, kde je společnost vyplácející podíl na zisku daňovým rezidentem), tak ve státě, kde je daňovým rezidentem poplatník. Pokud však obdobná smlouva uzavřena nebyla, je možné, že podíl na zisku bude skutečně zdaněn dvakrát.

6.4.3 Daň z příjmů právnických osob v případě rozdělení zisku plynoucího ze zahraničí

V případě právnických osob, kterým plyne příjem z podílu na zisku ze zahraničí, je tento příjem předmětem samostatného základu daně podle ustanovení § 20b ZDP. To samozřejmě platí tehdy, pokud se nejedná o příjem od daně osvobozený. Zajímavé je, že do samostatného základu daně vstupují příjmy hrubé, tedy včetně daně sražené

²¹⁴ Ustanovení § 8 odst. 3 ZDP.

²¹⁵ Tedy ani případnou daň z příjmů zaplacenou v zahraničí.

v zahraničí. Příjem tak je, nestanoví-li mezinárodní smlouva jinak, předmětem dvojího zdanění.

ZDP stanoví v případě tohoto samostatného základu daně zvláštní sníženou sazbu daně ve výši 15 %, na rozdíl od 19 % pro zbylé příjmy právnických osob. Obdobně jako u fyzických osob se bude v první řadě postupovat podle příslušné bilaterální smlouvy o zamezení dvojího zdanění, která může sazbu daně upravovat odlišně od ZDP.

6.4.4 Osvobození od daně z příjmů právnických osob v případě rozdělení zisku

Stejně jako v případě příjmů z prodeje podílu, i u příjmů z podílu na zisku ZDP zakotvuje relativně široké osvobození, které se vztahuje na příjmy plynoucí mateřské společnosti z podílu na zisku dceřiné společnosti. Toto osvobození je implementací směrnice 2011/96/EU (původně směrnice 90/435/EHS)²¹⁶, jejímž cílem je osvobodit dividendy a jiné formy rozdělování zisku vyplácené dceřinými společnostmi jejich mateřským společností od srážkových daní a zamezit dvojímu zdanění takových příjmů na úrovni mateřské společnosti napříč členskými státy Evropské unie. Členské státy Evropské unie tak směrnice zavazuje, aby podíly na zisku vyplácené mateřské společnosti od srážkové daně osvobodily, a to ve všech následujících situacích²¹⁷:

- rozdělování zisku obdrženého společnostmi daného členského státu, které pochází od jejich dceřiných společností z ostatních států Evropské unie,
- rozdělování zisku vytvořeného společnostmi daného státu společností z ostatních států Evropské unie, jichž jsou dceřinými společnostmi,
- rozdělování zisku obdrženého stálými provozovny, který pochází od jejich dceřiných společností z jiného státu Evropské unie, a
- rozdělování zisku vytvořeného dceřinými společnostmi daného státu stálým provozovným nacházejícím se v jiném státě Evropské unie.

²¹⁶ Směrnice Rady č. 2011/96/EU ze dne 30. listopadu 2011 o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států.

²¹⁷ DĚRGEL, M. Osvobození příjmů právnických osob z podílů na zisku. *Daně a právo v praxi*. 2009, č. 7.

Ačkoliv směrnice řeší osvobození podílů na zisku vyplácených z jednoho členského státu Evropské unie do druhého, český ZDP vztáhl osvobození také na podíly na zisku vyplácené v rámci České republiky, tj. z českých dceřiných společností do českých mateřských společností.

Definice mateřské a dceřiné společnosti rovněž vychází ze směrnice a je obsažena v ustanovení § 19 odst. 3 ZDP, kdy mateřskou společností se rozumí ta obchodní korporace, která má podíl na základním kapitálu dceřiné společnosti alespoň 10 %, a to nepřetržitě po dobu alespoň 12 měsíců²¹⁸. Podmínka 12 měsíčního držení podílu v dceřiné společnosti přitom může být splněna i následně, tedy až po vzniku příjmu z podílu na zisku²¹⁹. Pokud však nedojde k následnému splnění podmínky osvobození, v souladu s ustanovením § 19 odst. 4 písm. b) ZDP bude uplatněné osvobození posuzováno jako nesplnění daňové povinnosti.

Okamžikem, ke kterému je posuzováno splnění výše uvedených podmínek pro osvobození podílů na zisku vyplácených českou dceřinou společností, je den rozhodnutí valné hromady české dceřiné společnosti o výplatě podílů na zisku nebo den rozhodný pro určení osob majících právo na podíl na zisku, pokud je valnou hromadou dceřiné společnosti v souladu se ZOK rozhodnuto o výplatě podílu na zisku. Je však důležité si pamatovat, že osvobození se nepoužije, pokud valná hromada rozhodla o výplatě podílu na zisku ještě před získáním požadovaného minimálního podílu na základním kapitálu, a to přestože je tento minimální podíl získán před skutečnou výplatou podílu na zisku²²⁰.

Pokud tedy dceřiná společnost při splnění výše uvedených předpokladů vyplatí mateřské společnosti podíl na zisku, bude tento zisk:

²¹⁸ Ustanovení § 19 odst. 3 písm. b) a c) ZDP. Mateřská i dceřiná společnost musí zároveň být buď (i) daňovým rezidentem České republiky ve formě akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným nebo družstva, nebo (ii) společností, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie.

²¹⁹ Ustanovení § 19 odst. 4 ZDP.

²²⁰ Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015. Totéž platí i v případě postoupení samostatně převoditelného práva na výplatu konkrétního podílu na zisku na jinou osobu po tomto dni, kdy je pro účely daňového posouzení podílu na zisku rozhodující režim na straně držitele majetkové účasti k tomuto dni.

- osvobozen od daně v souladu s ustanovením § 19 odst. 1 písm. ze) bod 1 ZDP, pokud se bude jednat o podíl na zisku vyplácený českou dceřinou společností české mateřské společnosti nebo mateřské společnosti z jiného státu Evropské unie, s výjimkou podílu na zisku společnosti, která se nachází v likvidaci²²¹,
- osvobozen od daně v souladu s ustanovením § 19 odst. 1 písm. zi) ZDP, pokud se bude jednat o podíl na zisku vyplácený dceřinou společností z členského státu Evropské unie české mateřské společnosti²²², s výjimkou podílu na zisku společnosti, která se nachází v likvidaci.

Obdobně jako tomu je u příjmů z převodu podílu, i u příjmů z podílu na zisku ZDP možnosti osvobození od daně rozšiřuje i na následující případy přesahující hranice Evropské unie:

- dceřiná²²³ společnost je daňovým rezidentem České republiky a vyplácí podíl na zisku mateřské společnosti, která je daňovým rezidentem Švýcarské konfederace, Norska, Islandu nebo Lichtenštejnska²²⁴,
- mateřská společnost je daňovým rezidentem České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie a dceřiná společnost (i) je daňovým rezidentem třetího státu, se kterým má Česká republika uzavřenou účinnou smlouvu o zamezení dvojího zdanění, (ii) má právní formu srovnatelnou se společností s ručením omezeným, akciovou společností nebo družstvem podle ZOK, (iii) podléhá dani obdobné dani z příjmů právnických osob se sazbou ne nižší než 12 % (v aktuálním a předchozím zdaňovacím období)²²⁵,

²²¹ Ustanovení § 19 odst. 2 písm. a) ZDP. Vyloučení z osvobození se použije na příjmy, o jejichž výplatě rozhodla valná hromada po vstupu dceřiné společnosti do likvidace (In Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015).

²²² Nebo stálé provozovně společnosti z jiného členského státu Evropské unie umístěné v České republice.

²²³ Ačkoliv ZDP používá pojmy mateřská a dceřiná společnost výlučně pro společnosti, které jsou daňovými rezidenty Evropské unie, pro zjednodušení tato práce pojmů užívá i v případě, že jsou společnosti daňovými rezidenty v jiných státech (mimo Evropskou unii).

²²⁴ Ustanovení § 19 odst. 8 ZDP.

²²⁵ Ustanovení § 19 odst. 9 ZDP.

- mateřská společnost je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie a dceřiná společnost je daňovým rezidentem Norska, Islandu nebo Lichtenštejnska²²⁶.

Osvobození příjmů mateřské společnosti z podílu na zisku v dceřiné společnosti však nelze uplatnit v následujících případech:

- pokud příjemce podílu na zisku není jeho skutečný vlastník (tedy tyto platby nepřijímá ve svůj vlastní prospěch, ale jako zprostředkovatel, zástupce nebo zmocněnec pro jinou osobu)²²⁷,
- pokud dceřiná společnost nebo mateřská společnost jsou od daně z příjmů právnických osob nebo obdobné daně (v případě daňových rezidentů jiných států) osvobozeny, mohou si osvobození nebo obdobnou úlevu zvolit, nebo sazba takové daně je 0 %²²⁸,
- pokud jde o podíl na zisku společnosti, která se nachází v likvidaci.

Samozřejmě se ve všech výše popsaných případech jedná o osvobození od daně z příjmů v České republice. Zdanění příjmů z podílu na zisku na straně mateřské společnosti, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie, bude vždy záležet na příslušné právní úpravě daného státu. Obdobně i zdanění podílu na zisku společnosti, která je daňovým rezidentem jiného členského státu Evropské unie, bude od daně osvobozeno jen na úrovni České republiky. Případné zdanění přímo u zdroje, tedy u společnosti vyplácející podíl na zisku, se bude opět řídit daňovými předpisy daného státu. Při respektování pravidel zakotvených směrnicí by však podíl na zisku vyplácený v rámci Evropské unie měl být od srážkové daně osvobozen. Pokud se týká podílů na zisku vyplácených společnostmi mimo Evropskou unii české mateřské společnosti, za podmínek uvedených výše může být tento příjem osvobozen od české daně z příjmů.

²²⁶ Ustanovení § 19 odst. 10 ZDP.

²²⁷ Ustanovení § 19 odst. 9 ZDP ve spojení s ustanovením § 19 odst. 6 ZDP (definice skutečného vlastníka).

²²⁸ Ustanovení § 19 odst. 11 ZDP.

Zdanění přímo u zdroje (tedy u dceřiné společnosti z třetího státu) se bude řídit daňovými předpisy daného státu a případnou smlouvou o zamezení dvojího zdanění.

Příjem z podílu na zisku, který je osvobozen v souladu s výše uvedenými předpoklady, tak nebude podle ustanovení § 23 odst. 1 ZDP zahrnován do základu daně z příjmů právnických osob.

Osvobození příjmů z podílu na zisku v rámci celé Evropské unie je v praxi velice často využíváno, jelikož řada společností v České republice má své mateřské společnosti v zahraničí. Možnost osvobození také podporuje tvorbu složitějších korporátních struktur a holdingových společností, ať už jsou inkorporovány v České republice či v jiném členském státě Evropské unie, které umožňují efektivní rozložení rizik mezi jednotlivé společnosti, správu majetkových účastí, avšak zachovávají daňovou neutralitu takových podnikatelských seskupení. Osvobození podílů na zisku plynoucích v rámci Evropské unie také samozřejmě podporuje umístění holdingových společností v rámci Evropy, a nikoliv v některém z daňových rájů, vůči kterému se osvobození dividend od srážkové daně neuplatní. Volba příslušné jurisdikce, ve které bude holdingová společnost založena, je do velké míry dána právě daňovými dopady vnitroskupinových finančních transferů, včetně vyplácení podílu na zisku z dceřiných společností. To však platí obdobně i v případě, kdy mateřská společnost z Evropské unie zvažuje, ve kterém státě založí svou dceřinou společnost. Členské státy Evropské unie budou pravděpodobně její první volbou, jelikož veškeré podíly na zisku plynoucí mateřské společnosti budou od daně z příjmů ve státě dceřiné společnosti osvobozeny.

6.4.5 Osvobození od daně z příjmů fyzických osob v případě rozdělení zisku

Na rozdíl od právnických osob, fyzické osoby jako příjemci podílů na zisku žádnou možnost osvobození těchto příjmů nemají. Podíly na zisku jsou vždy předmětem srážkové daně popsané blíže v kapitole 6.4.1 a 6.4.2 výše, a nebudou tak zahrnuty do základu daně v souladu s ustanovením § 23 odst. 4 písm. a) ZDP.

Naproti tomu např. ve Slovenské republice je přístup ke zdanění příjmů z podílů na zisku benevolentnější, jelikož příjmy z dividend kapitálových společností vyplácené jak

fyzickým osobám, tak právnickým osobám, nejsou předmětem daně z příjmů²²⁹. Domnívám se, že tento přístup je správný a z ekonomického hlediska logický, jelikož příjem byl již zdaněn na straně společnosti samotné. Jeho pouhá „redistribuce“ směrem ke společníkům by podle mého názoru neměla zakládat další zdanění, jako tomu nyní je v České republice. I skutečnost, že osvobození od daně z příjmů v případě podílů na zisku existuje pouze u právnických osob, a nikoliv u osob fyzických, je podle mého názoru nesprávná. Domnívám se, že není důvod, proč tímto způsobem zvýhodňovat právnické osoby, a obdobnou výhodu v podobě osvobození od daně neposkytnout také osobám fyzickým.

Pokud zůstaneme ve srovnání daňového zatížení fyzických osob ve středoevropském regionu, je pravdou, že např. v Maďarsku či Rakousku jsou podíly na zisku vyplácené fyzickým osobám předmětem daně a nejsou od ní osvobozeny²³⁰. V řadě států i mimo Evropskou unii však jsou nebo v minulosti byly příjmy fyzických osob z kapitálového majetku v otázce zdanění zvýhodněny oproti příjmům právnických osob, ať už osvobozením od daně, nebo nižší sazbou²³¹. Situace v České republice, kdy právnické osoby podléhají výhodnějšímu režimu zdanění příjmů z podílů na zisku, podle mého názoru není správná.

6.4.6 Daňová uznatelnost nákladů na správu podílů v dceřiných společnostech

Druhou stranou výše popsaného osvobození příjmů z podílu na zisku vyplácených dceřinými společnostmi napříč Evropskou unií, a za splnění určitých podmínek rovněž mimo Evropskou unii, je problematika daňové uznatelnosti souvisejících nákladů.

V souladu s ustanovením § 25 odst. 1 písm. i) ZDP totiž za výdaje (náklady) vynaložené k dosažení, zajištění a udržení příjmů pro daňové účely nelze uznat výdaje (náklady) vynaložené na příjmy od daně osvobozené, tedy i na příjmy dividendové. Ustanovení § 25

²²⁹ BABČÁK, V. Daňové právo na Slovensku. *EPOS*. Bratislava: 2015, 740 s. ISBN 978-80-562-0091-9, s. 298.

²³⁰ European Tax Handbook. *IBFD*. Amsterdam: 2015, 1044 s. ISBN 978-90-8722-313-7.

²³¹ AULT, H. J.; ARNOLD, B. J. Comparative Income Taxation. A Structural Analysis. Third edition. *Aspen Publishers*. 2010, 560 s. ISBN 978-0-7355-9012-0, s. 237.

odst. 1 písm. zk) ZDP je ještě explicitnější, když stanoví, že daňově uznatelné nejsou výdaje (náklady) mateřské společnosti související s držbou podílu v dceřiné společnosti. Podrobnější vysvětlení tohoto pojmu obsahuje pokyn GFŘ-D-22²³², podle kterého jsou za tyto výdaje považovány zejména:

- výdaje na výkon působnosti valné hromady dceřiné společnosti mateřskou společností (tzn. má-li tato v dceřiné společnosti 100% podíl a je jediným společníkem vykonávajícím působnost valné hromady),
- výdaje spojené s účastí zaměstnance mateřské společnosti, který je současně orgánem nebo členem orgánů dceřiné společnosti, na jednání těchto orgánů nebo na valné hromadě dceřiné společnosti,
- výdaje na účast osoby zmocněné k jednání za akcionáře - mateřskou společnost na valné hromadě dceřiné společnosti,
- výdaje související s nabídkou převzetí podle příslušného zákona,
- jiné náklady na uplatnění akcionářských práv.

Ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP a pokyn GFŘ-D-22 přitom výše uvedené náklady (výdaje) dále rozlišuje na:

- náklady přímé, jimiž jsou jednak úroky z akvizičního úvěru, za něhož se považuje úvěrový finanční nástroj přijatý v období 6 měsíců před nabytím podílu, pokud poplatník neprokáže, že úvěr s držbou podílu nesouvisí (a jedná se např. o provozní úvěr), a dále výdaje výlučně související s výkonem práva společníka, resp. akcionáře dceřiné společnosti, které jsou držbě konkrétního podílu přímo přiřaditelné, a to zejména (i) cestovní výdaje, výdaje na pracovní volno příslušných zaměstnanců, odměna osoby zmocněné k jednání za akcionáře, (ii) správní poplatky za vedení majetkového účtu, poplatek za služby archivní, informační a obchodní, (iii) odměny organizátorovi regulovaného trhu s investičními nástroji, znalcům, obchodníkům s cennými papíry, inzerce,

²³² Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

poplatky centrálnímu depozitáři atd., pokud tyto výdaje souvisejí s nabídkou převzetí)²³³,

- náklady nepřímé (režijní náklady související s držbou podílu), jimiž je poměrná část nákladů mateřské společnosti souvisejících s výkonem práv akcionářů nebo společníků, které souvisí jednak s držbou podílu a jednak i s ostatními činnostmi společnosti, a to zejména (i) poměrná část cestovních výdajů, výdaje na pracovní volno příslušných zaměstnanců, mzdy, odměny osoby zmocněné k jednání za akcionáře; všechny tyto výdaje se v rozsahu jejich poměrné části považují za nepřímé v případě, že se vztahují i k jiným činnostem osoby než k činnostem souvisejícím s držbou podílu v dceřiné společnosti, (ii) výdaje na řídicí činnost mateřské společnosti vůči dceřiné společnosti, (iii) výdaje na sběr a vyhodnocování informací o vývoji výsledků veškeré činnosti dceřiné společnosti a o stavu majetku dceřiné společnosti, (iv) výdaje na telefonické nebo písemné spojení mezi příslušnou osobou a dceřinou společností.

Přímé výdaje nejsou daňově uznatelným nákladem, a pokud se týká nákladů nepřímých, ZPD omezuje jejich neuznatelnost paušální částkou 5 % z příjmů z podílu na zisku vyplacených dceřinou společností, pokud poplatník neprokáže, že skutečná výše těchto režijních nákladů je nižší²³⁴. Poplatník může prokázat skutečnou výši režijních (nepřímých) nákladů založenou na vhodném ekonomicky zdůvodnitelném kritériu; přitom způsob stanovení výše daňově neuznatelných režijních (nepřímých) nákladů souvisejících s držbou podílu v konkrétní dceřiné společnosti zvolený v jednom zdaňovacím období lze v následujícím zdaňovacím období změnit²³⁵. Prokázání skutečné výše režijních nákladů bude pro poplatníky obtížné, jelikož se většinou jedná o administrativní a podobné výdaje, které mateřská společnost vynakládá jak na své vlastní fungování, tak na fungování dceřiných společností. Jejich rozklíčování na konkrétní dceřiné společnosti tak bude obtížné, avšak v praxi je uplatňováno, zejména u velkých holdingových uskupení. Náklady související s držbou podílu v dceřiné

²³³ Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

²³⁴ Ustanovení § 25 odst. 1 písm. zk) ZDP.

²³⁵ Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015.

společnosti nejsou daňově uznatelné po dobu držby tohoto podílu, a při přeměnách do rozhodného dne.

6.5 Zálohy na podíl na zisku

S účinností od 1. ledna 2014 přišel ZOK²³⁶ s vítanou novinkou, a to s možností vyplácet i v průběhu účetního období společníkům zálohy na podíl na zisku. Za účinnosti ObchZ tato možnost upravena nebyla, a naopak byla výslovně zakázána²³⁷. S ohledem na výše zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu zapovídající rozdělení zisku po uplynutí 6 měsíců ode dne účetní závěrky tak nebylo možné vyplatit společníkům podíl na zisku bez splnění těchto podmínek. Pro řadu společností to znamenalo významné omezení, zejména za situace, kdy byl ve společnosti zisk prokazatelně vytvořen, společník by uvítal jeho distribuci i v průběhu účetního období, avšak musel čekat až na další řádnou účetní závěrku. Jelikož převládá názor, že je výše zmíněné rozhodnutí Nejvyššího soudu plně aplikovatelné i za účinnosti ZOK, nelze než společností doporučit, aby se vydaly cestou zálohy na podíl na zisku, pokud si přejí společníkům i v průběhu účetního období (po uplynutí 6 měsíců od poslední řádné účetní závěrky) vyplatit podíl na zisku.

6.5.1 Předpoklady vyplacení zálohy na podíl na zisku

Rozhodnutí o vyplacení zálohy na podíl na zisku je ze zákona v působnosti statutárního orgánu²³⁸, tedy nikoliv valné hromady, jako je tomu u samotného rozdělení zisku²³⁹. V případě společnosti s ručením omezeným si valná hromada může, v souladu s ustanovením § 190 odst. 3 ZOK, vyhradit ke svému rozhodnutí vyplacení zálohy na podíl na zisku, i když tak nestanoví společenská smlouva. Naproti tomu valná hromada

²³⁶ Ustanovení § 40 odst. 2 ZOK.

²³⁷ Ustanovení § 178 odst. 1 ObchZ.

²³⁸ V souladu s ustanovením § 163 NOZ má statutární orgán tzv. zbytkovou působnost, tedy působnost k veškerým rozhodnutím, které nejsou zákonem nebo zakladatelským právním jednáním (společenskou smlouvou nebo stanovami) svěřeny jinému orgánu společnosti.

²³⁹ Jelikož ZOK rozhodnutí o vyplacení zálohy na podíl na zisku výslovně nesvěřuje nejvyššímu orgánu, tedy valné hromadě, v souladu se zbytkovou působností statutárního orgánu toto rozhodnutí případně do působnosti statutárního orgánu. Stanovy nebo společenská smlouva však samozřejmě mohou i toto rozhodnutí vtělit do působnosti valné hromady.

akciové společnosti tak učinit nemůže, v souladu s ustanovením § 421 odst. 3 ZOK, a o vyplacení zálohy na podíl na zisku tak může rozhodnout výlučně v případě, kdy jí toto rozhodnutí náleží podle stanov společnosti.

Předpokladem k vyplacení zálohy na podíl na zisku je splnění následujících podmínek:

- byla vyhotovena mezitímní účetní závěrka,
- z této mezitímní účetní závěrky vyplývá, že společnost má dostatek prostředků²⁴⁰ na rozdělení zisku,
- výše zálohy na výplatu zisku nemůže být vyšší, než kolik činí součet výsledku hospodaření běžného účetního období, nerozděleného zisku z minulých let a ostatních fondů ze zisku snížený o neuhrazenou ztrátu z minulých let a povinný přírůstek do rezervního fondu,
- k výplatě zálohy nelze použít rezervních fondů, které jsou vytvořeny k jiným účelům, ani vlastních zdrojů, jež jsou účelově vázány a jejichž účel není společnost oprávněna měnit,
- výplatou zálohy si společnost nesmí přivodit úpadek (test insolvence).

Pokud se týká mezitímní účetní závěrky, ZOK nestanoví, do jaké míry musí být tato účetní závěrka aktuální. Z účelu právní úpravy je však zřejmé, že zálohy je možné vyplácet pouze na základě aktuálních účetních výkazů, jinak by ZOK nestanovil povinnost vyhotovit mezitímní účetní závěrku a spokojil by se s poslední řádnou účetní závěrkou. Je to bezpochyby i v zájmu statutárního orgánu, aby měl k rozhodnutí o vyplacení zálohy na podíl na zisku pravdivý a aktuální podklad a vyhnul se tak případné odpovědnosti za škodu způsobenou vadným rozhodnutím o vyplacení peněžních prostředků ze společnosti. S ohledem na to lze doporučit, aby vyplacení zálohy na podíl na zisku bylo činěno na základě mezitímní účetní závěrky, která není starší 3 měsíců²⁴¹.

²⁴⁰ Pod pojmem „prostředky“ zákon pravděpodobně myslí zdroje vykazované v účetní závěrce na straně pasiv, tedy dostatek vlastního kapitálu, nikoliv prostředky ve formě aktiv (dostatek peněz k vyplacení zálohy). Blíže in ČECH, P.; SKÁLOVÁ, J. Zálohy společníkům na podíly na zisku v kapitálových společnostech – právní a účetní pohled. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 9.

²⁴¹ Např. pro účely přeměn ZPřem vychází z předpokladu, že mezitímní účetní závěrka je způsobilým podkladem pro vyhotovení projektu přeměny do 3 měsíců ode dne, k němuž byla sestavena. Viz ustanovení § 11 odst. 2 ZPřem.

Mezitímní účetní závěrka nemusí být schválena valnou hromadou společnosti, jelikož ta na rozhodování o vyplacení zálohy nijak neparticipuje. Rozhodnutí o záloze je v plné působnosti statutárního orgánu, stejně jako posouzení splnění všech podmínek předepsaných zákonem. Statutární orgán je tak dokonce oprávněn rozhodnout o výplatě zálohy na podíl na zisku i proti vůli společníků, kteří nejsou do rozhodování prostřednictvím valné hromady nijak vtaženi. Mezitímní účetní závěrka ani není předmětem povinného auditu, jelikož ZoÚ tuto povinnost stanoví pouze ve vyjmenovaných případech, a sestavení účetní závěrky pro účely vyplacení zálohy na podíl na zisku mezi ně nepatří.

Výše zálohy samozřejmě nesmí převýšit částku, která by mohla být jako zisk rozdělena mezi společníky na základě řádné účetní závěrky²⁴².

Záloha bude mezi společníky vyplacena v poměru, v jakém se podílejí na zisku společnosti. Z obecného principu rovného zacházení se společníky pak podle mého názoru vyplývá, že záloha musí být vyplacena, pokud o ní statutární orgán rozhodne, mezi všechny společníky, a nikoliv jen některým z nich.

V souladu s ustanovením § 35 odst. 3 ZOK se na vyplacenou zálohu nepoužije jinak obecné pravidlo, že podíl na zisku přijatý v dobré víře není společník povinen vracet. Pokud byly zálohy vyplaceny neoprávněně, jsou jejich příjemci povinni je vrátit bez ohledu na to, že nevěděli a vědět nemohli, že výplata zálohy porušuje zákonná pravidla²⁴³.

Jelikož se jedná o zálohu, společníci jsou samozřejmě povinni ji vrátit v případě, že na základě řádné účetní závěrky nebude nakonec o rozdělení zisku mezi společníky

²⁴² Pro srovnání – u společnosti s ručením omezeným *částka k rozdělení mezi společníky nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sniženu o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a společenskou smlouvou* (ustanovení § 161 odst. 4 ZOK) a u akciové společnosti *částka k rozdělení mezi akcionáře nesmí překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sniženu o ztráty z předchozích období a o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu s tímto zákonem a stanovami* (ustanovení § 350 odst. 2 ZOK).

²⁴³ LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. Wolters Kluwer. Praha: 2014, 2000 s. ISBN 978-80-7478-537-5.

rozhodnuto²⁴⁴. Toto riziko je plně na straně společníků a s tím zálohu od společnosti musí přijmout. V případě, že bude rozhodnuto o rozdělení zisku v nižší výši, než je vyplacená záloha, společníci budou povinni tento rozdíl společnosti vrátit. Naopak v případě, že valná hromada rozhodne o rozdělení zisku převyšujícího souhrn vyplacených záloh, zálohy se na toto plnění započtou a společnost bude povinna vyplatit pouze částku ve výši rozdílu. Lze si samozřejmě představit i situaci, kdy valná hromada rozhodne, že se zisk mezi společníky vůbec rozdělovat nebude. V takovém případě společníci vrátí veškeré zálohy, které od společnosti za dané účetní období obdrželi.

Je nutné podotknout, že případná povinnost vrátit vyplacenou zálohu na podíl na zisku se váže k podílu ve společnosti. Pokud tedy po vyplacení zálohy společník podíl převede, k jejímu případnému vrácení bude povinen nabyvatel. Při akvizicích podílů by na tuto skutečnost měli nabyvatelé pamatovat²⁴⁵.

6.5.2 Daňové povinnosti v souvislosti s vyplacením zálohy na podíl na zisku

Přijatá záloha na podíl na zisku má shodný daňový režim jako samotný vyplacený podíl na zisku. Plnění ve formě zálohy tak bude předmětem srážkové daně podle ustanovení § 38d ZDP, jelikož toto ustanovení výslovně zakotvuje povinnost vybrat daň srážkou z příjmů „včetně záloh, pokud jejich poskytování není v rozporu se zvláštním právním předpisem“. U zdanění záloh na podíl na zisku tak platí vše, co bylo výše řečeno o zdanění vyplacených podílů na zisku, včetně pravidel pro osvobození od daně.

Ustanovení § 38d odst. 2 ZDP pak blíže upřesňuje, že při výplatě zálohy na podíl na zisku je plátcem daně (společnost) povinen srazit daň ke dni výplaty zálohy.

²⁴⁴ Podle rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 2009, sp. zn. 32 Cdo 4604/2007 je zálohou v občanskoprávních vztazích míněna část platby poskytnutá předem, zpravidla před vznikem práva na zaplacení konečné platby smlouvou sjednané (ceny kupní, ceny díla, provize atd.), případně platba uhrazená ještě před uzavřením určité smlouvy. Právním důvodem k poskytnutí zálohy je závazek k úhradě určité (konečné) sumy vyplývající z konkrétního smluvního ujednání. Principiálně platí, že odpadne-li (nenastane-li) právní důvod, na jehož základě byla záloha jako částečné plnění poskytnuta, je třeba ji vrátit, není-li ve smlouvě dohodnuto jinak.

²⁴⁵ Jako vhodný institut se jeví příslušné prohlášení či záruka převodce za odškodnění v případě povinnosti k vrácení zálohy, event. možnost snížení kupní ceny za podíl o vyplacenou zálohu.

Otázkou však je, jaký daňový dopad bude mít případná povinnost zálohu společnosti vrátit, zejména s ohledem na již sraženou daň z příjmů. Společník je povinen zálohu vrátit, a to v její původní výši, tedy před sražením srážkové daně (protože tuto daňovou povinnost by měl nést poplatník, nikoliv plátce). Vyplacena mu však byla záloha v její čisté výši, tedy po sražení daně. Při vrácení zálohy je samozřejmě spravedlivé, aby byla zaplacená srážková daň vrácena, jelikož k vyplacení podílu na zisku nakonec nedošlo. Ačkoliv ZDP tuto situaci neřeší výslovně, mám za to, že by se měla srážková daň vrátit v rámci vyúčtování daně z příjmů vybírané srážkou podle ustanovení § 38d odst. 9 ZDP, které má plátce povinnost podat do 3 měsíců po uplynutí kalendářního roku²⁴⁶.

²⁴⁶ Ustanovení § 137 odst. 2 DŘ.

7 Rozdělení jiných vlastních zdrojů v kapitálové společnosti

S výjimkou zisku (a to jak zisku nerozděleného, tak zisku běžného účetního období) mohou být předmětem rozdělení a vyplacení mezi společníky v kapitálové společnosti také jiné vlastní zdroje, a to zejména ty evidované na účtu ostatních kapitálových fondů v pasivech společnosti. Prostředkem k tvorbě ostatních kapitálových fondů jsou zejména plnění poskytnutá ze strany společníků ve prospěch vlastního kapitálu společnosti, a to jak ve společnosti s ručením omezeným, tak ve společnosti akciové. Je nutné zdůraznit, i s ohledem na otázku zdanění, že se v této kapitole nepojednává o fondech tvořených ze zisku.

Posilování vlastního kapitálu formou příplatků mimo základní kapitál je častou formou financování společnosti, jelikož se jedná o formálně méně náročný proces, než je zvýšení základního kapitálu. Podstatným rozdílem, který může hrát roli při volbě jedné z variant, je nicméně fakt, že v případě zvýšení základního kapitálu dochází ke zvýšení vkladů společníků, a tím pádem k navýšení jejich podílů ve společnosti, naproti tomu u poskytnutí plnění do vlastního kapitálu ve formě příplatku k navýšení účasti společníka nedochází.

V této práci se budeme blíže zabývat pouze plněním poskytnutým společníkům v souvislosti s rozdělením jiných vlastních zdrojů (odlišných od základního kapitálu), a to ve formě vrácení příplatku u společnosti s ručením omezeným a ve formě rozdělení jiných vlastních zdrojů u akciové společnosti. Změny základního kapitálu a jakákoliv plnění poskytnutá v této souvislosti společníkům jsou záměrně ponechány stranou. Pro účely této práce jsou termíny vrácení příplatku a rozdělení jiných vlastních zdrojů používány ve shodném významu.

7.1 Vrácení příplatku ve společnosti s ručením omezeným

Na rozdíl od akciové společnosti je v případě společnosti s ručením omezeným problematika plnění ve prospěch vlastního kapitálu mimo základní kapitál upravena výslovně v ZOK, a to v ustanovení § 162 a násl. upravujících tzv. příplatky. ZOK

rozlišuje příplatky povinné²⁴⁷, jejichž poskytnutí je v souladu se společenskou smlouvou uloženo společníkovi rozhodnutím valné hromady, a příplatky dobrovolné, které může společník poskytnout na základě vlastního rozhodnutí pouze se souhlasem jednatele²⁴⁸. V případě dobrovolného příplatku se může jednat jak o příplatek peněžitý, tak nepeněžitý, u příplatku povinného ZOK hovoří pouze o příplatku peněžitém. Příplatek společníka je zaúčtován ve prospěch účtu ostatních kapitálových fondů²⁴⁹.

Příplatky mohou být za splnění zákonem stanovených podmínek společníkům vráceny. V souladu s ustanovením § 166 odst. 1 ZOK může o vrácení příplatku rozhodnout valná hromada, avšak příplatek může být společníkovi vrácen pouze v rozsahu, v jakém převyšuje ztrátu společnosti. Je důležité si uvědomit, že společník nemá na vrácení příplatku automatický nárok.

Nerozhodne-li valná hromada jinak, vrací se příplatek společníkovi poměrně podle výše, v jakém jej poskytl. Není tedy rozhodné, jaký podíl na společnosti společníci mají, v případě vrácení příplatku je rozhodná pouze skutečná výše poskytnutého příplatku. Přednost při vrácení pak mají příplatky povinné před těmi dobrovolnými.

K přijetí rozhodnutí valné hromady o vrácení příplatku je zapotřebí prosté většiny hlasů přítomných společníků²⁵⁰, nestanoví-li společenská smlouva, že je potřeba kvalifikované většiny.

Před samotným vyplacením plnění v důsledku rozhodnutí valné hromady společníkovi je statutární orgán povinen, obdobně jako v případě vyplacení podílu na zisku, posoudit tzv. test insolvence zakotvený v ustanovení § 40 odst. 1 ZOK. Příplatek nesmí být společníkovi vrácen, pokud by si tím společnost přivodila úpadek.

²⁴⁷ Ustanovení § 162 ZOK.

²⁴⁸ Ustanovení § 163 ZOK.

²⁴⁹ SKÁLOVÁ, J. a kol. Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích. *Wolters Kluwer*. Praha: 2015, 176 s., ISBN 978-80-7478-971-7, s. 73.

²⁵⁰ Ustanovení § 170 ZOK.

7.2 Rozdělení jiných vlastních zdrojů v akciové společnosti

Ačkoliv v případě společnosti s ručením omezeným je možnost poskytnout plnění ve formě příplatku ze strany společníka v ZOK výslovně zakotvena, u akciové společnosti taková úprava v zákoně chybí. Možnost poskytnout plnění ve prospěch vlastního kapitálu i v akciové společnosti se nicméně dovozuje z obecného principu soukromého práva co není zákonem zakázáno, je dovoleno²⁵¹. I akcionář je tak oprávněn poskytnout společnosti dobrovolné plnění obdobné příplatku u společnosti s ručením omezeným (a to jak peněžité, tak nepeněžité) které bude zaúčtováno ve prospěch ostatních kapitálových fondů a posílí tak vlastní kapitál společnosti. Tento názor podpořilo rovněž Výkladové stanovisko č. 26 Expertní skupiny Komise pro aplikaci nové civilní legislativy při Ministerstvu spravedlnosti ze dne 25. června 2014²⁵².

Mám za to, že na rozdíl od společnosti s ručením omezeným je v případě akciové společnosti možné poskytnout plnění pouze dobrovolné, jelikož ZOK zakotvení povinné příplatkové povinnosti do stanov akciové společnosti nepředpokládá. S akciemi přitom lze spojit pouze práva akcionáře, nikoliv povinnosti, samozřejmě s výjimkou těch, které předvídá výslovně zákon²⁵³.

Pokud stanovy akciové společnosti neupraví působnost k rozhodnutí o udělení souhlasu s poskytnutím příplatku odlišně, v rámci zbytkové působnosti bude o schválení příplatku rozhodovat představenstvo, příp. správní rada akciové společnosti.

Jelikož ZOK výslovně neupravuje poskytnutí příplatku ze strany akcionáře, neupravuje ani možnost jeho vrácení. Případné plnění ze strany společnosti akcionářům z tohoto titulu tak je upraveno prostřednictvím rozdělení jiných vlastních zdrojů mezi akcionáře. V souladu s ustanovením § 421 odst. 2 písm. h) ZOK valná hromada rozhoduje vedle

²⁵¹ K možnosti poskytnutí příplatku v akciové společnosti se blíže vyjádřil J. Dědič in ŠTENGLOVÁ, I. (ed). Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. *Aleš Čeněk*. Plzeň: 2006, 447 s. ISBN 80-86898-81-4, s. 94.

²⁵² Dostupné z WWW: <http://obcanskyzakonik.justice.cz/images/pdf/Stanovisko_c._26__resp._30_k_priplatku_akcionare_do_vlastního_kapitálu_mimo_zakladní_kapital.pdf> [cit. dne 30. ledna 2017].

²⁵³ Ustanovení § 256 odst. 1 ZOK.

rozdělení zisku i o rozdělení jiných vlastních zdrojů. Jinými vlastními zdroji jsou přitom míněny ty složky vlastního kapitálu, které nemají původ v zisku a základním kapitálu, zejména tedy půjde o distribuci ostatních kapitálových fondů²⁵⁴.

Podkladem pro rozdělení jiných vlastních zdrojů přitom musí být řádná nebo mimořádná účetní závěrka, stejně jako tomu je u rozdělení zisku²⁵⁵. Mám za to, že rozhodnutí o rozdělení jiných vlastních zdrojů je možné na podkladě účetní závěrky učinit pouze do uplynutí 6 měsíců od data, ke kterému byla sestavena, stejně jako to Nejvyšší soud judikoval v případě rozdělení zisku. Po uplynutí této lhůty již účetní závěrka pro svou neaktuálnost není způsobilým podkladem pro přijetí takového rozhodnutí.

Valná hromada rozhoduje o rozdělení jiných vlastních zdrojů mezi akcionáře na základě souhlasu (prosté) většiny hlasů přítomných akcionářů²⁵⁶, nevyžadují-li stanovy jinou většinu.

Pokud se týká poměru, v jakém se akcionáři podílí na jiných vlastních zdrojích určených valnou hromadou k rozdělení, určující je jejich podíl na základním kapitálu společnosti. Jedná se o podstatný rozdíl oproti společnosti s ručením omezeným, kde se příplatek vrací společníkovi, který jej poskytl, resp. v poměru, v jakém příplatky společníci poskytli. Naproti tomu, pokud v akciové společnosti jeden z akcionářů poskytl dobrovolný příplatek do vlastního kapitálu, když valná hromada rozhodne o rozdělení jiných vlastních zdrojů, budou tyto prostředky rozděleny mezi všechny akcionáře v poměru jejich podílů, bez ohledu na to, který z nich příplatek poskytl a který nikoliv.

Domnívám se však, že je možné tento „nedostatek“ překlenout prostřednictvím vydání zvláštního druhu akcií, s nímž bude spojeno přednostní právo na podíl na jiných vlastních zdrojích a který umožní vyplatit podíl na jiných vlastních zdrojích k rukám akcionáře, který příplatek do společnosti reálně poskytl. Opět je nutné zdůraznit, že na rozdělení

²⁵⁴ LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. *Wolters Kluwer*. Praha: 2014, 2000 s. ISBN 978-80-7478-537-5, s. 1912.

²⁵⁵ LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. *Wolters Kluwer*. Praha: 2014, 2000 s. ISBN 978-80-7478-537-5, s. 1911.

²⁵⁶ Ustanovení § 415 ZOK.

jiných vlastních zdrojů nemá akcionář automatický nárok. Stejně jako v případě vrácení příplatku ve společnosti s ručením omezeným bude záležet na tom, zda valná hromada o takovém rozdělení rozhodne.

Valná hromada musí obdobně jako v případě rozdělení zisku respektovat omezení obsažené v ustanovení § 350 odst. 1 ZOK, totiž že nesmí rozdělit jiné vlastní zdroje mezi akcionáře, pokud se ke dni skončení posledního účetního období vlastní kapitál vyplývající z řádné nebo mimořádné účetní závěrky nebo vlastní kapitál po tomto rozdělení sníží pod výši upsaného základního kapitálu zvýšeného o fondy, které nelze podle tohoto zákona nebo stanov rozdělit mezi akcionáře²⁵⁷. Jak již bylo řečeno výše, omezení obsažené v ustanovení § 350 odst. 2 ZOK se vztahuje pouze na rozdělení zisku, nikoliv na rozdělení jiných vlastních zdrojů²⁵⁸.

7.3 Daňové povinnosti v souvislosti s rozdělením jiných vlastních zdrojů

Obdobně jako při rozhodování o rozdělení zisku, i v případě rozhodování o rozdělení jiných vlastních zdrojů, než je zisk, bude pro společníky významná otázka zdanění tohoto příjmu. V této kapitole se budeme zabývat pouze daňovými souvislostmi rozdělení jiných vlastních zdrojů plynoucích z České republiky. U příjmů plynoucích z obdobného plnění ze zahraničních společností je daňový režim stejný jako ve vnitrostátní situaci²⁵⁹. S ohledem na charakter transakce se v tomto případě neuplatní daň z přidané hodnoty ani daň z nabytí nemovitých věcí.

²⁵⁷ Stejně jako v případě společnosti s ručením omezeným již ZOK nestanoví povinnost vytvářet rezervní fond ze zisku. Povinné vytváření rezervního fondu však mohou upravovat stanovy společnosti.

²⁵⁸ Obdobně i LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. *Wolters Kluwer*. Praha: 2014, 2000 s. ISBN 978-80-7478-537-5

²⁵⁹ Zápis z jednání Koordinačního výboru Ministerstva financí s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 29. června 2007, s. 5.

7.3.1 Daň z příjmů fyzických a právnických osob v případě rozdělení jiných vlastních zdrojů

Příjem z rozdělení jiných vlastních zdrojů (jak ve společnosti s ručením omezeným, tak v akciové společnosti) je obdobně jako příjem z rozdělení zisku nebo vypořádací podíl předmětem daně z příjmů právnických osob, který je zdaněn zvláštní sazbou daně podle ustanovení § 36 ZDP. Sazba daně je tedy ve výši:

- 15 % u poplatníků, kteří jsou daňovými rezidenty České republiky²⁶⁰,
- 15 % u poplatníků, kteří nejsou daňovými rezidenty České republiky, ale (i) jsou daňovými rezidenty jiného státu Evropské unie nebo dalšího státu tvořícího Evropský hospodářský prostor, nebo (ii) jsou daňovými rezidenty třetího státu, se kterým má Česká republika uzavřenu mezinárodní smlouvu o zamezení dvojího zdanění nebo o výměně informací v daňových záležitostech²⁶¹,
- 35 % u zbylých poplatníků²⁶², tedy rezidentů zejména z tzv. daňových rájů.

Postup sražení daně bude stejný jako v případě podílu na zisku a je podrobně rozebrán v kapitole 6.4.1.

Příjem plynoucí společníkovi z rozdělení jiných vlastních zdrojů (vrácení příplatku v terminologii společnosti s ručením omezeným) však bude snížen o nabývací cenu podílu na společnosti, bude-li poplatníkem prokázána²⁶³. O nabývací ceně podílu v kapitálové společnosti je podrobně pojednáno v kapitole 3.4.1. Je důležité si uvědomit, že vyplacením podílu na jiných vlastních zdrojích společníkovi dochází ke snížení daňové nabývací ceny podílu, a to v souladu s ustanovením § 24 odst. 7 ZDP.

Problematikou vyplacení podílu na jiných vlastních zdrojích se zabýval také Koordinační výbor Ministerstva financí s Komorou daňových poradců ČR, a to zejména

²⁶⁰ Ustanovení § 36 odst. 2 písm. e) ZDP.

²⁶¹ Ustanovení § 36 odst. 1 písm. b) ZDP.

²⁶² Ustanovení § 36 odst. 1 písm. c) ZDP.

²⁶³ Ustanovení § 36 odst. 1 písm. b) bod 1. a § 36 odst. 2 písm. e) ZDP.

problematikou vrácení příplatku společníkovi, který jej poskytl, ve srovnání s vrácením příplatku společníkovi, který jej neposkytl²⁶⁴. Závěr Koordinačního výboru je takový, že i když se jedná o vyplacení podílu na jiných vlastních zdrojích osobě, která toto plnění ve prospěch vlastního kapitálu neposkytla, může si příjem snížit o nabývací cenu podílu ve smyslu ustanovení § 24 odst. 7 ZDP²⁶⁵. Tento závěr je podle mého názoru rozumný, jelikož v případě nabytí podílu koupí, kdy byl podíl „zhodnocen“ plněním ve prospěch vlastního kapitálu, bude zcela jistě tato hodnota zohledněna i v kupní ceně za podíl. A pouze pokud by nebyla, tzn. v případě, že by společník nabyl podíl výhodně, bude zisk představovaný vyplacením jiných vlastních zdrojů zdaněn daní z příjmů (jelikož nabývací cena podílu představovaná pořizovací cenou bude nízká).

7.3.2 Osvobození od daně z příjmů

V případě příjmu z rozdělení jiných vlastních zdrojů kapitálových společností neupravuje ZDP žádnou možnost osvobození od daně, a to ani pro fyzické, ani pro právnické osoby. Jako příjem, který je předmětem srážkové daně, se však plnění z rozdělení jiných vlastních zdrojů nebude zahrnovat ze strany poplatníka do základu daně v souladu s ustanovením § 23 odst. 4 ZDP.

²⁶⁴ Například v důsledku toho, že nabyl podíl koupí, a plnění ve prospěch jiných vlastních zdrojů do společnosti poskytl původní vlastník podílu.

²⁶⁵ Zápis z jednání Koordinačního výboru Ministerstva financí s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 29. června 2007, s. 4.

8 Srovnání rozdělení zisku a rozdělení jiných vlastních zdrojů v kapitálové společnosti

Předcházející dvě kapitoly se soustředily na předpoklady a daňové souvislosti rozdělení dvou hlavních složek vlastního kapitálu společnosti, a to zisku (jako výsledku hospodaření společnosti), a ostatních kapitálových fondů (v terminologii ZOK jiných vlastních zdrojů či příplatku). Oba dva zdroje, které mohou být předmětem rozdělení mezi společníky, se tvoří jinak a není možné v rámci účetních výkazů prostředky přesouvat tak, aby společníci dosáhli výhodnější daňové pozice. Může však nastat situace, kdy má společnost v aktivech dostatek finančních prostředků k vyplacení, a nabízí se jak možnost jejich vyplacení cestou rozdělení zisku (jelikož společnost dosáhla kladného výsledku hospodaření), nebo cestou rozdělení jiných vlastních zdrojů (jelikož společníci v minulosti poskytli plnění ve prospěch vlastního kapitálu společnosti). Tato kapitola tak nabízí srovnání obou variant, včetně daňových dopadů na společníky.

8.1 Obecné předpoklady pro rozdělení

8.1.1 Formální předpoklady pro rozdělení

Pokud se týká formálních předpokladů pro rozdělení zisku i jiných vlastních zdrojů, jsou téměř totožné.

V obou případech je nutné, aby o rozdělení těchto zdrojů mezi společníky rozhodl nejvyšší orgán společnosti, tj. valná hromada. K přijetí rozhodnutí je třeba nadpoloviční většiny hlasů přítomných společníků²⁶⁶, a rozhodnutí není třeba osvědčit notářským zápisem.

Pro přijetí rozhodnutí o rozdělení zisku je nutné, aby bylo učiněno na podkladě řádné nebo mimořádné účetní závěrky, a to takové, která není starší 6 měsíců. Ačkoliv zákon tento požadavek pro rozdělení jiných vlastních zdrojů výslovně nestanoví, mám za to, že se plně uplatní i pro přijetí rozhodnutí o rozdělení jiných vlastních zdrojů. I ty jsou totiž

²⁶⁶ Nestanoví-li společenská smlouva nebo stanovy vyšší potřebnou většinu (tzv. kvalifikovanou většinu).

zachyceny v účetní závěrce a na tomto podkladě rozdělovány, a jedná se o stejně významný zásah do vlastního kapitálu společnosti, jako je tomu u rozdělení zisku. I pro přijetí rozhodnutí o rozdělení jiných vlastních zdrojů je tedy nutná řádná nebo mimořádná účetní závěrka, která není starší 6 měsíců. Obdobně jako se tento názor objevuje u rozdělení zisku, mám za to, že ani pro rozdělení jiných vlastních zdrojů jako podklad nepostačuje mezitímní účetní závěrka.

8.1.2 Účetní předpoklady pro rozdělení a test insolvence

U společnosti s ručením omezeným nesmí částka zisku k rozdělení překročit výši hospodářského výsledku posledního skončeného účetního období zvýšenou o nerozdělený zisk z předchozích období a sníženou o ztráty a příděly do fondů²⁶⁷. Jinými slovy, pokud chce valná hromada rozdělit mezi společníky zisk, musí dostatečnou částku zisku v účetní závěrce vykázat. Obdobné omezení stanoví ZOK i pro akciovou společnost²⁶⁸. Ačkoliv to zákon výslovně nestanoví, mám za to, že z logiky věci se stejné omezení uplatní i v případě rozdělení jiných vlastních zdrojů. Pokud v účetní závěrce tyto prostředky v dostatečné výši vykázány nebudou, není co rozdělovat. Problematické by se mohlo jevit ustanovení § 350 odst. 2 ZOK. Odborné výklady se nicméně shodují na tom, že omezení v něm obsažené se vztahuje pouze na rozdělení zisku, nikoliv na rozdělení jiných vlastních zdrojů.

V případě akciové společnosti ZOK stanoví ještě další omezení, které se vztahuje jak na rozdělení zisku, tak na rozdělení jiných vlastních zdrojů. Společnost totiž nesmí rozdělit tyto prostředky mezi akcionáře, pokud by došlo ke snížení vlastního kapitálu pod základní kapitál²⁶⁹.

²⁶⁷ Ustanovení § 161 odst. 4 ZOK.

²⁶⁸ Ustanovení § 350 odst. 2 ZOK.

²⁶⁹ Ustanovení § 350 odst. 1 ZOK.

Pokud se týká tzv. testu insolvence, který ZOK stanoví v ustanovení § 40 odst. 1 a blíže byl popsán v kapitole 6.1, i ten se uplatní v obou případech, tj. jak rozdělení zisku, tak rozdělení jiných vlastních zdrojů.

8.2 Zálohy

Velkým rozdílem mezi rozdělením zisku a jiných vlastních zdrojů je otázka případných záloh na tato plnění. Zatímco možnost vyplacení zálohy na podíl na zisku ZOK výslovně připouští v ustanovení § 40 odst. 2, o zálohách na vyplacení jiných vlastních zdrojů mlčí. Z toho důvodu se domnívám, že vyplacení zálohy na podíl na jiných vlastních zdrojích v souladu s aktuální právní úpravou možné není, ačkoliv podle mého názoru by tato možnost měla být upravena, obdobně jako u zálohy na podíl na zisku. Pokud by byla tato možnost omezena stejnými požadavky jako při vyplacení zálohy na podíl na zisku, bude se jednat o účetně i finančně obdobné plnění, a není tedy důvod, proč jednu z variant umožnit a druhou nikoliv.

8.3 Daňové povinnosti

Pokud se týká zdanění, podíl na zisku i podíl na jiných vlastních zdrojích jsou předmětem daně z příjmů, přičemž se zdaňují zvláštní sazbou daně ve výši 15 %, resp. 35 %, vybíranou srážkou v souladu s ustanovením § 36 ZDP.

Mezi oběma příjmy jsou pak dva hlavní rozdíly:

- Zatímco některé příjmy z podílu na zisku právnických osob mohou být za splnění předpokladů stanovených v ZDP osvobozeny od daně, v případě podílu na jiných vlastních zdrojích zákon žádné osvobození od daně neupravuje.
- U příjmů z podílu na zisku se základ daně nesnižuje o žádné uplatnitelné výdaje (náklady), základem daně je tedy celá částka podílu na zisku vyplácená společníkovi. Naproti tomu u podílu na jiných vlastních zdrojích se příjem snižuje o nabývací cenu podílu. Jakýkoliv příjem z rozdělení jiných vlastních zdrojů tak bude postupně snižován o nabývací cenu podílu, a daň z příjmů z vyplacené částky až do výše (i) pořizovací ceny podílu, popř. (ii) hodnoty vkladu do základního či vlastního kapitálu společnosti tak bude rovna 0.

Z hlediska zdanění příjmu na straně společníka by tak v případě rozhodování, zda prostředky budou vyplaceny jako podíl na zisku, nebo podíl na jiných vlastních zdrojích, mohlo hrát roli v první řadě to, zda by měl příjem z podílu na zisku osvobozen, nebo v druhé řadě, zda má dostatečně vysokou nabývací cenu podílu, která by snížila výslednou daňovou povinnost z vyplaceného podílu na jiných vlastních zdrojích.

Jak bylo řečeno výše, zisk vytvořený obchodní korporací je zdaněn dvakrát, a to jednak na úrovni společnosti samotné, a následně při jeho redistribuci společníkům. Z mého pohledu se jedná skutečně o dvojí zdanění téhož příjmu, které na úrovni společníků již z ekonomického hlediska nedává smysl. Osvobození, či alespoň podstatné snížení daně z dividendových výnosů na straně společníků je podle mého názoru na místě a praxe po takové změně volá již dlouho.

Pokud se týká výše popsaných rozdílů mezi rozdělením zisku a jiných vlastních zdrojů jsou shrnuty v následující tabulce.

	Rozdělení zisku	Rozdělení jiných vlastních zdrojů
Formální předpoklady	Rozhodnutí valné hromady přijaté nadpoloviční většinou hlasů přítomných.	Rozhodnutí valné hromady přijaté nadpoloviční většinou hlasů přítomných.
	Nutnost řádné nebo mimořádné účetní závěrky ne starší 6 měsíců.	Nutnost řádné nebo mimořádné účetní závěrky ne starší 6 měsíců.
Účetní předpoklady	Dostatek zdrojů vykázaných jako zisk v účetní závěrce.	Dostatek zdrojů vykázaných jako ostatní kapitálové fondy v účetní závěrce.
	V případě akciové společnosti zákaz poklesu vlastního kapitálu pod výši základního kapitálu.	V případě akciové společnosti zákaz poklesu vlastního kapitálu pod výši základního kapitálu.
Test insolvence	Zákaz vyplacení podílu na zisku, pokud tím bude způsoben úpadek společnosti.	Zákaz vyplacení podílu na jiných vlastních zdrojích, pokud tím bude způsoben úpadek společnosti.

Zálohy	Možnost vyplácet zálohy na podíl na zisku.	Absence možnosti vyplácet zálohy na podíl na jiných vlastních zdrojích.
Daň z příjmů	Srážková daň ve výši 15 %, resp. 35 %.	Srážková daň ve výši 15 %, resp. 35 %.
	Nemožnost uplatnění výdajů (nákladů).	Možnost uplatnění nabývací ceny podílu jako výdaje (nákladu).
	Možnost osvobození od daně z příjmů právnických osob v případě rozdělení zisku dceřiné společnosti mateřské společnosti.	Nemožnost osvobození od daně z příjmů (fyzických i právnických osob).

Závěr

Cílem této práce bylo provést analýzu a srovnání právních a daňových souvislostí čtyř vybraných korporátních transakcí a poskytnout tak účastníkům těchto právních jednání ucelený pohled na vybrané aspekty, které vstupují do hry, a jak mohou jejich jednání případně ovlivnit.

První část práce, tj. kapitola první a druhá, vymezila hlavní pojmy, které práce používá, a čtyři základní transakce z práva kapitálových společností, které byly předmětem zkoumání. Jedná se o převod účasti ve společnosti (tj. podílu), převod závodu či jeho části, rozdělení zisku mezi společníky, a nakonec rozdělení jiných vlastních zdrojů mezi společníky. Tyto čtyři okruhy jsem zvolila s ohledem na jejich častou realizaci a významné daňové souvislosti, které jsou v praxi diskutovány. Vybrané daně, které byly v souvislosti s těmito transakcemi popisovány, byly jmenovitě daň z příjmů, daň z přidané hodnoty a daň z nabytí nemovitých věcí.

Druhá část práce, sestávající z kapitoly třetí, čtvrté a páté, se zabývala analýzou a srovnáním prvních ze dvou typů korporátních transakcí, a to převodu podílu a převodu závodu v kapitálové společnosti.

Pokud se týká převodu účasti (podílu) v kapitálové společnosti, který byl předmětem třetí kapitoly, významnou otázkou, která určuje daňové dopady, je problematika osvobození od daně, a to jak daně z příjmů právnických osob, tak daně z příjmů fyzických osob. Za předpokladu, že je příjem z prodeje podílu od daně osvobozen, je pro prodávajícího zpravidla nejvýhodnější jít právě touto cestou. Pokud příjem od daně osvobozen není, pro určení výsledné daňové povinnosti hraje významnou roli otázka nabývací ceny podílu, která je daňovým nákladem (výdajem). Způsoby určení nabývací ceny, včetně jejich případných změn, byly v práci rovněž podrobně rozebrány. Na závěr byla zmíněna i souvislost s daní z přidané hodnoty a daní z nabytí nemovitých věcí, které však v porovnání s daní z příjmů hrají spíše okrajovou roli.

Vedle převodu účasti v kapitálové společnosti je druhou zvažovanou formou převod závodu, rozebraný v kapitole čtvrté. Příjem z převodu závodu, na rozdíl od příjmu z prodeje podílu, není od daně z příjmů fyzických a právnických osob osvobozen nikdy.

Na straně prodávajícího se tak zpravidla nejedná o preferovanou variantu převodu cílové společnosti. Daňové dopady mohou nicméně hrát roli i na straně kupujícího, a proto i jim je věnována samostatná kapitola. Na závěr byla opět popsána souvislost s daní z přidané hodnoty a daní z nabytí nemovitých věcí.

V kapitole páté, která je těžištěm této části práce, následovalo srovnání obou výše zmíněných variant, a to z hlediska vybraných aspektů právních i daňových. Jednotlivé okruhy byly vybrány zejména s ohledem na praktickou aplikaci a popisují nejčastější aspekty, které při strukturaci převodu hrají roli. Po provedeném srovnání samozřejmě nelze paušálně říci, zda je výhodnější formou převod podílu či převod závodu. Bude vždy záležet na řadě okolností, jako je délka držení podílu, dostupnost a kvalita nabývacích titulů, výše kupní a daňové nabývací ceny, struktura převáděné společnosti a aktiva, které vlastní, popř. i dotace či licence, kterými společnost disponuje. Jednotlivé výhody či nevýhody, které jsou s těmito otázkami spojeny, byly v práci zhodnoceny a pro přehlednost i shrnuty v tabulce (na straně 78), která je hlavním přínosem této práce. Porovnání těchto výhod a nevýhod by pak stranám mělo poskytnout vodítko při rozhodování, kterou z cest se vydat.

Třetí část práce (sestavující z kapitoly šesté, sedmé a osmé) se pak věnovala dvěma způsobům výplaty finančních prostředků společníkům, a to cestou rozdělení zisku na straně jedné a rozdělení jiných vlastních zdrojů na straně druhé. Rozebrány byly jak formálně právní předpoklady pro přijetí a realizaci těchto rozhodnutí, tak i daňové dopady provedené výplaty na straně společníků.

Rozdělením zisku mezi společníky se zabývala kapitola šestá. Pokud se týká daňových dopadů při rozdělení zisku, s výjimkou osvobození od daně z příjmů právnických osob v případě mateřských a dceřiných společností v rámci Evropské unie se daňové povinnosti zjednodušeně řečeno nelze vyhnout. Srážková daň zajišťuje, že je daňová povinnost splněna hned u zdroje (společnosti). Fyzické osoby tak jsou z mého pohledu značně znevýhodněny, jelikož nejen že nemají možnost osvobození od daně, ale z ekonomického pohledu jejich daňová povinnost působí tzv. dvojitě zdanění příjmu, tj. jak na straně společnosti samotné (kde je zdaněn její zisk), tak na straně společníka při jeho vyplacení.

U rozdělení jiných vlastních zdrojů, které bylo předmětem kapitoly sedmé, je situace obdobná, jelikož i tento příjem je podroben srážkové dani ve stejné sazbě. Na rozdíl od zisku však poplatník může v případě rozdělení jiných vlastních zdrojů uplatnit jako náklad (výdaj) nabývací cenu podílu. Tento rozdíl pak souvisí zejména s tím, že se rozdělují zdroje, které nemají původ v zisku vytvořeném společností.

Podrobně jsou obě varianty, tj. rozdělení zisku i jiných vlastních zdrojů, srovnány v samostatné kapitole osmé, která je klíčovou kapitolou této části práce. Srovnání bylo provedeno z hlediska formálně právních předpokladů pro toto rozdělení (které jsou v zásadě obdobné), tak i z hlediska daňových souvislostí. Kromě výše uvedené možnosti uplatnit si nabývací cenu jako náklad u rozdělení jiných vlastních zdrojů je z mého pohledu dalším významným rozdílem skutečnost, že na zisk je možné vyplácet zálohy, avšak v případě jiných vlastních zdrojů to zákon neumožňuje. Obdobně jako v případě srovnání převodu podílu a převodu závodu, bylo i srovnání rozdělení zisku a jiných vlastních zdrojů shrnuto v tabulce (na straně 115), která přehlednou formou popisuje rozdíly v obou hodnocených variantách.

Pokud se týká použitých zdrojů při psaní této práce, vedle právních předpisů byly použity zejména časopisecké články, jak ve formě tištěných, tak internetových, které často cílily na zvolené téma. Je zřejmé, že na otázky daňových souvislostí korporátních transakcí se zaměřuje ve své publikační činnosti úzká a ustálená skupina autorů. Komentářová literatura, zejména pak dostupné komentáře k ZDP, se na druhou stranu ukázala jako nedostatečná, jelikož otázky, které byly v této práci analyzovány, většinou opomíjí. Absence odborné literatury, která by se zvolenému tématu věnovala a nabídla ucelenou komparaci vybraných typů korporátních transakcí a jejich daňových dopadů, byla ostatně hlavním důvodem pro výběr tohoto tématu.

Věřím, že tato práce, a to zejména její dvě hlavní kapitoly, které srovnávají výše uvedené korporátní transakce a jejich daňové dopady, pomůže účastníkům případných právních vztahů při hodnocení a výběru vhodné varianty, a vytyčený cíl tak splnila.

Seznam použité literatury a zdrojů

Knihy

BABČÁK, V. Daňové právo na Slovensku. *EPOS*. Bratislava: 2015, 740 s. ISBN 978-80-562-0091-9.

BAKEŠ, M.; KARFÍKOVÁ, M.; KOTÁB, P.; MARKOVÁ, H. a kol. Finanční právo. 6. upravené vydání. *C. H. Beck*. Praha: 2012, 549 s., ISBN 978-80-7400-440-7.

BRYCHTA, I.; VYCHOPEŇ, J.; PILAŘOVÁ, I.; STROUHAL, J. Meritum Daň z příjmů 2015. *Wolters Kluwer*. Praha: 2015, 600 s., ISBN 978-80-7478-737-9.

DĚDIČ, J.; ŠTENGLOVÁ, I.; KRÍŽ, R.; ČECH, P. Akciové společnosti. 7. přepracované vydání. *C. H. Beck*. Praha: 2012, 697 s., ISBN 978-80-7400-404-9.

DĚDIČ, J. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. Díl II. 1. vydání. *Nakladatelství POLYGON*. Praha: 2002, 896 s. ISBN 80-7273-071-1.

DRÁBOVÁ, M.; HOLUBOVÁ, O.; TOMÍČEK, M. Zákon o dani z přidané hodnoty. Komentář. 6., aktualizované vydání. *Wolters Kluwer*. Praha: 2015, 992 s. ISBN 978-80-7478-740-9.

DVOŘÁKOVÁ, V. a kol. Zdaňování příjmů fyzických a právnických osob 2016. 1. vydání. *Wolters Kluwer*. Praha: 2016, 328 s., ISBN 978-80-7552-035-7.

HULMÁK, M. a kol. Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. *C. H. Beck*. Praha: 2014, 2072 s. ISBN 978-80-7400-287-8.

KLIMEŠOVÁ, L. Daňová optimalizace. *Ústav práva a právní vědy*. Praha: 2014, 248 s. ISBN 978-80-87974-06-3.

LASÁK, J.; POKORNÁ, J.; ČÁP, Z.; DOLEŽIL, T. a kol. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. *Wolters Kluwer*. Praha: 2014, 2000 s. ISBN 978-80-7478-537-5.

LAVICKÝ, P. a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání. *C. H. Beck*. Praha: 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9.

MACHÁČEK, I. Daň z příjmů právnických osob a praktické možnosti její optimalizace. *LINDE nakladatelství*. Praha: 2002, 302 s., ISBN: 80-86131-33-5.

MÜLLEROVÁ, L.; VOMÁČKOVÁ, H.; DVOŘÁKOVÁ, D. Účetní předpisy pro podnikatele: (zákon o účetnictví, prováděcí vyhláška k zákonu, České účetní standardy): Komentář. *Wolters Kluwer*. Praha: 2009, 604 s. ISBN 978-80-7357-435-2.

PELC, V. Zákon o daních z příjmů. Komentář. 2. vydání. *C. H. Beck*. Praha: 2015, 1403 s. ISBN 978-80-7400-517-6.

PELC, V.; PELECH, P. Daně z příjmů s komentářem. 15. aktualizované vydání. *Nakladatelství ANAG*. 2015, 1055 s., ISBN 978-80-7263-943-4.

PILAŘOVÁ, I. Účetní a daňové případy řešené v s.r.o. 4., aktualizované vydání. *Wolters Kluwer*. Praha: 2012, 164 s. ISBN 978-80-7357-946-3.

SKÁLOVÁ, J. a kol. Účetní a daňové souvislosti zákona o obchodních korporacích. *Wolters Kluwer*. Praha: 2015, 176 s., ISBN 978-80-7478-971-7.

SKÁLOVÁ, J.; ČOUKOVÁ, P. Účetní a daňové dopady transakcí v kapitálové společnosti. 2. aktualizované a rozšířené vydání. *Wolters Kluwer*. Praha: 2009, 436 s., ISBN 978-80-7357-485-7.

ŠTENGLOVÁ, I. (ed). Pocta Miloši Tomsovi k 80. narozeninám. *Aleš Čeněk*. Plzeň: 2006, 447 s. ISBN 80-86898-81-4.

ŠTENGLOVÁ, I.; HAVEL, B.; CILEČEK, F.; KUHN, P.; ŠUK, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 1. vydání. *C. H. Beck*. Praha: 2013, 1008 s., ISBN 978-80-7400-480-3.

ŠTENGLOVÁ, I.; PLÍVA, S.; TOMSA, M. a kol. Obchodní zákoník. Komentář. 13. vydání. *C. H. Beck*. Praha: 2010, 1469 s., ISBN 978-80-7400-354-7.

ŠVESTKA, J.; DVOŘÁK, J.; FIALA, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. *Wolters Kluwer*. Praha: 2014, 1700 s. ISBN 978-80-7478-638-9.

VANČUROVÁ, A. Zdanění osobních příjmů. 1. Vydání. *Wolters Kluwer*. Praha: 2013, 428 s. ISBN 978-80-7478-388-3.

VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2014. 12. aktualizované vydání. *I. VOX*. 2014, ISBN 978-80-87480-23-6.

VANČUROVÁ, A.; LÁCHOVÁ, L. Daňový systém ČR 2016. 13. aktualizované vydání. *I. VOX*. 2016, ISBN 978-80-87480-44-1.

AULT, H. J.; ARNOLD, B. J. Comparative Income Taxation. A Structural Analysis. Third edition. *Aspen Publishers*. 2010, 560 s. ISBN 978-0-7355-9012-0.

European Tax Handbook. *IBFD*. Amsterdam: 2015, 1044 s. ISBN 978-90-8722-313-7.

Global Individual Tax Handbook. *IBFD*. Amsterdam: 2013. ISBN 978-90-8722-196-6.

Časopisecké články

ČECH, P.; SKÁLOVÁ, J. Zálohy společníkům na podíly na zisku v kapitálových společnostech – právní a účetní pohled. *Obchodněprávní revue*. 2014, č. 9.

DĚRGEL, M. Daňový režim podílů na zisku. *Daně a právo v praxi*. 2013, č. 6.

DĚRGEL, M. Mezinárodní zdanění příjmů. *Daně a právo v praxi*. 2009, č. 12.

DĚRGEL, M. Osvobození příjmů právnických osob z podílů na zisku. *Daně a právo v praxi*. 2009, č. 7.

DĚRGEL, M. Osvobození příjmů právnických osob z převodu podílů. *Daně a právo v praxi*. 2009, č. 5.

DĚRGEL, M. Příjmy z kapitálového majetku podle § 8 ZDP. *Daně a právo v praxi*. 2012, č. 7.

DĚRGEL, M. Srážková daň z příjmů. *Daně a právo v praxi*. 2015, č. 10.

DĚRGEL, M. Spojené osoby v daních. *Daně a právo v praxi*. 2013, č. 7.

DĚRGEL, M. Účetní versus daňové oceňování investic. *Daně a právo v praxi*. 2014, č. 4.

DĚRGEL, M. Zdanění příjmů z prodeje akcií. *Daně a právo v praxi*. 2014, č. 11.

DONNÉ, M. Daňové účinky zajišťovacího převodu práva. *Daně a právo v praxi*. 2009, č. 3.

DVOŘÁKOVÁ, V. Základní principy zdanění příjmů plynoucích z cenných papírů od zdaňovacího období 2015. *Daně a právo v praxi*. 2015, č. 6.

KOCMAN, M. Daňová problematika záloh na výplatu podílu na zisku. *Daně a právo v praxi*. 2015, č. 9.

MACHÁČEK, I. Podíl na zisku v obchodních společnostech – podmínky jeho výplaty a zdanění. *Daně a právo v praxi*. 2011, č. 1.

NOVOTNÝ, R.; DUŠEK, M. Příplatek mimo základní kapitál z pohledu daně z nabytí nemovitých věcí. *Daně a právo v praxi*. 2016, č. 1.

PITTERLING, M. Příjmy nepodnikajících osob z prodeje cenných papírů po 1. 1. 2014. *Finanční, daňový a účetní bulletin*. 2013, č. 4.

Internetové zdroje

DONNÉ, M. Daňové souvislosti vlastnických dispozic s majetkovou účastí na obchodní společnosti nebo družstvu (1. část). *Daně a právo v praxi* [online]. 2010, č. 7. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d16842v19756-danove->

souvislosti-vlastnickych-dispozic-s-majetkovou-ucasti-na/#footnote15> [cit. dne 30. ledna 2017].

DONNÉ, M. Daňové souvislosti vlastnických dispozic s majetkovou účastí na obchodní společnosti nebo družstvu (2. část). *Daně a právo v praxi* [online]. 2010, č. 9. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26187v34552-danove-souvislosti-vlastnickych-dispozic-s-majetkovou-ucasti-na/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

DĚRGEL, M. Metody omezující dvojí zdanění. *Daně a právo v praxi* [online]. 2005, č. 9. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d1527v1503-metody-omezujici-dvoji-zdaneni/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

DĚRGEL, M. Prodej podílu v s. r. o. a jeho zdanění. 10. dubna 2015. Dostupný z WWW: <<https://portal.pohoda.cz/dane-ucetnictvi-mzdy/dan-z-prijmu/prodej-podilu-v-s-r-o-a-jeho-zdaneni/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

DĚRGEL, M. Prodej podniku v daních - 1. část. *Daně a právo v praxi* [online]. 2007, č. 11. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d2749v3567-prodej-podniku-v-danich-1-cast/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

DĚRGEL, M. Prodej podniku v daních - 2. část. *Daně a právo v praxi* [online]. 2007, č. 12. Dostupný z WWW: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d3077v4061-prodej-podniku-v-danich/?search_query=>> [cit. dne 30. ledna 2017].

DĚRGEL, M. Převod podílu v s. r. o. *Účetnictví v praxi 2016/4* [online]. 2016, č. 4. Dostupný z WWW: <<http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d53375v65228-prevod-podilu-v-s-r-o/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

DĚRGEL, M. Zdanění příjmů z prodeje akcií. *Daně a právo v praxi* [online]. 2011, č. 5. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d33804v43258-zdaneni-prijmu-z-prodeje-akcii/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

DĚRGEL, M. Změny základního kapitálu. *Účetnictví v praxi* [online]. 2006, č. 10. Dostupný z WWW: <<http://www.ucetnikavarna.cz/archiv/dokument/doc-d203v179-zmeny-zakladniho-kapitalu/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

DĚRGEL, M. Způsob krácení odpočtu DPH. *Daně a právo v praxi* [online]. 2010, č. 10. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26636v35005-zpusob-kraceni-odpocetu-dph/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

KYSELÁK, P. Zahraniční příjmy tuzemců. *Daně a právo v praxi* [online]. 2009, č. 3. Dostupný z WWW: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d4799v6793-zahranicni-prijmy-tuzemcu/?search_query=pokyn%20ministerstva%20financ%C3%AD> [cit. dne 30. ledna 2017].

PILAŘOVÁ, I. Ukončení účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným - prodej obchodního podílu. *Účetnictví v praxi* [online]. 2010, č. 8. Dostupný z WWW: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d25831v34191-ukonceni-ucasti-spolecnika-ve-spolecnosti-s-rucenim-omezen/?search_query> [cit. dne 30. ledna 2017].

SKÁLOVÁ, J. Ostatní kapitálové fondy. *Účetnictví v praxi* [online]. 2010, č. 10. Dostupný z WWW: <<http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d26435v34804-ostatni-kapitalove-fondy/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

ŠKAMPA, J. Nárok na odpočet u režijních nákladů souvisejících s příjmy, které nejsou předmětem DPH při uskutečňování ekonomické činnosti plátců. Koordinační výbor č. 145/06.09.06. 7. září 2011. Dostupný z WWW: <<http://www.ucetni-portal.cz/narok-na-odpocet-u-rezijnich-nakladu-souvisejicich-s-prijmy-ktere-nejsou-predmetem-dph-pri-uskutecnovani-ekonomicke-cinnosti-platcu-194-v.html>> [cit. dne 30. ledna 2017].

Zápis z jednání Koordinačního výboru Ministerstva financí s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 4. října 2006. Dostupné z WWW: <<http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/KV14112006.pdf>> [cit. dne 30. ledna 2017].

Zápis z jednání Koordinačního výboru Ministerstva financí s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 29. června 2007. Dostupné z WWW: <<http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-prispevky-kv-kdp/KV29707.pdf>> [cit. dne 30. ledna 2017].

Zápis z jednání Koordinačního výboru Ministerstva financí s Komorou daňových poradců ČR konaného dne 30. ledna 2014. Dostupné z WWW: <http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-prispevky-kv-kdp/Zapis_KV_KDP_2014-01-30.pdf> [cit. dne 30. ledna 2017].

Zápis z jednání Koordinačního výboru Ministerstva financí s Komorou daňovým poradců ČR konaného dne 26. února 2014. Dostupné z WWW: <http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-prispevky-kv-kdp/Zapis_KV_KDP_2014-02-26.pdf> [cit. dne 30. ledna 2017].

Právní předpisy

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 627/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 360/2004 Sb., o evropské společnosti, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 187/2016 Sb., o dani z hazardních her, ve znění pozdějších předpisů.

Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů.

Zákonné opatření Senátu č. 344/2013 Sb., o změně daňových zákonů v souvislosti s rekodifikací soukromého práva a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Pokyn číslo GFŘ-D-22 Generálního finančního ředitelství ze dne 25. března 2015 k jednotnému postupu při uplatňování některých ustanovení zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů. In *Finanční zpravodaj*. 2015, č. 3, s. 58.

Narízení Rady (ES) č. 2157/2001 ze dne 8. října 2001 o statutu evropské společnosti (SE). In *Úřední věstník Evropské unie*. L 2001, č. 294, s. 1.

Směrnice Rady č. 2011/96/EU ze dne 30. listopadu 2011 o společném systému zdanění mateřských a dceřiných společností z různých členských států. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 2011, č. 345, s. 8.

Směrnice Rady č. 2009/133/ES ze dne 19. října 2009 o společném systému zdanění při fúzích, rozděleních, částečných rozděleních, převodech aktiv a výměně akcií týkajících se společností z různých členských států a při přemístění sídla evropské společnosti nebo evropské družstevní společnosti mezi členskými státy. In *Úřední věstník Evropské unie*. L 2009, č. 310, s. 34.

Soudní rozhodnutí

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. listopadu 2009, sp. zn. 5 Afs 55/2009-48. Dostupný z WWW: <<http://www.nssoud.cz/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 20. prosince 2007, sp. zn. 5 Afs 114/2006-56. Dostupný z WWW: <<http://www.nssoud.cz/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 12. ledna 2006, sp. zn. 2 Afs 42/2005-136. Dostupný z WWW: <<http://www.nssoud.cz/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

Rozsudek velkého senátu Nejvyššího soudu České republiky ze dne 8. února 2012, sp. zn. 31 Cdo 3986/2009. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu*. 2012, číslo 5, s. 674.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. dubna 2007, sp. zn. 1 Afs 10/2007-49. In *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*. 2009, číslo 9, s. 783.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. listopadu 2008, sp. zn. 5 Afs 61/2008-80. In *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*. 2009, číslo 3, s. 228.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. září 2009, sp. zn. 29 Cdo 4284/2007. In *Soudní judikatura*. 2010, číslo 3, s. 197.

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. května 2010, sp. zn. 5 Afs 106/2009-11. In *Sbírka rozhodnutí Nejvyššího správního soudu*. 2010, číslo 12, s. 1076.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 2009, sp. zn. 32 Cdo 4604/2007. Dostupný z WWW: <<http://www.nssoud.cz/>> [cit. dne 30. ledna 2017].

Stanovisko Nejvyššího soudu ze dne 13. ledna 2016, sp. zn. Cpjn 204/2015. In *Sbírka soudních rozhodnutí a stanovisek, část občanskoprávní a obchodní*. 2016, číslo 31.

Abstrakt

Právo obchodních společností je v praxi úzce spojeno s právem daňovým, a to zejména ve vztahu k daňovým dopadům určitých vybraných korporátních transakcí, na které se tato práce zaměřuje.

Korporátní transakce, o nichž tato práce pojednává, zahrnují převod podílu v české kapitálové společnosti (tj. společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti), převod závodu společnosti, rozdělení zisku a rozdělení jiných vlastních zdrojů mezi společníky.

Všechny výše uvedené korporátní transakce jsou popsány jednak v souvislosti s jejich zákonnými předpoklady a požadavky, ale také daňovými dopady. Tato práce nepopisuje dopady všech daní v rámci daňové soustavy České republiky, ale zaměřuje se na vybrané daně, a to daň z příjmů (jak právnických, tak i fyzických osob), daň z přidané hodnoty a daň z nabytí nemovitých věcí. Tyto daně hrají právě v souvislosti s výše uvedenými korporátními transakcemi významnou roli.

Po úvodních dvou kapitolách, které objasňují hlavní pojmy používané v této práci, analyzuje třetí kapitola první korporátní transakci, a to převod podílu v kapitálové společnosti. Po shrnutí zákonných požadavků a předpokladů pro převod podílu ve společnosti s ručením omezeným a převod akcií akciové společnosti následuje analýza daňových dopadů takového převodu, z pohledu fyzické i právnické osoby. Významná část kapitoly je zaměřena na stanovení nabývací ceny jako daňového výdaje (nákladu), a osvobození od daně z příjmů u fyzických i právnických osob. Na závěr je zmíněn také dopad z pohledu daně z přidané hodnoty a daně z nabytí nemovitých věcí.

Jako druhý typ převodu cílové společnosti je rozebrán převod jejího závodu, a to ve čtvrté kapitole této práce. Úvodem jsou rozebrány opět zákonné předpoklady pro realizaci takového převodu, přičemž následuje analýza daňových dopadů převodu závodu jak na prodávajícího, tak na kupujícího. Na závěr je zmíněn dopad v souvislosti s daní z přidané hodnoty a daní z nabytí nemovitých věcí.

Klíčovou kapitolou této části práce je kapitola pátá, obsahující srovnání převodu podílu a převodu závodu z pohledu vybraných právních a daňových aspektů. Srovnání, které je rovněž shrnuto ve formě přehledné tabulky, má za cíl poskytnout čtenářům popis výhod a nevýhod obou typů transakcí, a představuje jakýsi návod pro výběr vhodnější varianty.

Další dvě kapitoly se zaměřují na odlišné typy korporátních transakcí, a to rozdělení zisku a jiných vlastních zdrojů mezi společníky společnosti s ručením omezeným a akcionáře akciové společnosti. Vedle shrnutí formální zákonných předpokladů práce analyzuje daňové dopady na společníky společnosti.

Závěrečná osmá kapitola je opět srovnáním obou výše uvedených typů distribuce prostředků společnosti jejím společníkům. Rozdělení zisku na straně jedné a rozdělení jiných vlastních zdrojů na straně druhé je srovnáváno z pohledu formálních předpokladů a daňových dopadů na společníky, a to jak fyzické, tak právnické osoby. Srovnání je opět shrnuto ve formě přehledné tabulky.

Abstract

The law of business corporations is in practice nearly connected to the tax law, mainly in terms of tax impacts of specific corporate transactions that this thesis is focused on.

The corporate transactions described here involve a transfer of the share in a Czech capital corporation (i.e. limited liability company and joint stock company), transfer of the company's enterprise, distribution of the profit to the shareholders and distribution of other equity funds to the shareholders. All transactions are described in connection with both their legal conditions and tax impacts. This thesis does not cover the impacts of all types of taxation in the Czech Republic, but focuses on selected taxes, mainly income tax (both corporate and personal), value added tax, and real estate transfer tax, as the most important types of taxes playing a relevant role in connection with the transactions mentioned above.

After two introductory chapters that explain the main terms used in this thesis, the third chapter describes the first corporate transaction, i.e. transfer of a share in a capital company. The legal requirements for the transfer of a share in a limited liability company and a share in a joint stock company are followed by the analysis of the tax impacts of such a transfer, from the position of both natural person and legal entity. A significant part of the chapter is focused on acquisition price as the deductible expense, and tax exemptions for both personal income tax and corporate income tax. Finally, the context of the value added tax and the real estate transfer tax is mentioned.

As the second type of the transfer of the target company the transfer of its enterprise is analysed in the fourth chapter of this thesis. Firstly, the thesis describes the legal requirements of the transfer, followed by the tax impacts of the enterprise transfer to both the seller and the purchaser. The impacts of the value added tax and the real estate transfer tax are described as well.

The key chapter of this thesis is chapter five providing the comparison of the transfer of the share and the transfer of the enterprise, from specific legal and tax points of view. The comparison (which is summarized also in the form of a table chart) shall provide the

readers with a description of the advantages and disadvantages of both transactions, as a guideline for choosing the most suitable one.

The next two chapters deal with different types of corporate transactions – distribution of the profit and the other equity funds to the shareholders of both limited liability and joint stock company. Besides description of the formal legal requirements the thesis analyses the tax impacts on the company's shareholders.

The final eighth chapter is again a comparison of the two types of distribution of the company's resources to the shareholders. The profit distribution and the other equity funds distribution is compared from the formal point of view and as far as their tax impacts on shareholders, both natural persons and legal entities. The comparison is also summarized in the form of a table chart.

Daňové dopady vybraných korporátních transakcí kapitálových společností / *Tax impacts of specific corporate transactions on capital corporations*

Klíčová slova rigorózní práce / *Key words of the rigorous thesis*

Převod podílu a převod majetku / *Share Deal and Asset Deal*

Rozdělení zisku a jiných vlastních zdrojů / *Distribution of Profit and Other Equity Funds*

Daň z příjmu / *Income tax*